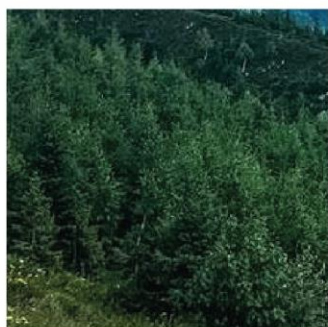
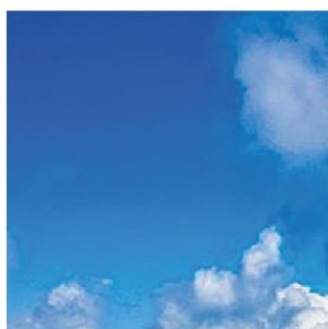

Strategia Rozwoju Miasta Szczyrk na lata 2023-2030

Opracowanie:

Spis treści

Wstęp	5
Podstawa prawna.....	6
Komplementarność	7
Dokumenty strategiczne i planistyczne.....	7
Dokumenty planistyczne – gospodarka wodna.....	11
Obszary Strategicznej Interwencji	16
Metodyka	24
Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej gminy	27
Charakterystyka gminy	27
Wnioski z diagnozy strategicznej.....	29
Analiza danych statystycznych i wyników badania ankietowego	29
Wnioski z badania ankietowego.....	31
Analiza SWOT	32
Część strategiczna	37
Wizja i misja rozwoju gminy	38
Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym	40
Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych	46
Schemat interwencji strategicznej	53
Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy.....	54
Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej.....	58
Rezultaty planowanych działań	63
Część wdrożeniowa	65
System zarządzania strategią	65
Monitoring, ewaluacja i aktualizacja strategii.....	66
Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych	67
Finansowanie strategii	69
Ewaluacja ex-ante.....	70
Załącznik 1. Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej	72
Analiza danych statystycznych	72
Gmina oczami mieszkańców	98
Załącznik 2. Analiza oddziaływania na środowisko realizacji Strategii Rozwoju	109
Załącznik 3. Mapy ryzyka powodziowego	117

Wstęp

Szczyrk od dekad jest jednym z najpopularniejszych ośrodków turystycznych w kraju – bogata infrastruktura sportowo-rekreacyjna i komplementarna do niej baza noclegowa i gastronomiczna sprawiają, iż miasto rokrocznie przyciąga rzesze turystów, zwłaszcza tych zainteresowanych aktywnym spędzaniem czasu wolnego. Funkcje turystyczne Szczyrku odgrywają ważną rolę w funkcjonowaniu miasta – ruch turystyczny niesie ze sobą wiele korzyści, lecz wiąże się z nim również szereg problemów i zagrożeń, zwłaszcza tych związanych z presją na środowisko naturalne i oddziaływanie na lokalną społeczność. W ostatnich latach Szczyrk zmaga się ponadto z typowymi dla polskich miast problemami: depopulacją oraz starzeniem się społeczeństwa, a także zjawiskiem suburbanizacji. W celu zapobiegania negatywnym skutkom zidentyfikowanych zagrożeń i barier rozwojowych oraz maksymalizacji korzyści wykorzystania potencjałów miasta, samorząd lokalny podjął się opracowania *Strategii Rozwoju Miasta Szczyrk na lata 2023-2030*.

Strategia rozwoju gminy stanowi jeden z kluczowych dokumentów strategicznych jednostek samorządu terytorialnego. Jej założenia są podstawą do podejmowania zintegrowanych działań w kierunku rozwoju określonego obszaru zarówno pod względem gospodarczym i społecznym, jak i przestrzennym. *Strategia Rozwoju Miasta Szczyrk na lata 2023-2030* powstała zatem, aby zapewnić ciągłość jego rozwoju poprzez realizację szczegółowych celów zmierzających do poprawy jakości życia mieszkańców i tworzenia warunków wzrostu gospodarczego. Będzie się to odbywało poprzez wsparcie jednostek samorządu terytorialnego w zarządzaniu strategicznym. Ponadto, opracowanie spójnej strategii daje możliwość wykorzystania jej jako podstawy do pozyskiwania środków finansowych na realizację przedsięwzięć planowanych przez gminę.

Niniejsza Strategia składa się z części diagnostycznej, planistycznej i wdrożeniowej, które to zostały przygotowane na podstawie badań ilościowych i jakościowych oraz analizy dostępnych informacji i danych statystycznych. Opracowanie powstało również w oparciu o zapisy nadrzędnych dokumentów strategicznych i planistycznych obowiązujących na szczeblu krajowym i regionalnym, dzięki czemu jego założenia wpisują się w politykę rozwojową województwa śląskiego i Polski.

Prace nad *Strategią Rozwoju Miasta Szczyrk na lata 2023-2030* miały charakter partycypacyjno-ekspercki. W proces tworzenia Strategii zostali zaangażowani mieszkańcy oraz przedstawiciele władz gminy i podmioty zewnętrzne, co pozwoliło na wypracowanie rozwiązań odpowiadających potrzebom różnych grup interesariuszy. Wspólnymi siłami wypracowano misję, zgodnie z którą podstawą interwencji strategicznej będzie *zapewnienie wysokiej jakości życia w mieście poprzez zrównoważony rozwój funkcji turystycznych, mieszkaniowych i usługowych Szczyrku oraz ochronę środowiska*.

Podstawa prawna

Strategia Rozwoju Miasta Szczyrk na lata 2023-2030 powstała na podstawie przepisów zawartych w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40). Według zapisów ustawy, strategia rozwoju gminy obejmuje wnioski z diagnozy oraz określa przede wszystkim:

1. *cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym;*
2. *kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych;*
3. *oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz wskaźniki ich osiągnięcia;*
4. *model struktury funkcjonalno-przestrzennej;*
5. *ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie;*
6. *obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2020 r. poz. 1668 oraz z 2021 r. poz. 1038), wraz z zakresem planowanych działań;*
7. *obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano wraz z zakresem planowanych działań;*
8. *system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych;*
9. *ramy finansowe i źródła finansowania.*¹

Niniejszy dokument został opracowany z uwzględnieniem zapisów ustawy o samorządzie gminnym i zawiera wszystkie wymagane przez nią komponenty. Poza aspektami gospodarczymi i społecznymi, w *Strategii Rozwoju Miasta Szczyrk na lata 2023-2030* ważną rolę odgrywają aspekty funkcjonalno-przestrzenne, które zostały przedstawione w postaci modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej. Ponadto, dokument zawiera ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie. Zgodnie z nowelizacją ustawy, w strategii uwzględniono także działania konsultacyjne, w które zaangażowano interesariuszy zewnętrznych, takich jak m.in. sąsiednie gminy i ich związki, a także lokalni partnerzy.

¹ Art. 10e ust. 3 pkt 1-9 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40)

Komplementarność

Rozdział odnosi się do Art. 10f. ust. 2. ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40): *Projekt strategii rozwoju gminy opracowuje wójt oraz przedkłada go zarządowi województwa w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii rozwoju województwa.*

Niniejszy dokument jest spójny z dokumentami planistycznymi obowiązującymi na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym. Integralność z nadrzędnymi dokumentami ma zapewnić komplementarność działań podejmowanych w ramach realizacji ich ustaleń.

Wśród kluczowych dokumentów, z którymi spójna jest niniejsza Strategia, wymienia się:

- Krajową Strategię Rozwoju Regionalnego 2030,
- Strategię Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”,
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+,
- Strategię Rozwoju Powiatu Bielskiego 2021+,
- Studium uwarunkowań i kierunków przestrzennego zagospodarowania gminy Szczyrk,
- Programem Rewitalizacji Gminy Szczyrk,
- Planem gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Szczyrk,
- Programem Ochrony Środowiska dla Gminy Szczyrk na lata 2018-2021 z perspektywą do 2025 roku.

Dokumenty strategiczne i planistyczne

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030)

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030) jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej w perspektywie do 2030 r., wyznaczającym model rozwoju regionalnego Polski. Dokument przedstawia działania i zadania, jakie należy podjąć na szczeblu wojewódzkim, powiatowym i lokalnym, aby osiągnąć główny cel, jakim jest społecznie i terytorialnie zrównoważony rozwój kraju. Główny cel polityki regionalnej wsparto trzema celami szczegółowymi: 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym, 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych, 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”

W związku ze wzrastającą rolą strategii województwa wynikającą z nowelizacji przepisów, odwołanie się do zapisów Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” (SRWS 2030) jest niezwykle

ważne, zwłaszcza z punktu widzenia dostępności środków finansowych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego.

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” to kluczowy dokument określający cele rozwoju regionu oraz instrumenty ich realizacji w perspektywie roku 2030. Wyznaczone w dokumencie cele i kierunki wskazują drogę oraz narzędzia pozwalające na istotne zmiany gospodarcze prowadzące do pobudzenia tempa rozwoju gospodarczego regionu w oparciu o dynamicznie rozwijający się sektor przedsiębiorstw innowacyjnych. Strategia „Śląskie 2030” stanowi również odpowiedź na wyzwania demograficzne stojące przed województwem, przede wszystkim starzenie się społeczności oraz malejącej liczby mieszkańców.

Zgodnie z wizją zawartą w Strategii „Śląskie 2030”, w perspektywie 2030 roku województwo śląskie *będzie nowoczesnym regionem europejskim o konkurencyjnej gospodarce, będącej efektem odpowiedzialnej transformacji, zapewniającym możliwości rozwoju swoim mieszkańcom i oferującym wysoką jakość życia w czystym środowisku*. Do osiągnięcia zakładanego rezultatu ma przyczynić się realizacja 4 celów strategicznych oraz wyznaczonych w ich ramach 12 celów operacyjnych przedstawionych w poniższej tabeli.

CEL STRATEGICZNY A Województwo śląskie regionem odpowiedzialnej transformacji gospodarczej	CEL STRATEGICZNY B Województwo śląskie regionem przyjaznym dla mieszkańca
A.1. Konkurencyjna gospodarka A.2. Innowacyjna gospodarka A.3. Silna lokalna przedsiębiorczość	B.1. Wysoka jakość usług społecznych, w tym zdrowotnych B.2. Aktywny mieszkaniec B.3. Atrakcyjny i efektywny system edukacji i nauki
CEL STRATEGICZNY C Województwo śląskie regionem wysokiej jakości środowiska i przestrzeni	CEL STRATEGICZNY D Województwo śląskie regionem sprawnie zarządzanym
C.1. Wysoka jakość środowiska C.2. Efektywna infrastruktura C.3. Atrakcyjne warunki zamieszkania, kompleksowa rewitalizacja, zapobieganie i dostosowanie do zmian klimatu	D.1. Zrównoważony rozwój terytorialny D.2. Aktywna współpraca z otoczeniem i kreowanie silnej marki regionu D.3. Nowoczesna administracja publiczna

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+ (PZPWS) poprzez jego ścisłe powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+” stanowi kluczowy element zintegrowanego planowania strategicznego. Celem jego opracowania było wykreowanie polityki przestrzennej województwa w zakresie określenia podstawowych elementów układu przestrzennego, ich zróżnicowania i wzajemnych relacji.

Zgodnie z zapisami PZPWŚ, rozwój przestrzenny województwa śląskiego powinien być oparty na konkurencyjności, efektywności, innowacyjności i postępie technicznym. Priorytetem polityki przestrzennej województwa jest zatem rozwój miejskich aglomeracji i ich obszarów funkcjonalnych jako biegunów wzrostu gospodarki opartej na wiedzy. W dokumencie wyznaczono 4 cele polityki przestrzennej województwa:

1. Nowoczesna gospodarka – Promocja gospodarczego wzrostu i innowacji
2. Szanse rozwojowe mieszkańców – zapewnienie mieszkańcom dostępu do usług publicznych
3. Przestrzeń – zrównoważone wykorzystywanie zasobów środowiska naturalnego i kulturowego
4. Relacje z otoczeniem – infrastrukturalne powiązania regionu

Strategia Rozwoju Powiatu Bielskiego 2021+

Strategia Rozwoju Powiatu Bielskiego 2021+ (SRPB 2021+) określa cele rozwoju regionu oraz instrumenty ich realizacji w dłuższej perspektywie. Dokument jest podstawą do właściwego zarządzania powiatem – przedstawia cele i kierunki działania, których realizacja przez Samorząd Powiatowy przyczyni się do stymulowania rozwoju powiatu na wielu płaszczyznach. Zgodnie z misją zawartą w SEP 2021+, powiat bielski *to wysoka jakość życia w Beskidach, dynamiczny rozwój społeczno-gospodarczy, bezpieczeństwo i czyste środowisko*. W dokumencie wyznaczono 4 cele strategiczne:

- Cel strategiczny 1. Wzmacnianie jakości świadczonych usług publicznych oraz potencjału instytucjonalnego
- Cel strategiczny 2. Wysoka jakość środowiska naturalnego
- Cel strategiczny 3. Wspieranie budowy nowoczesnej gospodarki opartej na wiedzy
- Cel strategiczny 4. Efektywne wykorzystanie zasobów naturalnych i dziedzictwa powiatu bielskiego oraz kreowanie silnej marki „Beskidy”

Program Rewitalizacji Gminy Szczyrk

Gminny Program Rewitalizacji (GPR) stanowi plan działań ukierunkowanych na rozwiązanie problemów obszaru charakteryzującego się natężeniem negatywnych zjawisk w sferze społecznej oraz poprawę sytuacji zamieszkującej go społeczności lokalnej. GPR jest zatem dokumentem ułatwiającym przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji, co stanowi zadanie własne gminy. W wyniku przeprowadzenia diagnozy delimitacyjnej dla Gminy Szczyrk, w mieście wyznaczono obszar zdegradowany, który obejmuje większą część miasta, za wyłączeniem jego części centralnej. Największa liczba aspektów kryzysowych została zidentyfikowana na obszarze nr 8, dlatego na jego terenie wyznaczono obszar rewitalizacji.

Studium uwarunkowań i kierunków przestrzennego zagospodarowania gminy Szczyrk

Zgodnie z zapisami Studium uwarunkowań i kierunków przestrzennego zagospodarowania gminy Szczyrk (Studium), podstawowym celem rozwoju przestrzennego i społecznego miasta jest jego *harmonijny, zrównoważony rozwój, ukierunkowany na tworzenie unikalnego systemu przestrzennego i funkcjonalnego miasta górskiego, postrzeganego jako ponadregionalny całoroczny park rekreacji, turystyki i sportu*. Wśród głównych celów rozwojowych Szczyrku znajdują się:

1. Zdefiniowanie stabilnych uwarunkowań stanu istniejącego, stanowiących płaszczyznę odniesienia i weryfikacji dla planowanych kierunków rozwoju przestrzennego,
2. Stworzenie podstaw dla realizacji strategicznego planu rozwoju miasta, jako całorocznego parku rekreacji, turystyki i sportu, w skali regionalnej i lokalnej,
3. Zwiększenie konkretyjności i atrakcyjności miasta w stosunku do sąsiednich ośrodków osadniczych o funkcjach rekreacyjnych,
4. Wypracowanie zasad i standardów jednoczesnej ochrony dziedzictwa środowiska naturalnego i kulturowego z zagwarantowaniem niekonfliktowego rozwoju przestrzennego i funkcjonalnego,
5. Poprawa warunków życia mieszkańców oraz standardów obsługi przyjezdnych, równoznaczna z kreowaniem nowego wizerunku miasta.

Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Szczyrk

Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Szczyrk to strategiczny dokument wyznaczający kierunki dla gminy w zakresie działań inwestycyjnych i miękkich w takich obszarach jak: transport publiczny i prywatny, oświetlenie uliczne, budownictwo publiczne, gospodarka przestrzenna, produkcja energii elektrycznej i ciepłej. W dokumencie wyznaczono cele w zakresie redukcji emisji gazów cieplarnianych, efektywności energetycznej oraz wykorzystania odnawialnych źródeł energii w gminie.

Uszczegółowieniem polityki samorządu lokalnego na rzecz poprawy jakości powietrza, opisanej w Planie gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Szczyrk jest Program Ograniczenia Niskiej Emisji dla Gminy Szczyrk na lata 2017-2019 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2020-2022 (PONE), koncentrujący się na sprawach spalania paliw na cele grzewcze w budynkach mieszkalnych. Na lipiec/sierpień 2023 r. planowane jest przyjęcie nowego Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Szczyrk.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Szczyrk na lata 2018-2021 z perspektywą do 2025 roku

Podstawowym celem *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Szczyrk na lata 2018-2021 z perspektywą do 2025 roku* (POŚ) jest umożliwienie realizacji przez władze Szczyrku polityki ochrony środowiska spójnej z założeniami najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych. Ma

on za zadanie wyznaczanie ram dla podejmowanych przedsięwzięć i zapewnienie efektywnego i sprawnego wykorzystania środków finansowych w celu zapewnienia należytej ochrony środowiska i poprawy jego stanu. Cele przedstawione w dokumencie dotyczą: ochrony powietrza i klimatu, ochrony przed hałasem, ochrony przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych, gospodarowania wodami, gospodarki wodno-ściekowej, gospodarowania zasobami geologicznymi, ochrony gleb, gospodarowania odpadami, ochrony zasobów przyrodniczych (w tym leśnych) oraz zagrożeń poważanymi awariami.

Dokumenty planistyczne – gospodarka wodna

Poza ustawą o samorządzie gminnym oraz ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, niniejsza Strategia uwzględnia także regulacje ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo Wodne (Dz. U. z 2022 r. poz. 2625 z późn. zm.). W art. 315 i art. 326 wspomnianej ustawy wskazano bowiem dokumenty planistyczne ważne w procesie gospodarowania wodami, które powinny zostać uwzględnione w strategiach rozwoju gminy. *Strategia Rozwoju Miasta Szczyrk na lata 2023-2030* jest spójna z ustaleniami dokumentów planistycznych w zakresie gospodarki wodnej, w szczególności: planami gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy, planami zarządzania ryzykiem powodziowym i mapami zagrożenia powodziowego, a także planem przeciwdziałania skutkom suszy.

Jednym z podstawowych dokumentów planistycznych gospodarki wodnej jest Plan Gospodarowania Wodami. Jego zapisy określają cele środowiskowe dla poszczególnych części wód i obszarów chronionych.

Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły

Miasto Szczyrk znajduje się na obszarze dorzecza Wisły, w regionie wodnym Górnej-Zachodniej Wisły. W planie gospodarowania wodami, będącym jednym z podstawowych dokumentów planistycznych gospodarki wodnej, ustalone są cele środowiskowe dla poszczególnych części wód i obszarów chronionych. W sytuacji gdy jednolita część wód osiągnęła już pożądany stan, celem jest nie pogorszenie tego stanu.

Od 17 lutego 2023 r. obowiązuje druga aktualizacja Planu gospodarowania wodami (II aPGW, cykl planistyczny 2022-2027) zatwierdzona Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły. W poniższej tabeli nr 1 przedstawiono charakterystykę jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP), które zlokalizowane są na terenie gminy, zgodnie z załącznikami do II aPGW.

Tabela 1 Charakterystyka JCWP i JCWPd zlokalizowanych na terenie gminy Szczyrk

Numer JCWP	Nazwa JCWP	Typologia JCWP/status	Stan ogólny	Stan ekologiczny i chemiczny	Działania wskazane w II aPGW
RW200004211149	Brennica	Średnia rzeka na podłożu krzemianowym, silnie zmieniona część wód	Zły stan wód	Słaby potencjał ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego	- Realizacja działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie utrzymania naturalnego charakteru koryta - Działania renaturyzacyjne - Kontrole dotyczące stosowania programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu przez podmioty prowadzące produkcję rolną i działalność
RW20000421327999	Soła od Wody Ujsolskiej do zb. Tresna	Średnia rzeka na podłożu krzemianowym, silnie zmieniona część wód	Zły stan wód	Umiarkowany potencjał ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego	- Realizacja działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie utrzymania naturalnego charakteru koryta - Realizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych - Weryfikacja i aktualizacja programu ochrony środowiska pod kątem poprawy efektywności dotyczącej ograniczania dopływu zanieczyszczeń do JCWP - Realizacja działań wynikających z planów ochrony i planów zadań ochronnych dla obszarów chronionych - Realizacja działań naprawczych dla obszarów chronionych zależnych od hydromorfologii (wg celów środowiskowych: wymogów rzek włosienicznikowych, wylewy Q50) - Ocena wpływu budowli poprzecznych na ciągłość biologiczną i cele środowiskowe JCWP - Kontrola funkcjonowania urządzeń do migracji ryb - Działania renaturyzacyjne - Opracowanie programu poprawy retencji leśnej w zlewni JCWP - Realizacja przedsięwzięć zmierzających do zwiększania lub odtwarzania naturalnej/sztucznej retencji leśnej w zlewni JCWP - Opracowanie programu poprawy retencji glebowej i krajobrazowej w obszarach rolniczych w zlewni JCWP - Realizacja przedsięwzięć zmierzających do zwiększenia ilości i czasu retencji wód na gruntach rolnych w zlewni JCWP - Kontrola przestrzegania warunków stosowania środków ochrony roślin - Analiza możliwości przebudowy budowli piętrzących w zakresie zapewniającym ciągłość biologiczną i spełnienie celów środowiskowych - Monitoring skuteczności istniejących urządzeń do migracji ryb - Realizacja działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie realizacji wymogów dla rzek włosienicznikowych
RW2000062132749	Żylica	Potok lub mała rzeka wyżynna na podłożu węglanowym, silnie zmieniona część wód	Zły stan wód	Słaby potencjał ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego	- Realizacja działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie utrzymania naturalnego charakteru koryta - Realizacja działań wynikających z planów ochrony i planów zadań ochronnych dla obszarów chronionych - Ocena wpływu budowli poprzecznych na ciągłość biologiczną i cele środowiskowe JCWP - Działania renaturyzacyjne - Analiza możliwości przebudowy budowli piętrzących w zakresie zapewniającym ciągłość biologiczną i spełnienie celów środowiskowych

Numer JCWPd	Stan ogólny/ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	Ocena stanu chemicznego	Ocena stanu ilościowego	Działania
PLGW2000162	Dobry stan ogólny/ niezagrożona	dobry	dobry	brak zestawów działań dla jcwpd
PLGW2000158	Dobry stan ogólny/ niezagrożona	dobry	dobry	
PLGW2000157	Dobry stan ogólny/zagrożona ilościowo	słaby	słaby	- Ograniczenie zużycia wody w rolnictwie - Ograniczenie zużycia wody w przemyśle - Dodatkowy przegląd udzielonych pozwoleń wodnoprawnych związanych z poborem wód podziemnych - Rozpoznanie występowania nowych zanieczyszczeń w wodach podziemnych - Szkolenia z zakresu dobrowolnego stosowania "Zbioru zaleceń dobrej praktyki rolniczej", mającego na celu ochronę wód przed zanieczyszczeniem azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych - Dobrowolne stosowanie działań ze "Zbioru zaleceń dobrej praktyki rolniczej" - Opracowanie dodatku do dokumentacji hydrogeologicznej ustalającej zasoby eksploatacyjne ujęcia wód podziemnych - Weryfikacja zasobów eksploatacyjnych ujęć wód podziemnych ustalonych na podstawie dokumentacji hydrogeologicznych wykonanych przez 2004 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie załączników do Projektu drugiej aktualizacji Planu Gospodarowania Wodami na obszarze dorzecza Wisły

Aktualizacja Programu Wodno-Środowiskowego Kraju

Program Wodno-Środowiskowy Kraju jest jednym z podstawowych dokumentów planistycznych w zakresie ochrony, gospodarowania i zarządzania zasobami wodnymi w Polsce. Został opracowany w celu programowania i koordynowania działań, które zmierzają do realizacji celów środowiskowych, takich jak:

- niepogarszanie stanu części wód;
- osiągnięcie dobrego stanu wód: dobry stan ekologiczny i chemiczny dla naturalnych części wód powierzchniowych, dobry potencjał ekologiczny i dobry stan chemiczny dla sztucznych i silnie zmienionych części wód oraz dobry stan chemiczny i ilościowy dla wód podziemnych;
- spełnienie wymagań specjalnych, zawartych w innych unijnych aktach prawnych i polskim prawodawstwie, w odniesieniu do obszarów chronionych;
- zaprzestanie lub stopniowe wyeliminowanie zrzutu substancji priorytetowych do środowiska lub ograniczone zrzuty tych substancji.

Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły

Głównym celem Planu zarządzania ryzykiem powodziowym (PZRP) jest zminimalizowanie możliwych negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi a także środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej.

W dokumencie wyznaczono trzy cele główne:

1. Zahamowanie wzrostu ryzyka powodziowego,
2. Obniżenie istniejącego ryzyka powodziowego,
3. Poprawa systemu zarządzania ryzykiem powodziowym.

W załączniku nr 3 do niniejszej Strategii przedstawiono mapy ryzyka i zagrożenia powodziowego dla obszaru gminy Szczyrk, uwzględniające prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi wynoszące 1% i 10%.

Plan przeciwdziałania skutkom suszy

Jednym z głównych dokumentów planistycznych w gospodarowaniu wodami o zasięgu ogólnokrajowym jest Plan przeciwdziałania skutkom suszy (PPSS). Gmina Szczyrk znajduje się na obszarze zaklasyfikowanym w klasach zagrożenia suszą rolniczą do klasy I – słabo zagrożone, w klasach zagrożenia suszą hydrologiczną i hydrogeologiczną do klasy II – umiarkowanie zagrożone, a w przypadku zagrożenia suszą atmosferyczną do klasy IV – ekstremalnie zagrożone. Według klas łącznego zagrożenia suszą teren gminy Szczyrk zakwalifikowany został jako umiarkowanie zagrożony.

Najważniejsze cele wymienione w dokumencie to:

- skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi dla zwiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych na obszarach dorzeczy,
- zwiększanie retencji na obszarach dorzeczy,
- edukacja i zarządzanie ryzykiem suszy,
- formalizacja i zaplanowanie finansowania działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy.

Obszary Strategicznej Interwencji

Rozdział odnosi się do Art. 10e. ust. 3. pkt 6) ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40) wskazującego, że strategia rozwoju gminy *określa w szczególności obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2022 r. poz. 2094), wraz z zakresem planowanych działań.*

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, przez obszar strategicznej interwencji (OSI) rozumie się „określony w strategii rozwoju obszar o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania, potencjałów rozwojowych, do którego jest kierowana interwencja publiczna łącząca inwestycje, w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne lub w zasoby ludzkie, finansowane z różnych źródeł, lub rozwiązania regulacyjne”².

OSI krajowe

Kluczowe obszary problemowe z punktu widzenia rozwoju kraju zidentyfikowano w *Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR)* oraz w *Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030)*. OSI, do których dedykowane jest specjalne wsparcie z poziomu krajowego istotne dla województwa śląskiego to:

- OSI obszary zagrożone trwałą marginalizacją,
- OSI miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze,
- OSI Śląsk.

W KSRR 2030 uwzględniono szczególną interwencję skierowaną do województwa śląskiego ze względu na koncentrację problemów rozwojowych wynikających ze specyficznej struktury gospodarki na danym obszarze. Gospodarka w województwie oparta jest bowiem na tradycyjnych sektorach przemysłowych, co sprawia, że region ten cechuje stopniowe spowalnianie tempa wzrostu gospodarczego oraz konieczność podejmowania działań w zakresie rekultywacji oraz ochrony środowiska. W województwie śląskim widoczne są również istotne problemy w sferze społecznej – przede wszystkim nasilony proces depopulacji miast górniczych.

Polityka regionalna skierowana do województwa śląskiego obejmuje działania zorientowane na niwelowanie barier rozwojowych związanych z trudnościami adaptacyjnymi i restrukturyzacyjnymi.

² Art. 5. ust. 6b ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. 2023 poz. 225)

Konieczne jest m.in. wsparcie procesów reindustrializacji, rozwoju branż kreatywnych i nowoczesnych oraz projektów rewitalizacji.

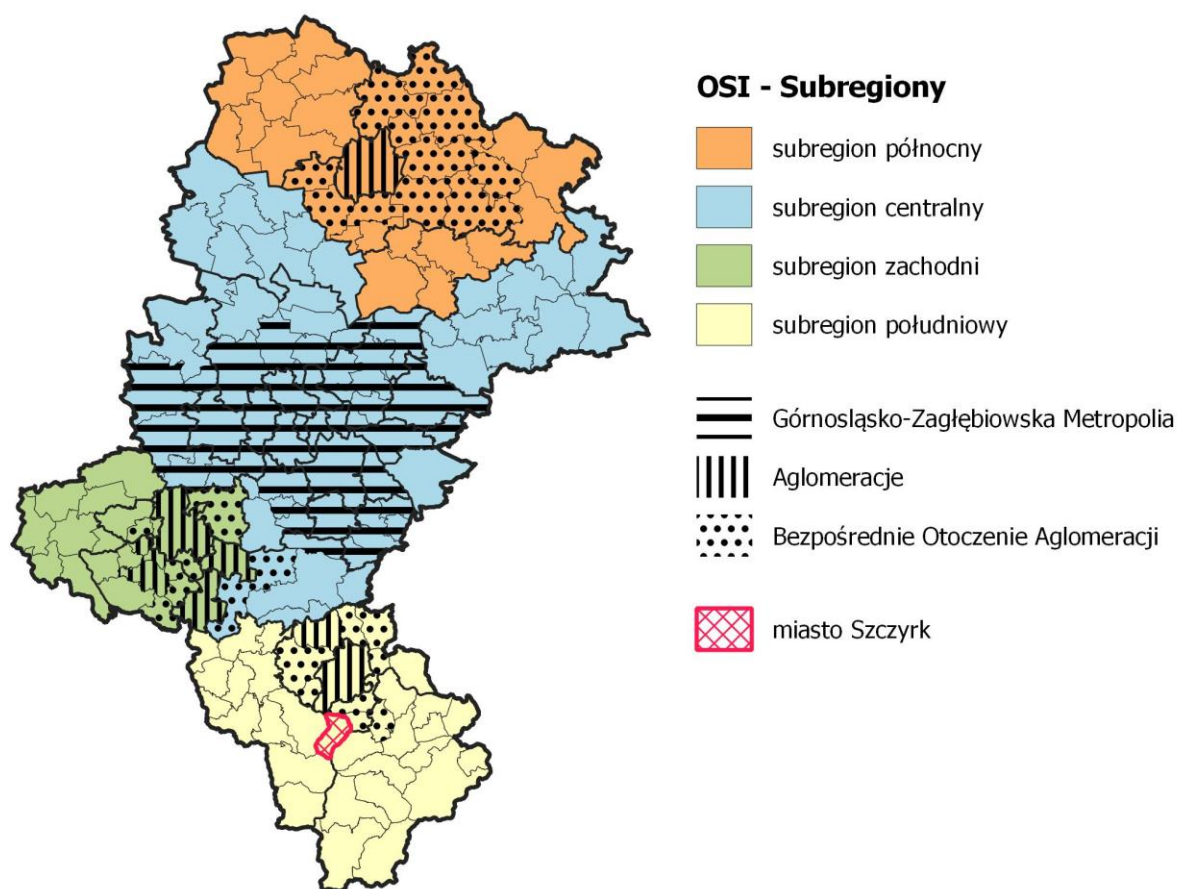
OSI regionalne

Zgodnie z uchwałą Sejmiku Województwa Śląskiego nr VI/24/1/2020 z dnia 19 października 2020 r. przyjęta została Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”. W dokumencie zdefiniowano obszary strategicznej interwencji (OSI) w ujęciu funkcjonalnym, istotne z punktu widzenia organizacji procesów rozwojowych oraz podstawowych typów ośrodków osadniczych:

- OSI Subregiony – północny, południowy, centralny i zachodni;
- OSI Obszary miejskie i wiejskie.

Miasto Szczyrk wpisuje się w **OSI Subregiony – Subregion południowy**. Zgodnie z zapisami Strategii „Śląskie 2030”, Subregion ten zajmuje powierzchnię 2 354 km² i zamieszkuje go ok. 668 tys. osób. Jego centrum stanowi Aglomeracja Bielska.

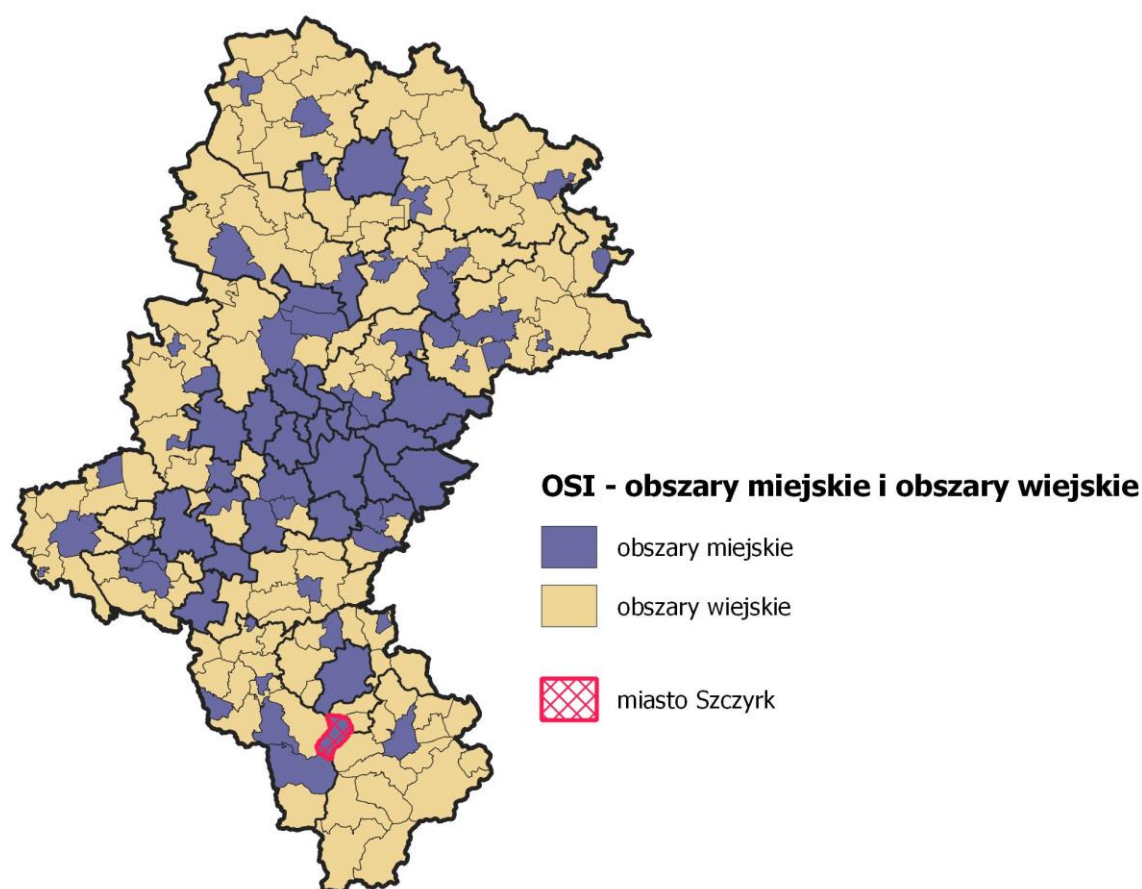
Grafika 1 OSI Subregiony

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”

Drugi typ OSI w ujęciu funkcjonalnym znajduje swoje odzwierciedlenie w podstawowych typach jednostek, tj.: obszarach wiejskich i miejskich. Miasto Szczyrk wpisuje się w **OSI Obszary miejskie**, w ramach którego przewiduje się interwencję ukierunkowaną na poprawę jakości i efektywności transportu publicznego, promocję transportu przyjaznego środowisku, poprawę jakości powietrza, dostosowywanie do zmian klimatu oraz kształtowanie systemu przyrodniczego miast województwa. Ponadto, ze względu na problemy w sferze społecznej ważne jest podejmowanie inicjatyw hamujących proces utraty dotychczasowych funkcji społeczno-gospodarczych miast poprzez rozwój ich bazy ekonomicznej, usług publicznych oraz poprawę jakości przestrzeni.

Grafika 2 OSI Obszary miejskie i wiejskie

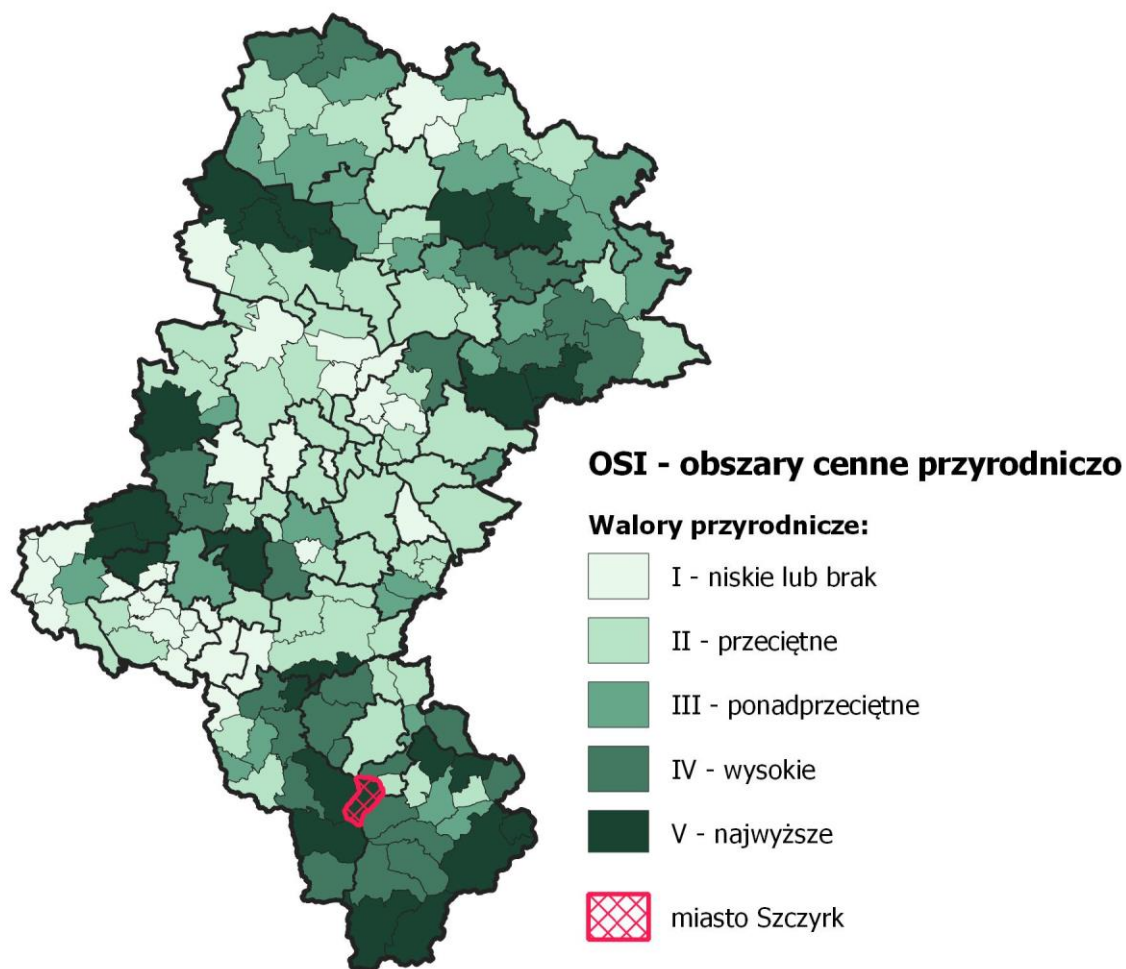
Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”

Z uwagi na wzrastające znaczenie koncentracji tematycznej w europejskiej oraz krajowej polityce rozwoju, w Strategii wyznaczono również obszary szczególnie ważne z punktu widzenia zidentyfikowanych wyzwań rozwojowych województwa śląskiego, tzw. Obszary Strategicznej Interwencji w ujęciu tematycznym. Wyznaczono 5 OSI, w podziale na OSI konkurencyjne i OSI problemowe:

- OSI konkurencyjne:
 - Obszary cenne przyrodniczo,
 - Ośrodki wzrostu;
- OSI problemowe:
 - gminy tracące funkcje społeczno-gospodarcze,
 - gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza,
 - gminy w transformacji górniczej.

Ze względu na wysokie walory środowiskowe gminy Szczyrk, wpisuje się ona w [OSI Obszary cenne przyrodniczo](#). W Strategii dokonano kategoryzacji terenów cennych przyrodniczo m.in. w oparciu o powierzchniowe formy ochrony przyrody (rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary Natura 2000, obszary chronionego krajobrazu, użytki ekologiczne i zespoły przyrodniczo-krajobrazowe) oraz korytarze ekologiczne (korytarze dla ssaków kopytnych i drapieżnych oraz korytarze spójności). W wyniku oceny gminie Szczyrk przypisano kategorię V – najwyższe. Ponad 80% powierzchni miasta objęte jest bowiem ochroną prawną ze względu na wysokie walory przyrodnicze – występujące tu formy ochrony przyrody to Park Krajobrazowy Beskidu Śląskiego, specjalny obszar ochrony Natura 2000 Beskid Śląski, a także niewielka część zespołu przyrodniczo-krajobrazowego Dolina Wapienicy.

Grafika 3 OSI Obszary cenne przyrodniczo

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”

W Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” dla poszczególnych OSI wskazano propozycję wybranych kierunków działań, które powinny być priorytetowo realizowane na wyznaczonych obszarach wsparcia. Poniżej przedstawiono kierunki działań dedykowane OSI Obszary cenne przyrodniczo wraz ze wskazaniem odpowiadających im kierunków działań zaplanowanych w ramach interwencji Strategii Rozwoju Miasta Szczyrk na lata 2023-2030.

Tabela 2 Kierunki działań dedykowane OSI Obszary cenne przyrodniczo wraz z odpowiadającymi im kierunkami działań Strategii Rozwoju Miasta Szczyrk na lata 2023-2030

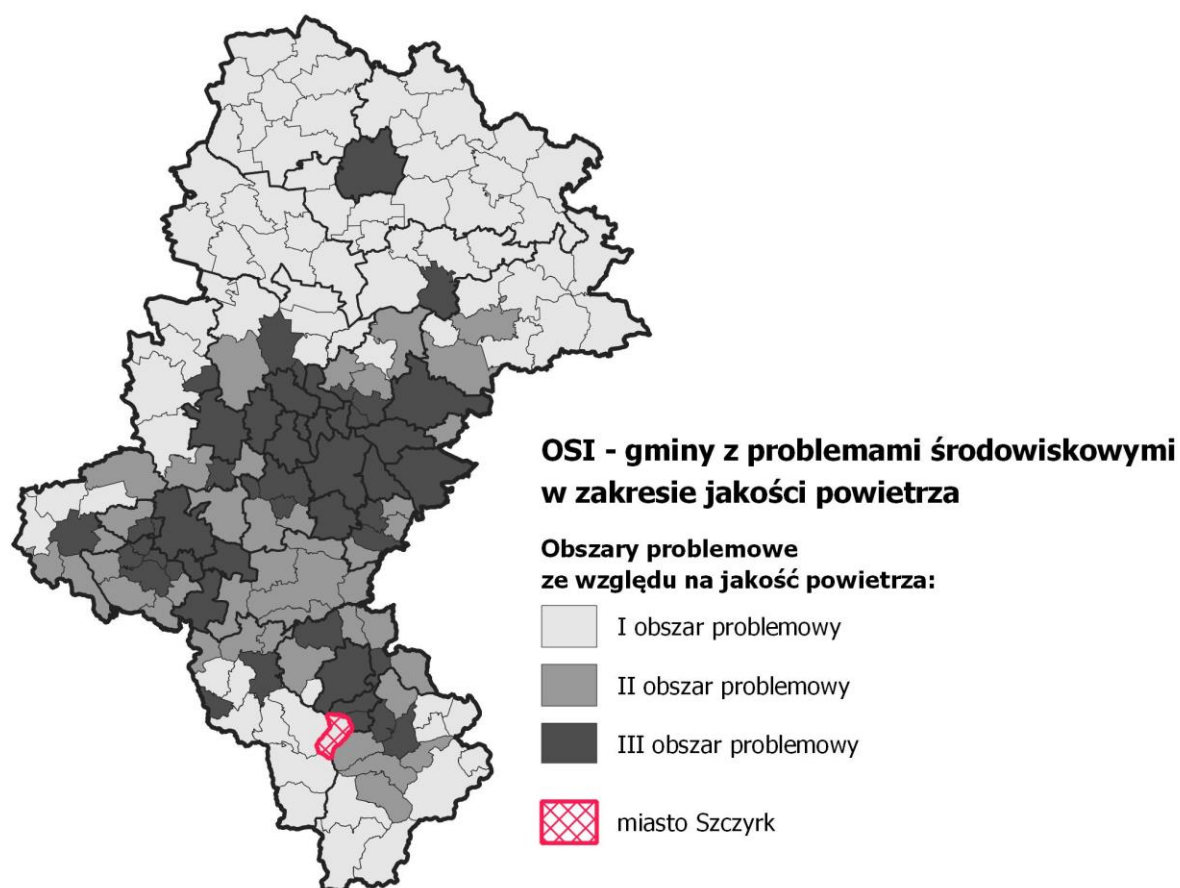
Kierunki działania dedykowane OSI Obszary cenne przyrodniczo	Kierunki działania w ramach Strategii Rozwoju Miasta Szczyrk na lata 2023-2030
- Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości w obszarze turystyki oraz usług czasu wolnego wykorzystujących atrakcje i potencjały lokalne. - Rozwój istniejących i tworzenie nowych produktów turystycznych oraz wzmacnianie marek terytorialnych, w tym poprzez rozwój	2.1. Zrównoważona turystyka

Kierunki działania dedykowane OSI Obszary cenne przyrodniczo	Kierunki działania w ramach <i>Strategii Rozwoju Miasta Szczyrk na lata 2023-2030</i>
infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej. • Podniesienie jakości i poprawa dostępu do oferty i infrastruktury kultury, sportu, rekreacji i turystyki umożliwiającej wszechstronny rozwój mieszkańców.	• 1.4. Kształtowanie atrakcyjnych przestrzeni publicznych i oferty sportowo-rekreacyjnej • 1.5. Kształtowanie tożsamości kulturowej
• Wspieranie wdrożenia i egzekwowania rozwiązań poprawiających jakość powietrza. • Poprawa jakości wód i racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi, w tym wspieranie wdrażania rozwiązań w zakresie zintegrowanego i zrównoważonego zarządzania zasobami wodnymi w zlewni, ochrony przeciwpowodziowej i przeciwdziałania skutkom suszy. • Wsparcie działań zmierzających do zachowania i odtwarzania bio- i georóżnorodności, w tym ochrona obszarów o wysokich walorach przyrodniczych, leśnych i korytarzy ekologicznych. • Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców i kształtowanie postaw proekologicznych. • Wspieranie rozwiązań ograniczających niską emisję, w tym poprawa standardu energetycznego zabudowy mieszkaniowej i budynków użyteczności publicznej. • Zapewnienie dostępu do sieci poprzez budowę i modernizację infrastruktury komunalnej. • Wsparcie rozwoju zintegrowanego, zrównoważonego i niskoemisyjnego transportu w miastach i ich obszarach funkcjonalnych oraz obszarach wiejskich, w szczególności transportu zbiorowego.	• 3.2. Tworzenie sprawnego systemu transportowego • 3.4. Ochrona środowiska i wzmacniania odporności miasta na zmiany klimatu
• Rozwijanie współpracy międzynarodowej, transgranicznej i międzyregionalnej, w tym w pasie Polski południowej oraz z miastami Ostrawą i Żyliną. • Wsparcie działań podnoszących jakość systemu planowania i wdrażania na poziomie regionalnym i lokalnym. • Wspieranie rozwoju zróżnicowanych i wysokiej jakości usług publicznych dostępnych dla wszystkich mieszkańców regionu. • Ochrona, promocja oraz podnoszenie atrakcyjności miejsc i obiektów o wartości historycznej, symbolicznej, architektonicznej, przyrodniczej, stanowiących „wizytówki” regionu.	• 1.1. Rozwój usług społecznych • 1.5. Kształtowanie tożsamości kulturowej • 1.6. Zapewnienie sprawnej pracy Urzędu Miejskiego • 2.2. Budowanie marki Szczyrku i jego promocja • 3.1. Racjonalna gospodarka przestrzenna i utrzymanie ładu przestrzennego • 3.3. Rozwój gospodarki komunalnej

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”

Gmina Szczyrk wpisuje się również w OSI Gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza. Gmina została zakwalifikowana jako I (najniższy) obszar problemowy, co oznacza, że według danych przekroczony jest na tym obszarze poziom jednego z trzech analizowanych wskaźników. Poprawa jakości powietrza jest kluczowym wyzwaniem województwa śląskiego ze względu na szczególne jego zanieczyszczenie pyłami zawieszonymi MP2,5 i PM10 oraz benzo(α)pirenem pochodzącymi głównie z emisji z indywidualnego ogrzewania budynków mieszkalnych. Mniejszy wpływ na jakość powietrza ma emisja przemysłowa i liniowa.

Grafika 4 OSI Gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”

Poniżej przedstawiono kierunki działań dedykowane OSI Gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza wraz ze wskazaniem odpowiadających im kierunków działań zaplanowanych w ramach interwencji Strategii Rozwoju Miasta Szczyrk na lata 2023-2030.

Tabela 3 Kierunki działań dedykowane OSI Gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza wraz z odpowiadającymi im kierunkami działań Strategii Rozwoju Miasta Szczyrk na lata 2023-2030

Kierunek działania dedykowany OSI Gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza	Kierunek działania w ramach Strategii Rozwoju Miasta Szczyrk na lata 2023-2030
- Wsparcie zdolności firm do generowania i wdrażania innowacji oraz nowoczesnych rozwiązań technologicznych, w tym tworzenie i implementacja usług i technologii medycznych. - Wsparcie sektorów tradycyjnych w zakresie podnoszenia ich konkurencyjności m.in. poprzez unowocześnienie procesów technologicznych, poprawę bezpieczeństwa pracy, ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko oraz rozwój zasobów ludzkich.	2.3. Wspieranie lokalnej przedsiębiorczości
- Podniesienie jakości infrastruktury placówek ochrony zdrowia (w szczególności w obszarach deficytowych) oraz podniesienie jakości obsługi pacjentów, w tym wykorzystanie nowoczesnych technologii. - Aktywna profilaktyka i zapewnienie kompleksowości usług medycznych, w szczególności w zakresie chorób cywilizacyjnych i wynikających ze zmian demograficznych. - Promocja aktywnego i zdrowego stylu życia.	1.2. Poprawa dostępności opieki i profilaktyki medycznej
- Wspieranie wdrożenia i egzekwowania rozwiązań poprawiających jakość powietrza. - Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców i kształtowanie postaw proekologicznych. - Rozwój proekologicznej infrastruktury wytwarzania, magazynowania i przesyłu energii elektrycznej i ciepła, w tym rozwój OZE. - Wspieranie rozwiązań ograniczających niską emisję, w tym poprawa standardu energetycznego zabudowy mieszkaniowej i budynków użyteczności publicznej. - Wsparcie rozwoju zintegrowanego, zrównoważonego i niskoemisyjnego transportu w miastach i ich obszarach funkcjonalnych oraz obszarach wiejskich, w szczególności transportu zbiorowego. - Zapewnienie dostępu do sieci poprzez budowę i modernizację infrastruktury komunalnej.	3.2. Tworzenie sprawnego systemu transportowego 3.3. Rozwój gospodarki komunalnej 3.4. Ochrona środowiska i wzmacniania odporności miasta na zmiany klimatu
Rozwój instrumentów oraz współpracy na rzecz monitorowania procesów rozwoju.	1.6. Zapewnienie sprawnej pracy Urzędu Miejskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”

Metodyka

Analiza desk research

Analiza desk research polega na analizie danych zastanych, co stanowiło podstawę do prowadzenia prac nad niniejszą Strategią. W ramach tego etapu dokonano analizy informacji zawartych w dokumentach diagnostycznych i planistycznych w wymiarze lokalnym i regionalnym, ze szczególnym uwzględnieniem raportów o stanie gminy. Niezbędne dane i informacje czerpano także z ogólnodostępnych opracowań i ekspertyz, a także studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Ponadto, analizie poddano dostępne zbiory danych statystycznych, które gromadzą: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, Urząd Miejski w Szczyrku, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczyrku, czy Powiatowy Urząd Pracy w Bielsku-Białej.

Badania ilościowe

Biorąc pod uwagę fakt, iż głos mieszkańców jest niezwykle istotny w procesie tworzenia strategii rozwoju, w ramach prac nad niniejszym dokumentem przeprowadzono badania ilościowe z ich udziałem.

Badanie zostało przeprowadzone na przełomie grudnia 2022 r. i stycznia 2023 r. oraz miało formę ankiety elektronicznej, którą udostępniono na stronie internetowej miasta Szczyrk (www.szczyrk.pl).

W badaniu wzięło udział 175 mieszkańców Szczyrku, których opinie pozwoliły na ocenę obecnej sytuacji w mieście. Mieszkańcy zostali poproszeni o wskazanie mocnych i słabych stron miasta oraz ocenę poziomu jego podstawowej oferty. Ponadto, w ramach badania respondenci wyrazili swoje zdanie na temat oferty usług publicznych i dostępności elementów infrastruktury technicznej na terenie miasta. Na podstawie wniosków z zebranych odpowiedzi możliwe było określenie newralgicznych problemów Szczyrku oraz nakreślenie kierunków jego rozwoju

Badania jakościowe

Badania jakościowe zostały przeprowadzone w celu zebrania pogłębionych informacji na temat uwarunkowań gminy Szczyrk i przyjęły formę warsztatów strategicznych moderowanych przez ekspertów. W ramach tego etapu przeprowadzono 3 warsztaty strategiczne, które odbyły się w lutym 2023 r. W spotkaniach uczestniczyli przedstawiciele władz miasta, kierownicy wydziałów oraz jednostek podległych samorządowi terytorialnemu, a także przedstawiciele rady miasta. Podczas warsztatów rozpoznano potrzeby, oczekiwania i potencjały odnoszące się do rozwoju lokalnego, a także dokonano ich hierarchizacji.

Analiza SWOT

Analiza SWOT ma na celu integrację informacji zebranych na wcześniejszych etapach analizy strategicznej. W jej ramach dokonano kategoryzacji uwarunkowań gminy uzyskanych na drodze przeprowadzonych analiz i badań. Zebrane informacje posłużyły do zdefiniowania mocnych i słabych stron gminy oraz określenia szans i zagrożeń mających wpływ na jej rozwój.

Analiza SWOT, dzięki swojej przystępnej formie, jest instrumentem wizualizacji strategii i stanowi punkt wyjścia do sformułowania celów i kierunków rozwoju.

Opracowanie misji i wizji gminy

Wizję i misję miasta Szczyrk wypracowano na podstawie wniosków zawartych w syntezie diagnozy strategicznej. Stanowią one bowiem odpowiedź na zidentyfikowane potrzeby i problemy miasta, a ich zdefiniowanie umożliwiło określenie najważniejszych celów i kierunków działań przyczyniających się do ich osiągnięcia.

Sformułowanie celów i kierunków działań

Cele strategiczne zostały sformułowane na podstawie wniosków z diagnozy oraz bilansu strategicznego. Stanowią one przede wszystkim odpowiedź na problemy zidentyfikowane na etapie diagnostycznym, a ich zdefiniowanie pozwala na określenie kierunków działań. Odnoszą się ponadto bezpośrednio do wypracowanej misji i wizji miasta Szczyrk.

Opracowanie modelu funkcjonalno-przestrzennego oraz rekomendacji w tym zakresie

Model funkcjonalno-przestrzenny stanowi zilustrowanie założeń opracowywanego dokumentu. Za jego pomocą prezentowane są główne elementy strategii, a jego forma graficzna przyczynia się do łatwiejszego odbioru określonych kierunków rozwoju i wypracowanej wizji.

Opracowanie części wdrożeniowej

Część wdrożeniowa zawiera m.in. szczegółowe informacje na temat mechanizmów wdrażania, takie jak monitoring, ewaluacja i aktualizacja. Ponadto, w tej części określa się np. podmioty zaangażowane w realizację strategii, zasady współpracy lub wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych. Strategia określa także ramy finansowe i źródła finansowania, które ułatwiają ocenę możliwości jej realizacji.

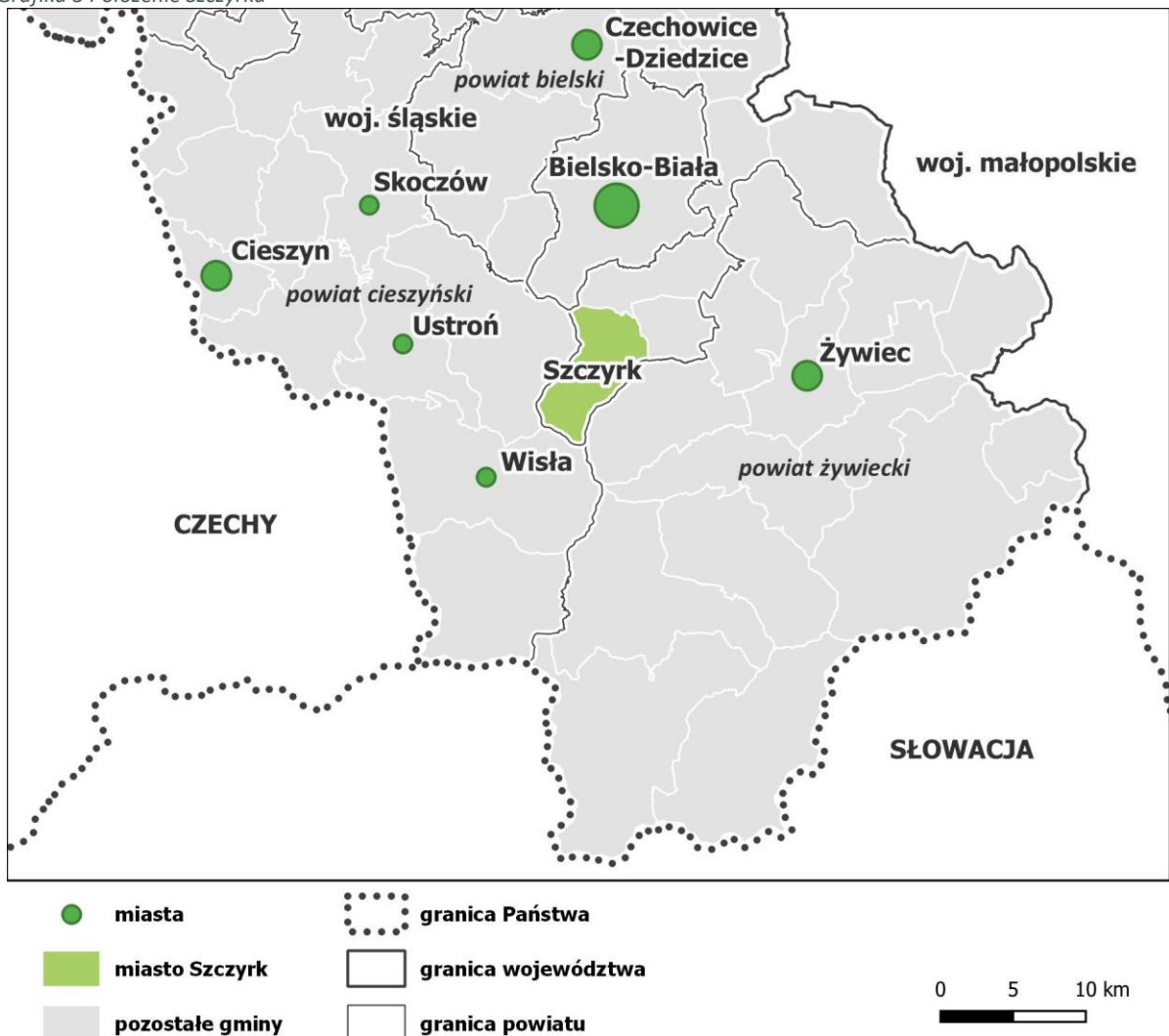
Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej gminy

Rozdział odnosi się do art. 10e. ust. 3. ustawy o samorządzie gminnym (Dz. U. 2023 r. poz. 40) wskazującego, że *Strategia rozwoju gminy zawiera wnioski z diagnozy, o której mowa w art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2021 r. poz. 1057, z 2022 r. poz. 1079, 1846)), przygotowanej na potrzeby tej strategii.*

Charakterystyka gminy

Szczyrk to gmina miejska położona w południowej części województwa śląskiego, w powiecie bielskim. Zajmuje powierzchnię ok. 39 km², którą zamieszkują 5 454 osoby³, a więc ok. 3,3% populacji powiatu bielskiego. Sąsiaduje z gminami: Bielsko-Biała i Wilkowice od północy, Buczkowice i Lipowa od wschodu, Wisła od południa oraz Brenna od zachodu.

Grafika 5 Położenie Szczyrk

Źródło: Opracowanie własne

³ Wg danych GUS, stan na 31.12.2022 r.

Szczyrk to miejscowość o charakterze turystyczno-wypoczynkowym, o wysokich walorach krajobrazowo-widokowych i dobrze rozwiniętej bazie turystycznej. Jego położenie w Beskidzie Śląskim pomiędzy masywem Klimczoka a Skrzycznem sprawia, że miasto jest doskonałą bazą wypadową dla turystów nastawionych na aktywny wypoczynek, a bogate dziedzictwo kulturowe dodatkowo podnosi jego atrakcyjność turystyczną. Bogata infrastruktura sportowo-rekreacyjna Szczyrku sprzyja wypoczynkowi o każdej porze roku, a rozwinięta baza noclegowa i gastronomiczna stanowi uzupełnienie szerokiej oferty turystycznej miasta.

Miasto należy do Stowarzyszenia „Region Beskidy”, w ramach którego współpracuje z innymi jednostkami samorządu terytorialnego w zakresie m.in. wymiany doświadczeń i informacji, rozwiązywania wspólnych problemów, rozwoju turystyki, czy wspierania działań na rzecz wymiany kulturalnej i opieki nad wspólnym dziedzictwem kulturalnym.

Wnioski z diagnozy strategicznej

Przeprowadzona diagnoza strategiczna pozwoliła na wypracowanie wniosków, które posłużą do zdefiniowania aktualnego stanu miasta Szczyrk oraz wyznaczenia głównych kierunków jego rozwoju w oparciu o jej zidentyfikowane mocne i słabe strony. Wnioski te przedstawiono poniżej.

Analiza danych statystycznych i wyników badania ankietowego

Sfera społeczna:

W Mieście Szczyrk występują niekorzystne tendencje demograficzne – w ostatnich latach liczba ludności miasta uległa zmniejszeniu o 5,3%, a prognozy demograficzne dla kolejne lata także nie są optymistyczne. W mieście notowany jest także ujemny przyrost naturalny (-6,8 na 1000 osób w 2021 r.) oraz ujemne saldo migracji (-2,2 na 1000 osób w 2021 r.). Problemem jest także postępujące starzenie się społeczności – 19,6% populacji stanowią osoby powyżej 65. roku życia.

Pomimo wysokiej atrakcyjności turystycznej miasta, atrakcyjność osiedleńcza jest niska. Duża część młodych osób wyjeżdża z miasta (np. na studia) i już nie wraca, co zwiększa udział osób starszych w liczbie ludności Szczyrku ogółem. Przyczynami tego problemu mogą być np.: mało atrakcyjny rynek pracy dla osób młodych, niska dostępność komunikacyjna Szczyrku (słabo rozwinięty system transportu publicznego), wysokie ceny nieruchomości czy niewystarczająca liczba mieszkań na wynajem.

Na terenie miasta brakuje żłobka. Działają natomiast dwa przedszkola (publiczne i prywatne), jednakże liczba dostępnych miejsc może nie być wystarczająca. Gmina Szczyrk jest organem prowadzącym dla dwóch szkół podstawowych (nr 1 i nr 2). W mieście brakuje natomiast szkoły ponadpodstawowej – aby kontynuować naukę, młodzież musi wybrać szkołę położoną w innej gminie, np. w mieście Bielsko-Biała.

W zakresie kultury działa Ośrodek Kultury Promocji i Informacji im. Jana Więzika, oferujący szereg zajęć dla różnych grup wiekowych. W Szczyрку co roku odbywają się imprezy kulturalne, głównie te związane z muzyką folklorystyczną, które cieszą się dużym zainteresowaniem.

W ostatnich latach w mieście można zauważyć zmniejszone zapotrzebowanie na pomoc społeczną, co może być związane ze zmniejszającym się poziomem ubóstwa wśród mieszkańców. Problemem jest jednak wzrastająca liczba osób starszych wymagających opieki – przewiduje się, że w przyszłości tendencja ta będzie się pogłębiać. Ponadto, brakuje lekarzy rodzinnych i specjalistów przyjmujących na terenie miasta.

Szczyrk jest miejscowością o charakterze turystycznym – oferuje szereg atrakcji, szczególnie dla osób lubiących aktywnie spędzać czas wolny. W mieście działa szereg obiektów sportowych, w tym kilka wyciągów narciarskich. Przez Szczyrk przebiega wiele tras pieszo-rowerowych, w tym także szlaki górskie prowadzące na okoliczne szczyty.

Sfera gospodarcza:

W strukturze lokalnej gospodarki dominują przedsiębiorstwa związane z turystyką, gastronomią, branżą naprawy pojazdów oraz budownictwem. Mieszkańcy miasta są przedsiębiorczy – wskaźniki dotyczące liczby osób prowadzących działalność gospodarczą oraz liczby zarejestrowanych podmiotów znacznie przewyższają wskaźniki powiatowe i wojewódzkie.

Liczba osób bezrobotnych utrzymuje się na stosunkowo niskim poziomie. W ostatnich latach zauważalny jest wzrost liczby osób pracujących. Na lokalnym rynku pracy dominują oferty związane z branżą hotelarską i gastronomiczną. Część mieszkańców znajduje zatrudnienie w okolicznych gminach, m.in. w Bielsku-Białej.

Sytuacja finansowa miasta w ostatnich latach była zróżnicowana – w latach 2017-2021 dwukrotnie odnotowano deficyt budżetowy. Zauważa się także negatywne zjawisko zmniejszania udziału dochodów własnych w dochodach budżetu ogółem na rzecz dotacji i subwencji – udział dochodów własnych zmniejszył się aż o 20 pp. w latach 2017-2021.

Sfera przestrzenna:

Miasto położone jest w malowniczej, górskiej okolicy. Cechuje się wysoką lesistością i dużym udziałem powierzchni prawnie chronionej (ponad 80%). W okolicy występuje wiele cennych przyrodniczo siedlisk, na których spotkać można rzadkie i chronione gatunki flory i fauny.

Infrastruktura wodno-kanalizacyjna jest słabo rozwinięta, ze względu na m.in. rozproszenie zabudowy i ukształtowanie terenu. Duża część mieszkańców korzysta z przydomowych ujęć wody i oczyszczalni ścieków. Najlepiej rozwinięta jest sieć gazowa, z której korzysta większość mieszkańców, w tym także do ogrzewania domów.

Jednym z największych problemów miasta jest zatłoczenie głównych ulic, szczególnie w sezonie turystycznym. Jest to znacząca uciążliwość dla mieszkańców. Problem z roku na rok narasta, ze względu na coraz większą liczbę turystów odwiedzających Szczyrk. Ze względu na układ urbanistyczny i ukształtowanie terenu, w mieście nie jest możliwe poszerzenie szlaków komunikacyjnych. Ponadto, z analiz wynika, iż dostępna oferta komunikacji publicznej nie jest wystarczająco atrakcyjna, zarówno dla mieszkańców, jak i turystów.

Niewątpliwie słabą stroną miasta jest niska jakość powietrza, szczególnie w sezonie jesienno-zimowym. Spowodowane jest to m.in. niską emisją pochodzącą z indywidualnego ogrzewania domów paliwem niskiej jakości. Drugim czynnikiem wpływającym na jakość powietrza jest nadmierny ruch samochodowy.

Wnioski z badania ankietowego

Opinia mieszkańców biorących udział w badaniu na temat Szczyrku jest zróżnicowana – około 45% uważa, że jest to dobre miejsce do życia, a prawie drugie tyle jest odwrotnego zdania. Tylko połowa ankietowanych planuje nadal mieszkać w Szczyrku w perspektywie najbliższych pięciu lat.

W obszarze przyrodniczym respondenci najlepiej oceniają dostępność lasów i terenów zieleni. Najgorsze oceny dotyczą jakości powietrza – ponad połowa osób biorących udział w badaniu źle ocenia ten aspekt.

W przypadku rynku pracy, ankietowani uważają, że trudno znaleźć satysfakcjonującą pracę na terenie miasta. Także m.in. wysokość zarobków nie jest dobrze oceniana.

Oferta skierowana do dzieci i młodzieży jest różnie oceniana – najwięcej pozytywnych wskazań uzyskała infrastruktura sportowa, natomiast najmniej dostępność żłobków (brak na terenie miasta). Osoby biorące udział w badaniu nie są także przekonane do dostępności atrakcyjnych form spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież.

Respondenci źle oceniają dostępność lekarzy rodzinnych i specjalistów, co wskazuje na problem z opieką zdrowotną na terenie miasta.

Wśród aspektów komunikacyjnych najgorzej oceniana jest przepustowość głównych dróg miasta, szczególnie w godzinach szczytu i w sezonie turystycznym.

Miasta dotyczy szereg problemów, wśród których ponad połowa respondentów wskazała: niską aktywność społeczną mieszkańców, zaśmiecanie okolicy oraz migracje młodych osób do innych miejscowości.

Wśród proponowanych kierunków rozwoju Szczyrku, najwięcej głosów uzyskały: atrakcyjna oferta spędzania czasu wolnego, zielone miasto oraz nowoczesny transport i komunikacja.

Duża część respondentów w pierwszej kolejności kojarzy Szczyrk z problemami komunikacyjnymi. Większy odsetek wskazań stanowią jednak łącznie aspekty związane z atrakcyjnością turystyczną miasta: przede wszystkim góry oraz infrastruktura sportowo-rekreacyjna.

Według osób biorących udział w badaniu, mocną stroną miasta jest przede wszystkim infrastruktura sportowa i walory przyrodnicze, natomiast głównymi wadami – problemy transportowe i działalność deweloperów. Wynikają z tego najczęściej proponowane przedsięwzięcia do realizacji, czyli rozwój infrastruktury drogowej i systemu transportu oraz zrównoważone gospodarowanie przestrzenią i jej estetyzacja.

Analiza SWOT

Analiza danych zastanych oraz przeprowadzenie badań jakościowych i ilościowych pozwoliły na zidentyfikowanie kluczowych problemów i potencjałów Szczyrku. Stanowią one podstawę do określenia celów i wytyczenia kierunków działań strategicznych. Strategia rozwoju powinna bowiem uwzględniać przedsięwzięcia, których realizacja pozwoli na przeciwdziałanie i niwelowanie negatywnych czynników stanowiących słabe strony miasta oraz wzmocnienie zidentyfikowanych szans rozwojowych i wykorzystanie potencjałów.

W celu usystematyzowania zebranych informacji, na bazie wypracowanych wniosków z diagnozy strategicznej przeprowadzono analizę SWOT. W jej ramach wyodrębniono:

S	Strengths – mocne strony (pozytywne uwarunkowania wewnętrzne), a więc cechy, które wyróżniają miasto od innych, warunkują jego przewagę konkurencyjną i stanowią potencjał rozwojowy
W	Weaknesses – słabe strony (negatywne uwarunkowania wewnętrzne), stanowiące konsekwencję organiczne szeroko rozumianych zasobów i hamujące rozwój miasta
O	Opportunities – szanse, korzystne tendencje w otoczeniu zewnętrznym gminy, które właściwie wykorzystane mogą stanowić istotny impuls rozwojowy
T	Threats – zagrożenia (negatywne czynniki zewnętrzne), niekorzystne zjawiska, które mogą być poważną barierą rozwoju dla miasta, potencjalnie ograniczające możliwość wykorzystania pojawiających się szans rozwojowych

S

Mocne strony:

- Położenie w Beskidzie Śląskim – atrakcyjne ukształtowanie terenu, dostępność terenów zielonych
- Bogata infrastruktura sportowo-rekreacyjna – możliwość uprawiania sportu o każdej porze roku
- Silny wizerunek miasta turystyczno-wypoczynkowego, utrwalona marka
- Atrakcyjny lokalny folklor i tradycje góralskie, produkt lokalne (m.in. ceramika, ozdoby szydełkowe, wyroby drewniane)
- Organizacja cyklicznych imprez kulturalno-rozrywkowych w skali lokalnej i regionalnej
- Malejące zapotrzebowanie na pomoc społeczną
- Wysoki poziom nauczania w lokalnych szkołach
- Spadający poziom bezrobocia
- Wysoki poziom przedsiębiorczości mieszkańców, wzrastająca liczba podmiotów prowadzących działalność gospodarczą
- Wysoka dostępność hoteli i pensjonatów oraz lokali gastronomicznych
- Wysoka aktywność społeczna wyrażana przez dużą liczbę fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych
- Atrakcyjne środowisko przyrodnicze – zróżnicowana flora i fauna, wysoki udział terenów chronionych w ogólnej powierzchni miasta

W

Słabe strony

- Stopniowa depopulacja miasta wynikająca z ujemnego przyrostu naturalnego i ujemnego salda migracji
- Problemy komunikacyjne (korki) wynikające z dużego natężenia ruchu samochodowego, słabo rozwiniętej komunikacji publicznej oraz braku połączeń kolejowych
- Brak dojazdu do niektórych posesji (nieunormowane przepisy dotyczące dróg leśnych, nieuregulowany stan prawny niektórych dróg)
- Problem przydrożnych, „dzikich” parkingów
- Niekontrolowana działalność deweloperów i związany z nią chaos przestrzenny oraz presja zabudowy na środowisko naturalne
- Słabo rozwinięte usługi opiekuńczo-wychowawcze – brak żłobka, niski odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym
- Niska dostępność usług medycznych, zwłaszcza lekarzy specjalistów
- Niewystarczające zagospodarowanie przestrzeni publicznych (parków, skwerów, deptaków)

- Słabo zdywersyfikowany lokalny rynek pracy – hotelarstwo, turystyka i gastronomia to dominujące branże
- Uciążliwe natężenie ruchu turystycznego w sezonie letnim i zimowym i wynikające z niego konflikty społeczne
- Stosunkowo słabo rozwinięta infrastruktura sieciowa, zwłaszcza wodno-ściekowa
- Problem niskiej jakości powietrza w sezonie jesienno-zimowym powodowany niską emisją i nadmiernym natężeniem ruchu samochodowego
- Niski poziom objęcia powierzchni miasta obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego
- Ograniczenia rozwoju przestrzennego miasta wynikające z wysokiego odsetka obszarów prawnie chronionych w ogólnej powierzchni oraz górskiego ukształtowania terenu
- Niski poziom dbałości o zachowanie czystości w mieście: śmieci w lasach, rzekach
- Deficyt wody

O

Szanse

- Możliwość pozyskania środków unijnych w ramach nowej perspektywy finansowej na lata 2021-2027 oraz środków z budżetu państwa
- Wysoka atrakcyjność turystyczna wynikającego z atrakcyjnego położenia i ukształtowania terenu
- Współpraca z innymi gminami w ramach Stowarzyszenia „Region Beskidy” w zakresie m.in. wymiany doświadczeń, rozwiązywania wspólnych problemów, rozwoju turystyki
- Współpraca z miejscowościami ościennymi w zakresie ograniczania problemów komunikacyjnych
- Współpraca z miastami: Bielsko-Biała, Wisła i Żywiec w zakresie budowania komplementarnej oferty kulturalno-rozrywkowej i oferty usług publicznych

T

Zagrożenia

- Negatywne trendy demograficzne –starzenie się społeczeństwa i nasilający się proces suburbanizacji miast
- Niestabilna sytuacja w Europie związana z konfliktem na Ukrainie oraz wzrostem inflacji
- Niepewna sytuacja gospodarcza w Polsce związana z pandemią COVID-19 i trudności w przewidzeniu jej długotrwałych skutków i konsekwencji
- Słaba dostępność komunikacyjna miasta przy rosnącej liczbie samochodów i niedostatecznie rozwiniętej komunikacji zbiorowej
- Uzależnienie sytuacji ekonomicznej miasta od ruchu turystycznego

- Konkurencja ze strony innych ośrodków turystyczno-wypoczynkowych
- Ryzyko występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych związanych ze zmianami klimatycznymi
- Niekontrolowany proces zabudowy i związany z nim chaos przestrzenny oraz presja na środowisko naturalne
- Wzmożony, niekontrolowany ruch turystyczny
- Restrykcyjne przepisy w zakresie ochrony środowiska uniemożliwiające realizację zakładanych inwestycji
- Ograniczone możliwości zastosowania energii odnawialnej ze słońca i wiatru

Część strategiczna

Niniejszy rozdział zawiera założenia rozwojowe dla miasta Szczyrk. Powstał w odpowiedzi na zapisy ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, które określają, iż strategia rozwoju gminy, poza wnioskami z diagnozy, zawiera w szczególności:

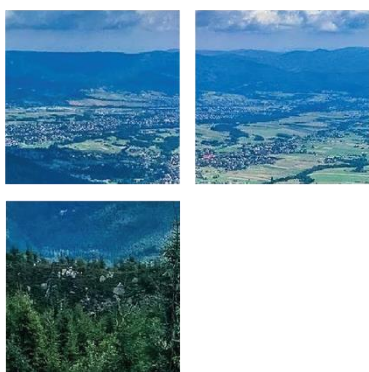
- cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym,
- kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych,
- oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz wskaźniki ich osiągnięcia (art. 10e ust. 3. pkt 1-3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym).

Kierunek rozwoju miasta Szczyrk określa przede wszystkim wizja i misja, których realizacji podejmuje się samorząd lokalny. Zostały one zdefiniowane w odniesieniu do wyzwań stojących przed gminą, jak i zidentyfikowanych potencjałów wynikających z uwarunkowań przestrzennych, gospodarczych i społecznych całego regionu.

Wizja i misja rozwoju gminy

Kierunek rozwoju Miasta Szczyrk określa przede wszystkim wizja i misja, których realizacji podejmuje się samorząd lokalny. Zostały one zdefiniowane w odniesieniu do wyzwań stojących przed miastem, jak i zidentyfikowanych potencjałów wynikających z uwarunkowań przestrzennych, gospodarczych i społecznych całego regionu oraz stanowią podstawę do sformułowania celów strategicznych i szczegółowych kierunków działań strategicznych.

Wizja przedstawia wizerunek miasta w efekcie wdrażania zapisów *Strategii Rozwoju Miasta Szczyrk na lata 2023-2030*. Stanowi ona swoistą charakterystykę Szczyrku w perspektywie roku 2030 – jej treść to obraz, stan, do którego dąży wspólnota mieszkańców. Jednocześnie wizję należy traktować jako zobowiązanie, deklarację ideową samorządu, ilustrującą ambicje i aspiracje wszystkich interesariuszy.

W I Z J A

Szczyrk w 2030 r. to jednocześnie popularny ośrodek turystyki całorocznej i dobre miejsce do życia, gwarantujące swoim mieszkańcom wysoką jakość usług publicznych.

Dzięki rozwojowi zrównoważonej turystyki i budowaniu oferty ukierunkowanej na świadomego turystę udaje się odpowiadać na ich potrzeby i oczekiwania przy jednoczesnym tworzeniu dogodnych warunków do życia dla mieszkańców miasta.

Mieszkańcy czerpią korzyści, jakie niesie ze sobą ruch turystyczny, są świadomi rozwoju miasta i mają na niego realny wpływ.

Bogata oferta turystyki całorocznej, wysokiej klasy stoki narciarskie oraz malownicze szlaki piesze sprawiają, że miasto jest jednym z najpopularniejszych ośrodków turystyki górskiej nie tylko w Polsce, ale i Europie.

Szczyrk pielęgnuje swoje tradycje i tożsamość, a organizowane w mieście liczne imprezy kulturalno-rozrywkowe przyciągają z całego kraju osoby zainteresowane jego unikalną ofertą.

Szczyrk jest atrakcyjnym miastem, nie tylko ze względu na walory przyrodnicze i ukształtowanie terenu, ale również dzięki racjonalnej gospodarce przestrzennej, utrzymywaniu czystości i ładu przestrzennego.

Misja natomiast stanowi główny cel rozwoju miasta w perspektywie 2030 roku i definiuje główny kierunek, w jakim powinny zmierzać wszystkie działania podejmowane w ramach planów strategicznych. Zawarte w misji założenia stanowią odpowiedź na zidentyfikowane na drodze diagnozy deficyty i wyzwania oraz opierają się na wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowaniach sprzyjających rozwojowi.

	MISJA <i>Zapewnienie wysokiej jakości życia w mieście poprzez zrównoważony rozwój funkcji turystycznych, mieszkaniowych i usługowych Szczyrku oraz ochronę środowiska</i>
---	---

Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym

Rozdział odnosi się do art. 10e. ust. 3. pkt 1) ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40) wskazującego, że strategia rozwoju gminy określa w szczególności *cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym*.

W oparciu o przeprowadzoną diagnozę strategiczną oraz zrealizowane badania jakościowe i ilościowe odnoszące się do sytuacji społeczno-gospodarczej i przestrzennej miasta oraz płynące z przeprowadzanych analiz wnioski, wypracowana została koncepcja strategiczna, która zawiera najważniejsze założenia polityki rozwoju lokalnego.

Aby urzeczywistnić wypracowaną wizję Szczyrku w 2030 roku, samorząd lokalny wraz ze wszystkimi interesariuszami zobowiązuje się do realizacji nadrzędnego celu wyrażonego w misji. Zgodnie z założeniem, aby osiągnąć zakładane rezultaty, niezbędne będzie podjęcie działań ukierunkowanych na podnoszenie jakości życia w mieście poprzez wykorzystanie zidentyfikowanych potencjałów oraz maksymalizowanie korzyści z nich wynikających. Realizacji obranej misji posłużą cele strategiczne wyznaczające kierunki działań, jakich podejmie się samorząd m.in. we współpracy z podmiotami gospodarczymi, instytucjami pozarządowymi oraz mieszkańcami.

Poziom strategiczny interwencji składa się z trzech celów strategicznych wypracowanych w ramach trzech domen planistycznych: **społecznej, gospodarczej i przestrzennej**.

Cel strategiczny 1.

Poprawa jakości życia Szczyrkowian

Z analizy sytuacji demograficznej w Szczyрку wynika, iż miasto zmagą się z typowymi dla polskich miast problemami: spadkiem liczby mieszkańców będącym wynikiem malejącego przyrostu naturalnego oraz ujemnego salda migracji, a także starzeniem się społeczeństwa. Od lat w Szczyрку odnotowuje się bowiem odpływ ludności, przede wszystkim na rzecz obszarów podmiejskich i wiejskich, co świadczy o postępującej suburbanizacji. Z przeprowadzonego badania ankietowego wśród mieszkańców Szczyрку wynika, iż część z nich nie jest zadowolona z życia w mieście, czego przyczyną są m.in. wysokie ceny nieruchomości, niesatysfakcjonująca oferta miejska czy uciążliwości związane z natężeniem ruchu turystycznego.

W odpowiedzi na te problemy wypracowano 1. Cel strategiczny, skupiający się na poprawie jakości życia Szczyrkowian poprzez:

kształtowanie tożsamości kulturowej

budowanie silnej społeczności, kształtowanie tożsamości lokalnej, wzmacnianie aktywności obywatelskiej

rozwój usług społecznych z zakresu: usług opiekuńczych i opiekuńczo-wychowawczych, oświaty, bezpieczeństwa publicznego, pomocy społecznej, kultury

poprawę dostępności opieki i profilaktyki medycznej

kształtowanie atrakcyjnych przestrzeni publicznych i oferty sportowo-rekreacyjnej

zapewnienie sprawnej pracy Urzędu Miejskiego

Kształtowanie tożsamości kulturowej w Szczyrku obejmuje działania z pogranicza edukacji, kultury i turystyki. Skupione są na budowaniu świadomości oraz kształtowaniu tożsamości społecznej i postaw sprzyjających ochronie dziedzictwa regionu. Istotne jest tutaj uwzględnienie szczególnych uwarunkowań przyrodniczych i kulturalnych Szczyrku oraz stwarzanie warunków do rozwoju rzemiosła i rękodzielnictwa, z dziedzin takich jak m.in. ceramika, rzeźba, malarstwo, hafciarstwo, krawiectwo regionalne, bibułkarstwo, stolarstwo artystyczne, kowalstwo, czy wyrób zabawek regionalnych. Promocja i upowszechnianie lokalnego dziedzictwa przyczyni się nie tylko do budowania marki Szczyrku, ale również do wzmacniania poczucia tożsamości Szczyrkowian, przywiązania do rodzinnych stron i pobudzania dumy z pochodzenia. Istotne w tej kwestii jest również zwiększanie poziomu partycypacji mieszkańców w procesach rozwojowych miasta i wzmacnianie ich aktywności obywatelskiej. Ważną rolę w kształtowaniu i umacnianiu więzi społecznych odgrywa kontynuacja organizacji wydarzeń integracyjnych, takich jak Zlot Mieszkańców Szczyrku Na Szczycie, podczas którego Szczyrkowianie mają możliwość spotkania z władzami Miasta, co sprzyja również **utrzymaniu dialogu z samorządem**.

Jednym z kluczowych elementów polityki społecznej w Szczyrku będzie **rozwój i poprawa jakości usług** skierowanych do wszystkich grup wiekowych jego mieszkańców. Działania ukierunkowane będą m.in. na zwiększenie dostępności opieki medycznej, podniesienie jakości programów społecznych, czy upowszechnienie usług opiekuńczych, zarówno dla dzieci, jak i seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami. Ze względu na postępujący proces starzenia się społeczeństwa kluczowe jest bowiem rozwijanie usług dla seniorów, a także wzmacnianie polityki prorodzinnej poprzez budowanie dogodnych warunków do zakładania rodziny i realizację przedsięwzięć mających na celu zatrzymanie w mieście ludzi młodych. Poza stabilnym rynkiem pracy i szerokim dostępem do usług publicznych, dla młodych liczy się również atrakcyjna oferta spędzania czasu wolnego, uwzględniająca elementy kulturalne oraz sportowo-rekreacyjne. **Kształtowanie funkcjonalnych przestrzeni publicznych** przyczyni się nie tylko do zapewnienia tego typu rozrywek, ale również do zwiększania odporności miasta na zmiany klimatu poprzez utrzymanie wysokiego udziału zieleni w powierzchni terenów zabudowanych.

Cel strategiczny 2.

Wzmocnienie lokalnej gospodarki poprzez rozwój funkcji turystycznych Szczyrku

Szczyrk jest miejscowością o charakterze turystyczno-wypoczynkowym – turystyka odgrywa najważniejszą rolę w jego strukturze gospodarczej. Ze względu na specyfikę miasta i ograniczenia w jego rozwoju przestrzennym wynikające z położenia i ukształtowania terenu, jego ono pozbawione możliwości rozbudowy terenów inwestycyjnych, co implikuje konieczność intensyfikacji funkcji turystycznych.

Od dekad Szczyrk jest jednym z najpopularniejszych ośrodków sportowych w regionie – bogata infrastruktura sportowo-rekreacyjna i komplementarna do niej baza noclegowa i gastronomiczna sprawiają, iż miasto rokrocznie przyciąga turystów, zwłaszcza zainteresowanych aktywnym spędzaniem czasu wolnego. Mimo że ruch turystyczny niesie ze sobą wiele korzyści dla Szczyrku, wiąże się z nim również szereg problemów i zagrożeń, zwłaszcza związanych z presją na środowisko naturalne i oddziaływanie na lokalną społeczność.

W tym celu w ramach 2. Celu strategicznego wypracowano szereg działań skupionych na:

rozwijaniu koncepcji zrównoważonej turystyki

budowaniu marki Szczyrku i jego promocji

wzmacnianiu lokalnej przedsiębiorczości

Idea **turystyki zrównoważonej** (turystyki odpowiedzialnej) opiera się na minimalizowaniu negatywnego wpływu turystyki na środowisko naturalne, lokalną kulturę oraz społeczność, przy jednoczesnym wykorzystaniu możliwości, jaką niesie ze sobą ruch turystyczny. Podstawą działań jest zatem dążenie do rozwoju regionu poprzez promowanie jego zasobów i zarządzanie nimi w taki sposób, aby zachowana została zarówno różnorodność biologiczna, jak i integralność kulturowa obszaru. Kluczowe jest tutaj godzenie potrzeb i oczekiwań turystów z potrzebami i prawami mieszkańców, a także ochrona środowiska naturalnego, dzięki czemu możliwe jest łagodzenie niepożądanych oddziaływań turystyki na środowisko naturalne, historyczne, kulturowe i społeczne.

Istotny element prowadzenia polityki miejskiej zgodne z zasadami zrównoważonej turystyki stanowią mieszkańcy miasta. Wspieranie ich działalności oraz ich angażowanie w obsługę ruchu turystycznego przyczynia się bowiem do maksymalizowania ich korzyści z rozwoju funkcji turystycznych Szczyrku. Ważne jest tutaj zarówno **wspieranie rozwoju lokalnych przedsiębiorstw** (m.in. oferujących unikalne, lokalne produkty), jak i **poszukiwanie alternatywnych branż** działalności gospodarczej nie powiązanych z turystyką, które w sytuacji zapaści gospodarczej mogą stanowić źródło dochodów przedsiębiorców.

Cel strategiczny 3.

**Zrównoważony rozwój
przestrzenny Szczyrku
i ochrona jego zasobów
przyrodniczych**

Szczyrk położony jest w malowniczym Beskidzie Śląskim, w dolinie między górkami szczytami. Takie położenie z jednej strony stanowi największy walor miasta, a z drugiej ogranicza możliwości jego rozwoju przestrzennego. Ponad 80% jego powierzchni zajmują bowiem obszary charakteryzujące się bogactwem fauny i flory, które ze względu na wysokie walory przyrodnicze objęte zostały prawną ochroną w ramach Parku Krajobrazowego Beskidu Śląskiego i specjalnego obszaru ochrony Natura 2000 Beskid Śląski. Ponadto, ograniczeniem dla rozwoju zabudowy jest specyficzne górskie ukształtowanie terenu.

Aby zagwarantować zrównoważony rozwój Szczyrku i chronić jego zasoby przyrodnicze, wypracowano katalog działań w ramach 3. Celu strategicznego, który obejmuje przedsięwzięcia z zakresu:

racjonalnej gospodarki przestrzennej i utrzymania ładu przestrzennego w mieście

tworzenia sprawnego systemu transportowego

rozwoju gospodarki komunalnej

ochrony środowiska i wzmacniania odporności miasta na negatywne skutki zmian klimatu

Ze względu na coraz bardziej zauważalną w Szczyрку działalność deweloperów i związaną z nią wzrastającą presję zabudowy na tereny zielone, wypracowano przedsięwzięcia skupione na **racjonalnej gospodarce przestrzennej**, która poza ochroną środowiska przyczyni się również do utrzymania ładu przestrzennego w mieście. Katalog działań obejmuje również tworzenie **sprawnego systemu transportowego**, co będzie odpowiedzią na problemy komunikacyjne związane z natężeniem ruchu samochodowego. Dzięki modernizacji dróg i parkingów, a także rozwijaniu i promocji komunikacji zbiorowej Szczyrk przyczyni się nie tylko do rozładowania korków, ale również poprawy jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji liniowej zanieczyszczeń. Kolejnym istotnym elementem 3. Celu strategicznego jest **gospodarka komunalna**, a więc rozwój i poprawa dostępności sieci wodno-kanalizacyjnej, gospodarki odpadami czy termomodernizacja budynków użyteczności publicznej. Ponadto, w celu ochrony środowiska zaplanowano szereg działań skupionych na ekologii, ukierunkowanych również na mieszkańców miasta. Odgrywają oni bowiem ważną rolę w **promowaniu przyjaznych środowisku zachowań**, są w stanie dawać przykład i zachęcać do powielania proekologicznych działań przez turystów i przyjezdnych.

Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych

Rozdział odnosi się do art. 10e. ust. 3. pkt 2) ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40) wskazującego, że strategia rozwoju gminy określa w szczególności *kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych*.

Wypracowane cele i kierunki działań odpowiadają na potrzeby rozwojowe Miasta Szczyrk i wskazują sposoby przezwyciężenia najważniejszych barier oraz maksymalnego wykorzystania potencjałów. Poniżej zestawiono sześć głównych celów strategicznych miasta wraz z priorytetami rozwojowymi, na podstawie których wyznaczono kierunki działań, jakich realizacja przyczyni się do osiągnięcia zakładanych rezultatów wyrażonych w wizji Szczyrku w 2030 roku.

Cel strategiczny 1.

**Poprawa jakości życia
Szczyrkowsian**

1.1. Rozwój usług społecznych

1.2. Poprawa dostępności opieki i profilaktyki medycznej

1.3. Budowanie silnej społeczności lokalnej

1.4. Kształtowanie atrakcyjnych przestrzeni publicznych i oferty sportowo-rekreacyjnej

1.5. Kształtowanie tożsamości kulturowej

1.6. Zapewnienie sprawnej pracy Urzędu Miejskiego

Zakres interwencji:

1.1. Rozwój usług społecznych

- Pozyskiwanie i efektywne wykorzystywanie środków unijnych i środków z budżetu państwa w zakresie rozwoju polityki społecznej miasta
- Współpraca z okolicznymi gminami (w tym Bielsko-Biała, Wiśła i Żywiec) w celu budowania komplementarnej oferty usług publicznych (handel, usługi, kultura)
- Rozwój usług opieki nad dziećmi do lat 3
- Powołanie instytucji straży miejskiej w celu utrzymania porządku publicznego
- Kontynuacja i rozwój programów pomocy dla seniorów i osób z niepełnosprawnościami
- Rozwój oferty skierowanej do seniorów, w tym utworzenie na terenie miasta Uniwersytetu Trzeciego Wieku

- Uruchomienie systemowych rozwiązań szkoleniowych, organizacyjnych, finansowych i prawnych realnie poprawiających sytuację opiekunów osób niesamodzielnych, w tym osób starszych, wymagających pomocy w codziennym funkcjonowaniu
- Rozwój usług opiekuńczych dostosowanych do potrzeb starszych i chorych mieszkańców oraz członków ich rodzin, godzących życie zawodowe z opieką nad osobą chorą / niesamodzielną
- Działania ukierunkowane na rozwiązywanie problemu braków kadrowych w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej oraz podnoszenie kompetencji jego pracowników
- Rozwój nowoczesnej infrastruktury szkół: tworzenie pracowni przedmiotowych, upowszechnianie wykorzystania Internetu w edukacji, doposażenie szkół w multimedialne pomoce naukowe, zapewnienie infrastruktury zwiększającej komfort pracy i bezpieczeństwo uczniów
- Termomodernizacja Szkoły podstawowej nr 2 – wymiana dachu, modernizacja sali gimnastycznej, docieplenie budynku
- Modernizacja i doposażenie placówek przedszkolnych
- Wzmacnianie kompetencji kadr nauczycielskich, w szczególności w zakresie kompetencji cyfrowych

1.2. Poprawa dostępności opieki i profilaktyki medycznej

- Inicjowanie, organizowanie i wspieranie przez Miasto programów profilaktyki zdrowotnej we współpracy z podmiotami medycznymi, dostosowanych do potrzeb zdrowotnych mieszkańców
- Działania ukierunkowane na zwiększenie dostępu do podstawowych i specjalistycznych usług medycznych, w tym dostępu do lekarzy specjalistów oraz rozwój oferty rehabilitacyjnej

1.3. Budowanie silnej społeczności lokalnej

- Kształtowanie przywiązania mieszkańców do Miasta w oparciu o sentyment i ideę „miasta rodzinnego”
- Kształtowanie tożsamości lokalnej i wspieranie dumy z pochodzenia
- Podnoszenie świadomości mieszkańców na temat pracy Urzędu Miejskiego i zakresu jego kompetencji
- Kontynuowanie i rozwijanie programu lojalnościowego dla mieszkańców (Karta Górala), w tym pozyskiwanie partnerów biorących udział w programie
- Kontynuowanie organizacji zlotów dla mieszkańców
- Tworzenie, utrzymywanie (w tym bieżące remonty) i rozwijanie miejsc lokalnej integracji (klubów seniora, świetlic, itp.);
- Prowadzenie działań na rzecz pobudzenia i wzmacniania aktywności obywatelskiej oraz zwiększenia poziomu partycypacji mieszkańców w procesach rozwojowych miasta m.in. poprzez angażowanie ich w konsultacje społeczne
- Wdrażanie innowacji społecznych i rozwiązań w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i zwiększenia poziomu integracji społecznej
- Wypracowanie katalogu dobrych praktyk z zakresu działalności turystycznej (udzielanie noclegów, prowadzenie lokalu gastronomicznego, itp.) i angażowanie mieszkańców w obsługę ruchu turystycznego w celu maksymalizacji ich korzyści z rozwoju funkcji turystycznych miasta

1.4. Kształtowanie atrakcyjnych przestrzeni publicznych i oferty sportowo-rekreacyjnej

- Utworzenie kąpieliska miejskiego (aquaparku)
- Uspójnienie systemu górskich ścieżek rowerowych i ich zagospodarowanie

- Zagospodarowanie brzegów Żylicy (plaża, deptak, bulwary) z uwzględnieniem elementów ochrony przeciwpowodziowej
- Zadaszenie Amfiteatru Skalite w celu utworzenia przestrzeni do organizacji dużych imprez i wydarzeń kulturalno-rozrywkowych
- Bieżące dbanie o zielen w przestrzeni miejskiej, w tym uzupełnianie nasadzeń
- Utworzenie parku miejskiego wraz z uzupełnieniem go o elementy małej architektury
- Działania na rzecz połączenia, uzupełnienia i zagospodarowania trasy rowerowej Szczyrk-Buczkowice-Jezioro Żywieckie
- Rozwój spójnego systemu ścieżek i tras pieszo-rowerowych
- Tworzenie w przestrzeni publicznej miejsc spotkań, wypoczynku i wytchnienia dla mieszkańców z różnych grup wiekowych, m.in. poprzez uzupełnianie przestrzeni publicznych o elementy małej architektury, toalety publiczne
- Poprawa standardu i dostępności przestrzeni publicznych, eliminacja barier architektonicznych utrudniających funkcjonowanie osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych
- Zagospodarowanie placu św. Jakuba, uzupełnienie nasadzeń i montaż obiektów małej architektury

1.5. Kształtowanie tożsamości kulturowej

- Utworzenie Centrum Interpretacji Dziedzictwa wraz z zapleczem - informacją turystyczną, zapleczem gastronomicznym i strefami rekreacyjnymi, stanowiącego zwarty kompleks usług turystycznych, edukacyjnych i kulturalnych
- Odtworzenie dawnej wsi beskidzkiej - utworzenie skansenu
- Rozbudowa Szczyrkowskiego Centrum Kultury
- Uwzględnienie w ofercie kulturalnej elementów budujących tożsamość lokalną mieszkańców miasta, jego szczególnych uwarunkowań przyrodniczych i kulturalnych
- Wsparcie organizacji pozarządowych mających na celu promocję i upowszechnianie kultury
- Tworzenie sprzyjających warunków do rozwoju rzemiosła i rękodzielnictwa, m.in. poprzez utworzenie w mieście „przestrzeni twórczej”, umożliwiającej zjednoczenie lokalnych rzemieślników i rękodzielników oraz organizację spotkań i warsztatów promujących i utrwalających lokalne tradycje i folklor

1.6. Zapewnienie sprawnej pracy Urzędu Miejskiego

- Termomodernizacja budynku Urzędu Miejskiego w Szczyrku
- Wzmacnianie współpracy z miastami: Bielsko-Biała, Wisła i Żywiec w celu budowania spójnej, komplementarnej oferty
- Zapewnienie dostępności obiektów użyteczności publicznej do osób ze szczególnymi potrzebami, w tym osób starszych i z niepełnosprawnościami
- Modernizacja Sali ślubów Urzędu Stanu Cywilnego
- Wzmocnienie współpracy samorządu ze stowarzyszeniami, fundacjami i organizacjami pozarządowymi
- Upowszechnienie dostępu mieszkańców do usług elektronicznych
- Wzmocnienie dialogu samorządu z mieszkańcami oraz wspieranie oddolnych inicjatyw społecznych
- Podnoszenie kompetencji cyfrowych pracowników Urzędu Miejskiego

Cel strategiczny 2.

2.1. Zrównoważona turystyka

2.2. Budowanie marki Szczyrk i jego promocja

**Wzmocnienie lokalnej
gospodarki poprzez rozwój
funkcji turystycznych Szczyrk**

2.3. Wspieranie lokalnej przedsiębiorczości

Zakres interwencji:

2.1. Zrównoważona turystyka

- Inicjowanie i współpraca przy prowadzeniu badań marketingowych i monitorujących rozwój turystyki w gminie i regionie
- Zrównoważone budowanie całorocznej oferty turystycznej
- Bieżące utrzymywanie wysokiego standardu infrastruktury sportowo-rekreacyjnej oraz jej rozbudowywanie i uzupełnianie m.in. o łagodne trasy narciarskie
- Podnoszenie jakości obsługi ruchu turystycznego m.in. poprzez rozwijanie kompetencji pracowników punktów informacji turystycznej i instytucji kulturalnych
- Lobbowanie/prowadzenie działań ukierunkowanych m.in. na regulację prawną najmu krótkoterminowego i wprowadzenie opłaty turystycznej w celu zapewnienia środków na bieżącą obsługę ruchu turystycznego
- Tworzenie systemu zintegrowanej informacji turystycznej wraz z instalacją informatorów turystycznych w przestrzeniach publicznych, zgodnie z wypracowanym systemem identyfikacji wizualnej miasta
- Opracowanie i promowanie modelu rozwoju turystyki ukierunkowanego na turystykę zrównoważoną i świadomą
- Budowanie oferty turystycznej zorientowanej na turystę dojrzałego i świadomego, m.in. poprzez rozwijanie festiwalu SnowFest oraz tworzenie innych imprez targetowanych
- Wypracowanie i promocja „turystycznego savoir-vivre” w celu ograniczenia konfliktów na drodze turyści-mieszkańcy
- Wspieranie powstawania nowych i rozwijania istniejących gospodarstw agroturystycznych

2.2. Budowanie marki Szczyrk i jego promocja

- Współpraca z inwestorami w zakresie działań promocyjnych i wizerunkowych
- Promocja patriotyzmu lokalnego, promowanie lokalnych tradycji i folkloru
- Utrwalanie pozytywnego wizerunku miasta
- Wypracowanie katalogu produktów lokalnych i pamiątek turystycznych nawiązujących do tożsamości miasta, w tym zwłaszcza wytwarzanych lokalnie
- Wypracowanie i realizacja strategii komunikacji marki miasta spójnej z systemem identyfikacji wizualnej miasta

2.3. Wspieranie lokalnej przedsiębiorczości

- Inicjowanie i wspieranie organizacji szkoleń, kursów i warsztatów rozwijających kompetencje uczestników rynku pracy
- Kreowanie pozytywnych relacji oraz dialogu między organizacjami pozarządowymi, przedsiębiorcami i samorządem – budowanie partnerstw lokalnych
- Promocja postawy przedsiębiorczej i samozatrudnienia oraz wspieranie mieszkańców w zakresie zakładania i rozwijania własnej działalności gospodarczej
- Zapewnianie wsparcia lokalnym przedsiębiorcom na kluczowych etapach procesu inwestycyjnego i w kwestiach proceduralnych
- Wspieranie rozwoju przedsiębiorstw oferujących unikalne, lokalne produkty (np. rękodzieło, żywność)
- Poszukiwanie alternatywnych branż działalności gospodarczej nie powiązanych z turystyką, które w sytuacji zapaści gospodarczej mogą stanowić źródło dochodów lokalnych przedsiębiorców

Cel strategiczny 3.

3.1. Racjonalna gospodarka przestrzenna i utrzymanie ładu przestrzennego

3.2. Tworzenie sprawnego systemu transportowego

3.3. Rozwój gospodarki komunalnej

3.4. Ochrona środowiska i wzmacniania odporności miasta na zmiany klimatu

**Zrównoważony rozwój
przestrzenny Szczyrku i
ochrona jego zasobów
przyrodniczych**

Zakres interwencji:

3.1. Racjonalna gospodarka przestrzenna i utrzymanie ładu przestrzennego

- Zwiększenie skuteczności egzekwowania zapisów MPZP w zakresie utrzymania ładu przestrzennego i estetyki przestrzeni publicznej w mieście
- Kontrolowany, harmonijny rozwój zabudowy, z zachowaniem spójności z rozwojem infrastruktury technicznej
- Zapewnienie zrównoważonego rozwoju wszystkich części miasta poprzez doinwestowywanie obszarów oddalonych od centrum
- Monitorowanie, a w razie potrzeby aktualizacja polityki przestrzennej Miasta (zapisy SUIKZP oraz MPZP);
- Aktualizacja i tworzenie nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

- Opracowanie i przyjęcie Uchwały Krajobrazowej
- Uwzględnianie aspektów ekologicznych przy wydawaniu decyzji administracyjnych w celu ochrony terenów zieleni przed presją zabudowy – m.in. konieczność zapewnienia powierzchni przepuszczalnych, itp.
- Opracowanie i wdrożenie zasad i warunków sytuowania w przestrzeni publicznej obiektów małej architektury, kiosków handlowych i usługowych oraz ogrodzeń
- Opracowanie katalogu dobrych praktyk dotyczących banerów reklamowych, szyldów i potykaczy umieszczanych w przestrzeni publicznej zgodnie z wytycznymi systemu identyfikacji wizualnej miasta, wykorzystywanych jako wzorcowe przy realizacji zamówień publicznych
- Racjonalizacja liczby reklam i banerów w przestrzeni publicznej
- Współpraca z inwestorami – konsultowanie i negocjowanie zakresu inwestycji w celu ograniczenia konfliktów przestrzennych i chaosu przestrzennego

3.2. Tworzenie sprawnego systemu transportowego

- Usprawnienie ruchu drogowego poprzez wdrażanie dodatkowych rozwiązań, m.in. gondoli o funkcjach transportowych czy pojazdów szynowych
- Rozwój i modernizacja infrastruktury drogowej, w tym budowa dróg i chodników oraz oświetlenia ulicznego w wyższych częściach miasta
- Poprawa funkcjonowania systemu parkingów na terenie miasta – wyznaczenie stref płatnego parkowania, stworzenie systemu monitorowania miejsc parkingowych (m.in. oznakowanie, aplikacja mobilna) oraz wprowadzenie optymalnej organizacji ruchu w rejonach najważniejszych parkingów
- Wzmocnienie współpracy z miejscowościami ościennymi w zakresie rozwiązania problemów komunikacyjnych
- Współpraca z miastami: Bielsko-Biała, Wiśła i Żywiec w celu zapewnienia sprawnych połączeń transportowych dostosowanych do potrzeb i oczekiwań mieszkańców oraz turystów
- Utworzenie systemu komunikacji miejskiej komplementarnego z ofertą Komunikacji Beskidzkiej
- Działania ukierunkowane na ograniczenie braków kadrowych wśród kierowców komunikacji zbiorowej – m.in. promocja zatrudnienia, inicjowanie i wspieranie organizacji kursów
- Współpraca z Zarządem Dróg Wojewódzkich w Katowicach w zakresie poprawy standardu i utrzymania drogi wojewódzkiej nr 942 (niezbędne remonty i przebudowy) oraz inwestycji kluczowych dla bezpieczeństwa i komfortu mieszkańców miasta i odwiedzających je turystów
- Uregulowanie spraw własnościowych dróg (włączenie ich w zasób gminy)
- Stworzenie centrum przesiadkowego wraz z budową parkingu wielopoziomowego
- Współpraca z sąsiednimi gminami w projektowaniu zintegrowanej sieci połączeń pieszo-rowerowych
- Budowanie atrakcyjnej oferty usług transportowych spójnej z polityką społeczną miasta (m.in. stosowanie zniżek dla mieszkańców)
- Promocja i wspieranie transportu nisko- i zeroemisyjnego w celu poprawy jakości powietrza
- Promocja transportu zbiorowego
- Promocja systemu wspólnych, zorganizowanych przejazdów samochodami w celu ograniczenia ruchu samochodowego

3.3. Rozwój gospodarki komunalnej

- Rozwój Przedsiębiorstwa Komunalnego w celu zachowania czystości w mieście oraz efektywnej gospodarki odpadami, w tym rozbudowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych
- Zrównoważony rozwój sieci wodno-kanalizacyjnej w mieście – modernizacja, rozbudowa i uspołnienie infrastruktury sieciowej oraz zapewnienie dostępu do niej we wszystkich częściach miasta
- Działania ukierunkowane na poprawę dostępności wody w mieście, w tym m.in. budowa ujęcia wody w Salmopolu
- Rozbudowa cmentarza komunalnego
- Termomodernizacja i poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej
- Podejmowanie działań promujących segregację odpadów w ramach programów edukacyjnych i społecznych

3.4. Ochrona środowiska i wzmacniania odporności miasta na zmiany klimatu

- Rozszerzenie i upowszechnienie systemu wsparcia dla mieszkańców chcących wymienić źródło ciepła na ekologiczne (m.in. systemy dopłat do wymiany źródła ciepła)
- Systematyczna, celowa współpraca z Lasami Państwowymi w zakresie prowadzenia zrównoważonej gospodarki leśnej
- Zwiększanie ilości nasadzeń drzew i krzewów w celu zachowania /zwiększenia bioróżnorodności na terenie miasta
- Działania na rzecz naturalnej małej retencji wodnej i promowanie retencionowania wody
- Prowadzenie akcji i programów z zakresu edukacji ekologicznej i kształtowania postaw proekologicznych wśród mieszkańców, m.in. poprzez promocję oszczędzania wody i energii, informowanie o szkodliwości wykorzystania do ogrzewania wyrobów do tego niewłaściwych
- Ochrona zasobów przyrodniczych przed ich nadmierną zabudową i degradacją
- Promocja rozwiązań w zakresie zwiększania retencji, w tym zagospodarowania wód opadowych i roztopowych na terenie prywatnych posesji przy budynkach mieszkalnych i na terenach prywatnych przedsiębiorstw
- Promocja stosowania powierzchni przepuszczalnych w realizacji inwestycji drogowych i budowlanych
- Racjonalna gospodarka wodna – promocja podwójnego obiegu wody w dużych obiektach turystycznych
- Inicjowanie i wspieranie akcji wspólnego sprzątania szlaków górskich na zasadzie wolontariatu, angażujących mieszkańców, turystów i przedsiębiorców
- Promocja wykorzystania technologii cyfrowych na rzecz działań proekologicznych – monitoring i promocja zasobów przyrodniczych przy wykorzystaniu narzędzi cyfrowych
- Modernizacja i doposażanie jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej w celu usprawnienia ich reakcji na występujące zagrożenia, w tym będące wynikiem zmian klimatu

Schemat interwencji strategicznej

W schemacie interwencji zaproponowano 3 cele strategiczne odnoszące się do kluczowych obszarów funkcjonowania miasta – sfery społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Na ich podstawie opracowano katalog kierunków działań, których realizacja przyczyni się do osiągnięcia założonego w wizji rezultatu. Cele i kierunki działań wynikają z wyzwań zidentyfikowanych na drodze diagnozy strategicznej i stanowią spójny system, w ramach którego ich efekty będą się uzupełniać i wzajemnie wzmacniać.

Wymiar	SPOŁECZEŃSTWO		GOSPODARKA		PRZESTRZEŃ	
Cele strategiczne	1.	Poprawa jakości życia Szczyrkowian	2.	Wzmocnienie lokalnej gospodarki poprzez rozwój funkcji turystycznych Szczyrku	3.	Zrównoważony rozwój przestrzenny Szczyrku i ochrona jego zasobów przyrodniczych
Kierunki działań	1.1.	Rozwój usług społecznych	2.1.	Zrównoważona turystyka	3.1.	Racjonalna gospodarka przestrzenna i utrzymanie ładu przestrzennego
	1.2.	Poprawa dostępności opieki i profilaktyki medycznej	2.2.	Budowanie marki Szczyrku i jego promocja	3.2.	Tworzenie sprawnego systemu transportowego
	1.3.	Budowanie silnej społeczności lokalnej	2.3.	Wspieranie lokalnej przedsiębiorczości	3.3.	Rozwój gospodarki komunalnej
	1.4.	Kształtowanie atrakcyjnych przestrzeni publicznych i oferty sportowo-rekreacyjnej			3.4.	Ochrona środowiska i wzmacniania odporności miasta na zmiany klimatu
	1.5.	Kształtowanie tożsamości kulturowej				
	1.6.	Zapewnienie sprawnej pracy Urzędu Miejskiego				

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy

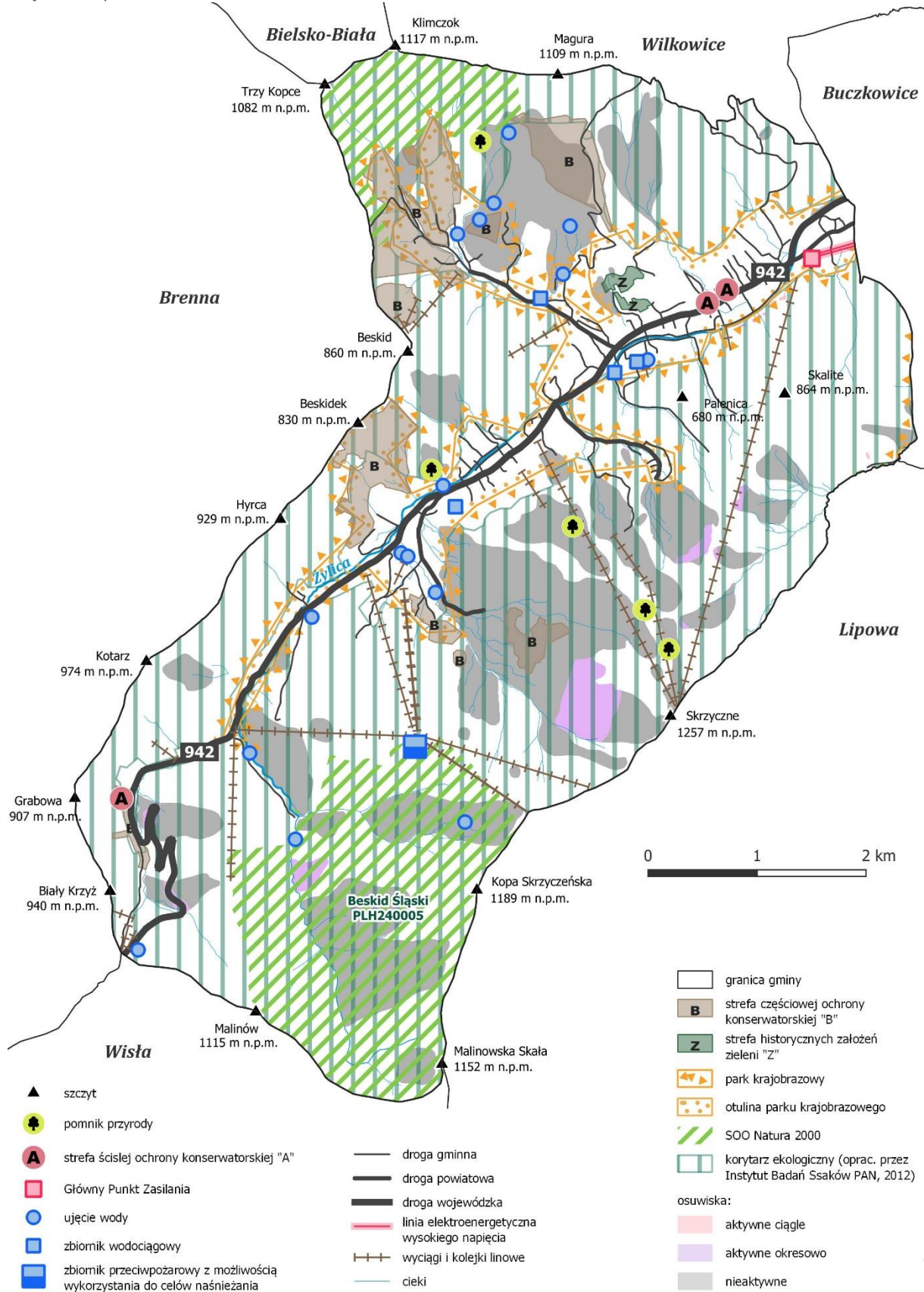
Rozdział odnosi się do Art. 10e. ust. 3. pkt 4) ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40) wskazującego, że strategia rozwoju gminy określa w szczególności model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej przedstawia długookresową strategiczną wizję rozwoju miasta. Wynika on z wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań, zdiagnozowanych potrzeb i potencjału gminy z uwzględnieniem jej specyfiki i zróżnicowania.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Miasta Szczyrk został przedstawiony za pomocą trzech map: mapy uwarunkowań, mapy struktury funkcjonalno-przestrzennej oraz mapy planowanych działań i kierunków interwencji.

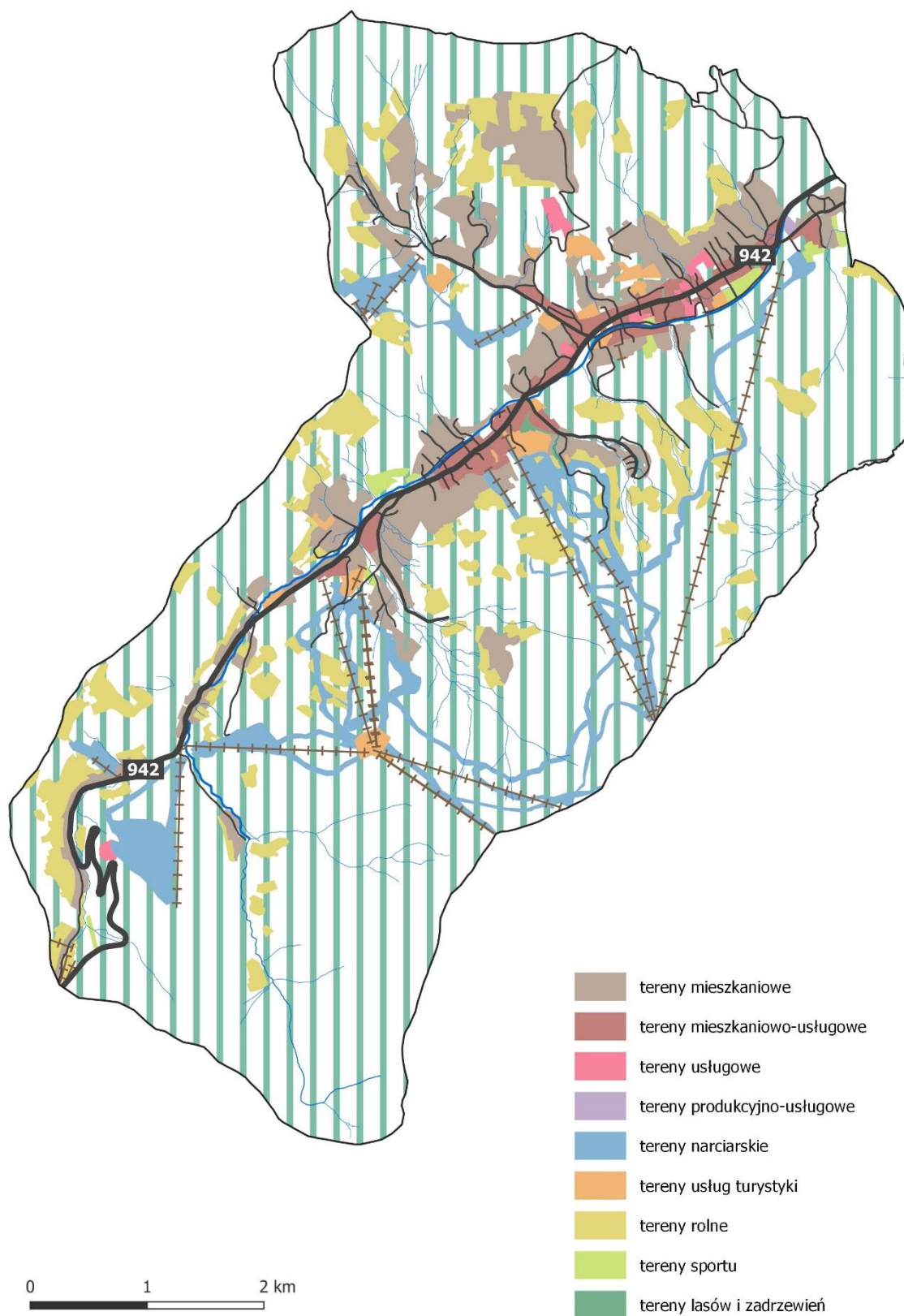
1. **Mapa uwarunkowań** jest analizą kluczowych uwarunkowań mających wpływ na kierunek rozwoju miasta. Przedstawia układ komunikacyjny, wybrane elementy infrastruktury technicznej, zasoby środowiska przyrodniczego, obszary wymagające ochrony.
2. **Mapa struktury funkcjonalno-przestrzennej** przedstawia podstawowe strefy funkcjonalno-przestrzenne o odmiennych, wiodących funkcjach na podstawie Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego miasta Szczyrk. Przedstawione na rysunku wiodące przeznaczenie terenu oznacza funkcję dominującą (nie wyłączną) i może być uzupełnione innymi funkcjami, lecz nie przeciwnymi do funkcji wiodącej.
3. **Mapa planowanych działań i kierunków interwencji** wskazuje ogólne kierunki rozwoju przestrzennego miasta, obszary problemowe oraz obszary z potencjałem rozwojowym o określonych funkcjach. Mapa ma charakter schematyczny i może przedstawiać projektowane kluczowe inwestycje, strefy aktywności gospodarczej, obszary doposażenia w infrastrukturę techniczną, obszary rewitalizacji.

Grafika 6 Mapa uwarunkowań

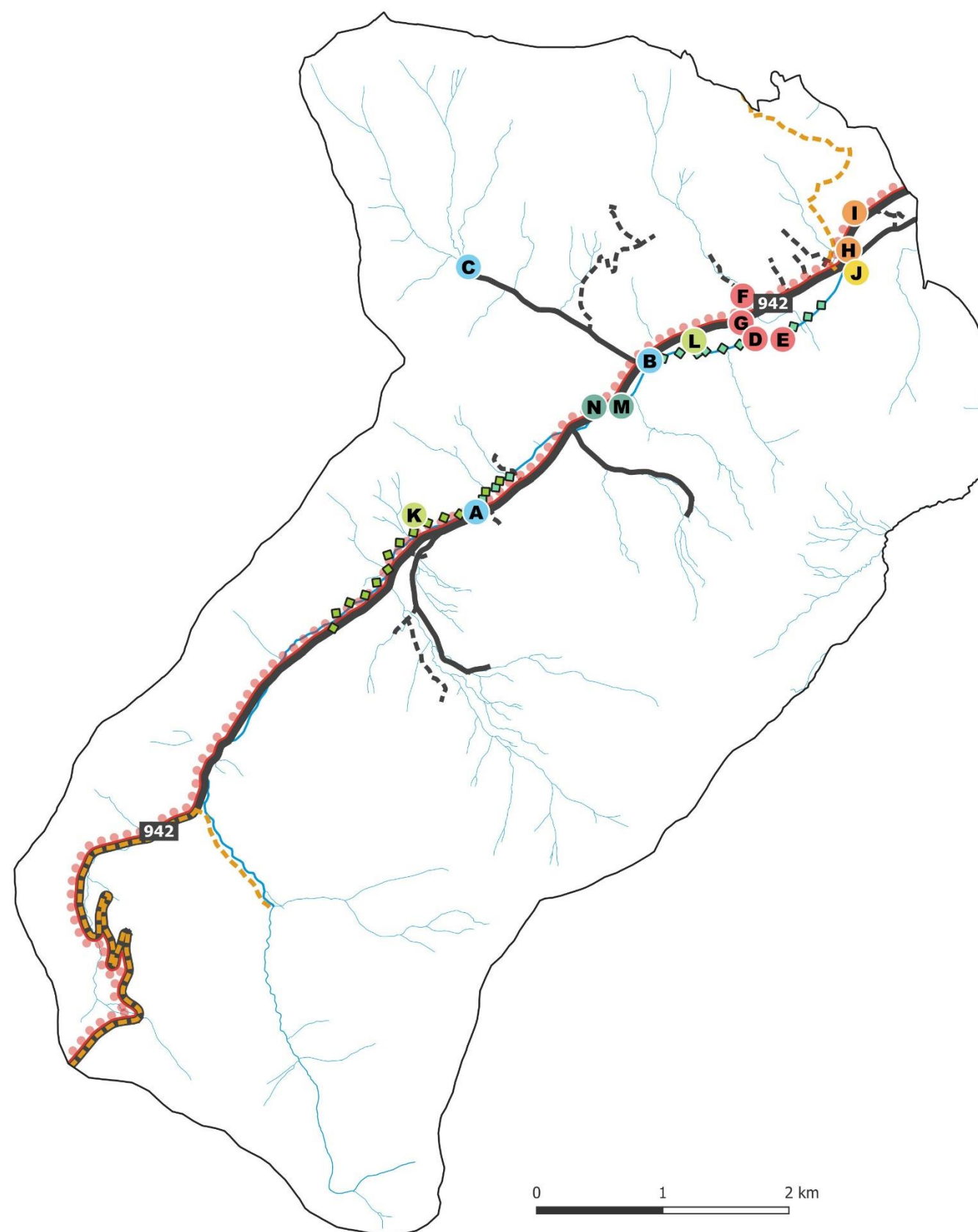
Źródło: Opracowanie własne

Grafika 7 Mapa struktury funkcjonalno-przestrzennej

Źródło: Opracowanie własne

Grafika 8 Mapa planowanych działań i kierunków interwencji

Planowane działania**w zakresie infrastruktury społecznej:**

- A** Termomodernizacja Szkoły Podstawowej nr 2
- B** Termomodernizacja budynku Urzędu Miejskiego w Szczyрку
- C** Modernizacja Przedszkola Publicznego

w zakresie kultury:

- D** Zadaszenie Amfiteatru Skaliste
- E** Utworzenie Centrum Interpretacji Dziedzictwa
- F** Odtworzenie dawnej wsi beskidzkiej - utworzenie skansenu
- G** Rozbudowa Szczyrkowskiego Centrum Kultury

w zakresie gospodarki komunalnej:

- H** Rozbudowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych
- I** Rozbudowa cmentarza komunalnego

w zakresie komunikacji:

- J** Rozbudowa centrum przesiadkowego wraz z budową parkingu wielopoziomowego

--- Przebudowa dróg

--- Modernizacja, rozbudowa sieci wodno-kanalizacyjnej

--- Usprawnienie ruchu drogowego poprzez wdrażanie dodatkowych rozwiązań, m.in. gondol o funkcjach transportowych czy pojazdów szynowych

w zakresie sportu i rekreacji:

- K** Utworzenie kąpieliska miejskiego (aquaparku)
- L** Zagospodarowanie placu św. Jakuba

◆◆◆ Zagospodarowanie brzegów Żylicy

◆◆◆ Utworzenie ścieżki rowerowej

w zakresie ochrony środowiska:

- M** Termomodernizacja i poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej
- N** Modernizacja i doposażanie jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

Rozdział odnosi się do art. 10e. ust. 3. pkt 5) ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40) wskazującego, że strategia rozwoju gminy określa w szczególności *ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie*.

Głównym wyzwaniem kształtowania struktury przestrzennej jest porządkowanie gospodarki przestrzennej, prowadzące do wzmocnienia integracji przestrzennej miasta. W tym zakresie polityka przestrzenna stanowi płaszczyznę negocjacji pomiędzy potrzebami a realnymi możliwościami zmian. Do określenia sposobu organizacji struktury funkcjonalno-przestrzennej prowadzi rozpoznanie, klasyfikacja i uporządkowanie dostępnych zasobów przestrzeni, a następnie umiejętne ich wykorzystanie w procesie rozwoju. Dla zapewnienia efektywności działań należy przeprowadzić analizę zasobów przestrzennych, a następnie wskazać pożądane kierunki zmian, które niniejszym dokumencie przedstawiono jako wizję i misję miasta. Niezbędne jest także zachowanie komplementarności z dokumentami wyższego rzędu, w tym w szczególności z polityką przestrzenną wyrażoną w obowiązującym Planie zagospodarowania przestrzennego województwa (Plan).

Naczelna zasada wskazana w Planie to zasada zrównoważonego rozwoju – polegająca na prowadzeniu rozwoju społeczno-gospodarczo-przestrzennego, z zachowaniem równowagi przyrodniczej i kulturowej w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb mieszkańców – obecnie i w przyszłości. Rozwinięciem tego podejścia są zasady, które powinny być podstawą prowadzenia polityki przestrzennej w gminie:

1. **zasada spójności terytorialnej** polegająca na kształtowaniu przestrzeni w oparciu o rozwój unikatowego potencjału poszczególnych terytoriów dla osiągnięcia celów rozwojowych, w tym spójności wewnętrznej dzięki zintegrowanemu zarządzaniu rozwojem;
2. **zasada długookresowej racjonalności ekonomicznej** polegająca na kształtowaniu polityki przestrzennej z uwzględnieniem oceny korzyści społecznych, gospodarczych oraz przestrzennych w długim horyzoncie czasowym;
3. **zasada hierarchiczności** z zachowaniem subsydiarności planowania przestrzennego nadająca prymat realizacji inwestycjom celu publicznego ze szczególnym uwzględnieniem zachowania niezbędnych standardów;
4. **zasada przezorności ekologicznej** polegająca na podejmowaniu działań niedopuszczających do degradacji środowiska;

5. **zasada kompensacji ekologicznej** polegająca na zarządzaniu przestrzenią z uwzględnieniem zachowania równowagi w środowisku przyrodniczym oraz wyrównania szkody wynikającej z rozwoju przestrzennego;
6. **zasada preferencji regeneracji** (odnowy) nad zajmowaniem nowych obszarów pod zabudowę polegająca na intensyfikacji procesów urbanizacyjnych na obszarach już zagospodarowanych, tak aby minimalizować ekspansję zabudowy na tereny dotychczas niezabudowane;
7. **zasada koordynacji pionowej i poziomej oraz partycypacji społecznej** oznaczająca współudział i współodpowiedzialność podmiotów realizujących politykę rozwoju⁴.

Rekomendacje (wnioski), dotyczące kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej stanowią wyciąg i komentarz do modelu i odnoszą się do sfery przestrzennej, nie tracąc z horyzontu ściśle z nią powiązanych zagadnień gospodarczych i społecznych. Określa się szczegółowe wytyczne polityki przestrzennej dla wszystkich elementów struktury przestrzennej, tj.:

a. obszary mieszkalne

- Przeciwdziałanie niekontrolowanej suburbanizacji i rozlewaniu zabudowy;
- Dążenie do zwartości i wielofunkcyjności zabudowy (skupianie zabudowy i zapewnianie bliskiej dostępności podstawowych funkcji);
- Zachowywanie rezerwy terenu dla ogólnodostępnych przestrzeni publicznych;
- Segregacja i strefowanie funkcji wykluczające prawdopodobieństwo wystąpienia kolizji;
- Wzbogacanie funkcjonalne w zakresie usług podstawowych;

b. tereny nauki, administracji, produkcji i biznesu

- Zapewnianie wsparcia lokalnym przedsiębiorcom na kluczowych etapach procesu inwestycyjnego i w kwestiach proceduralnych;
- Współpraca z inwestorami – konsultowanie i negocjowanie zakresu inwestycji w celu ograniczenia konfliktów przestrzennych i chaosu przestrzennego;
- Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej, m.in. Szkoły Podstawowej nr 2, Urzędu Miejskiego;

c. Infrastruktura publiczna i społeczna,

- Współpraca z okolicznymi gminami (w tym Bielsko-Biała, Wiśła i Żywiec) w celu budowania komplementarnej oferty usług publicznych (handel, usługi, kultura);

⁴ Plan zagospodarowania przestrzennego województwa śląskiego 2020+

- Tworzenie, utrzymywanie (w tym bieżące remonty) i rozwijanie miejsc lokalnej integracji (klubów seniora, świetlic, itp.);
- Poprawienie standardu przestrzeni publicznych i eliminacja barier architektonicznych utrudniających funkcjonowanie osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych;
- Zapewnienie dostępności obiektów użyteczności publicznej do osób ze szczególnymi potrzebami, w tym osób starszych i z niepełnosprawnościami
- Modernizacja i doposażenie placówek przedszkolnych oraz usług opieki nad dziećmi do lat 3;
- Rozbudowa, modernizacja i doposażenie placówek oświatowych;
- Działania w kierunku zwiększenia dostępności usług medycznych;
- Utworzenie kąpieliska miejskiego (aquaparku);
- Uspójnienie systemu górskich ścieżek rowerowych i ich zagospodarowanie;
- Zadaszenie Amfiteatru Skalite w celu utworzenia przestrzeni do organizacji dużych imprez i wydarzeń kulturalno-rozrywkowych;
- Rozwój spójnego systemu ścieżek i tras pieszo-rowerowych;
- Tworzenie w przestrzeni publicznej miejsc spotkań, wypoczynku i wytchnienia dla mieszkańców z różnych grup wiekowych, m.in. poprzez uzupełnianie przestrzeni publicznych o elementy małej architektury, toalety publiczne;
- Zagospodarowanie placu św. Jakuba, uzupełnienie nasadzeń i montaż obiektów małej architektury;
- Bieżące utrzymywanie wysokiego standardu infrastruktury sportowo-rekreacyjnej oraz jej rozbudowywanie i uzupełnianie m.in. o łagodne trasy narciarskie;
- Działania na rzecz połączenia, uzupełnienia i zagospodarowania trasy rowerowej Szczyrk-Buczkowice-Jezioro Żywieckie;

d. pasmowe i wyspowe komponowane i nie komponowane tereny zielone: korytarze rzek, obszary uprawne, lasy, planty, bulwary, parki, cmentarze i ogrody

- Zagospodarowanie brzegów Żylicy (plaża, deptak, bulwary) z uwzględnieniem elementów ochrony przeciwpowodziowej;
- Bieżące dbanie o zieleń w przestrzeni miejskiej, w tym uzupełnianie nasadzeń;
- Utworzenie parku miejskiego wraz z uzupełnieniem go o elementy małej architektury;
- Systematyczna, celowa współpraca z Lasami Państwowymi w zakresie prowadzenia zrównoważonej gospodarki leśnej;
- Ochrona różnorodności biologicznej;
- Dbłość o stan środowiska naturalnego w szczególności zasoby wodne, glebę i powietrze;
- Doposażanie przestrzeni publicznych w obiekty małej architektury;

- Rozwijanie terenów zielonych w celu zapewnienia ich ciągłości (pasaże roślinne);
- Rozbudowa cmentarza komunalnego;
 - e. system komunikacyjny i transportowy
- Usprawnienie ruchu drogowego poprzez wdrażanie dodatkowych rozwiązań, m.in. gondoli o funkcjach transportowych czy pojazdów szynowych;
- Rozwój i modernizacja infrastruktury drogowej, w tym budowa dróg i chodników oraz oświetlenia ulicznego w wyższych częściach miasta;
- Poprawa funkcjonowania systemu parkingów na terenie miasta – wyznaczenie stref płatnego parkowania, stworzenie systemu monitorowania miejsc parkingowych (m.in. oznakowanie, aplikacja mobilna) oraz wprowadzenie optymalnej organizacji ruchu w rejonach najważniejszych parkingów;
- Wzmocnienie współpracy z miejscowościami ościennymi w zakresie rozwiązywania problemów komunikacyjnych;
- Współpraca z miastami: Bielsko-Biała, Wisła i Żywiec w celu zapewnienia sprawnych połączeń transportowych dostosowanych do potrzeb i oczekiwań mieszkańców oraz turystów;
- Utworzenie systemu komunikacji miejskiej komplementarnego z ofertą Komunikacji Beskidzkiej;
- Stworzenie centrum przesiadkowego wraz z budową parkingu wielopoziomowego;
- Współpraca z sąsiednimi gminami w projektowaniu zintegrowanej sieci połączeń pieszo-rowerowych;
- Budowanie atrakcyjnej oferty usług transportowych spójnej z polityką społeczną miasta (m.in. stosowanie zniżek dla mieszkańców);
- Promocja i wspieranie transportu nisko- i zeroemisyjnego w celu poprawy jakości powietrza;
- f. cały obszar miasta
- Wzbogacanie przestrzeni zabudowanych i ciągów komunikacyjnych zielenią towarzyszącą, służącą zaspokajaniu instynktownych potrzeb ludzi żyjących w środowisku przekształconym antropomorficznie (zurbanizowanym);
- Zapobieganie zagrożeniom i zanieczyszczeniom środowiska spowodowanym działalnością człowieka, poprawa jakości powietrza (m.in. preferowanie gospodarki niskoemisyjnej);
- Zapewnienie prawidłowego funkcjonowania ekosystemów w mieście, kształtowanie sieci ekologicznej (ciągłość obszarów przyrodniczych, przewietrzanie, dostępność terenów dla celów rekreacyjnych i komunikacji pieszej);
- Upowszechnienie dostępu mieszkańców do usług elektronicznych;

- Tworzenie systemu zintegrowanej informacji turystycznej wraz z instalacją informatorów turystycznych w przestrzeniach publicznych, zgodnie z wypracowanym systemem identyfikacji wizualnej miasta;
- Zwiększenie skuteczności egzekwowania zapisów MPZP w zakresie utrzymania ładu przestrzennego i estetyki przestrzeni publicznej w mieście;
- Kontrolowany, harmonijny rozwój zabudowy, z zachowaniem spójności z rozwojem infrastruktury technicznej;
- Zapewnienie zrównoważonego rozwoju wszystkich części miasta poprzez doinwestowywanie obszarów oddalonych od centrum;
- Monitorowanie, a w razie potrzeby aktualizacja polityki przestrzennej Miasta (zapisy SUIKZP oraz MPZP);
- Aktualizacja i tworzenie nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego;
- Opracowanie i przyjęcie Uchwały Krajobrazowej oraz opracowanie i wdrożenie zasad i warunków sytuowania w przestrzeni publicznej obiektów małej architektury, kiosków handlowych i usługowych oraz ogrodzeń;
- Uwzględnianie aspektów ekologicznych przy wydawaniu decyzji administracyjnych w celu ochrony terenów zieleni przed presją zabudowy – m.in. konieczność zapewnienia powierzchni przepuszczalnych, itp.;
- Adaptowanie miasta do zachodzących zmian klimatycznych, wzmacnianie odporności struktury przestrzennej na zagrożenia naturalne i zagrożenie utraty bezpieczeństwa energetycznego – komplementarne stosowanie działań ekologicznych i technicznych; szczególnie w zakresie budowy obiektów małej retencji oraz restytucja powierzchni biologicznie czynnych i włączanie ich w systemy zieleni miejskiej;
- Zrównoważony rozwój sieci wodno-kanalizacyjnej w mieście – modernizacja, rozbudowa i uspojnienie infrastruktury sieciowej oraz zapewnienie dostępu do niej we wszystkich częściach miasta.

Rezultaty planowanych działań

Rozdział odnosi się do art. 10e. ust. 3. pkt 3) ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40) wskazującego, że strategia rozwoju gminy określa w szczególności *oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz wskaźniki ich osiągnięcia*.

Poniżej zaprezentowano wybór wskaźników, których celem jest monitorowanie stopnia osiągnięcia założonych celów rozwojowych. Zostały one opracowane w odniesieniu do poszczególnych kierunków działań, dzięki czemu możliwa będzie weryfikacja stopnia ich realizacji. Poza poniższym mechanizmem zawartość strategii będzie podlegała monitoringowi i ewaluacji, zgodnie z zapisami podrozdziału *Monitoring, ewaluacja i aktualizacja strategii*.

Kierunek działania	Wskaźnik	Wartość bazowa wskaźnika (2021 r.)	Oczekiwana tendencja w 2030 r.	Źródło danych
1.1. Rozwój usług społecznych	Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach	0%	wzrost	BDL GUS
	Udział osób będących członkami kół, klubów lub sekcji seniora i Uniwersytetów Trzeciego Wieku w ogólnej liczbie ludności w wieku 60 lat i więcej	4,0%	Wzrost	BDL GUS
1.2. Poprawa dostępności opieki i profilaktyki medycznej	Liczba podmiotów działających w sekcji Q (Opieka zdrowotna i pomoc społeczna)	28	Wzrost	BDL GUS
1.3. Budowanie silnej społeczności lokalnej	Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1000 mieszkańców	6,05	Wzrost	BDL GUS
	Frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych	57,16% ⁵	Wzrost	BDL GUS
	Liczba partnerów biorących udział w programie „Karta Górala”	17	Wzrost	Urząd Miejski w Szczyrku
1.4. Kształtowanie atrakcyjnych przestrzeni publicznych i oferty sportowo-rekreacyjnej	Długość dróg dla rowerów	3,6 km	Wzrost	BDL GUS
	Udział powierzchni terenów zieleni w ogólnej powierzchni miasta	1,53%	Wzrost	BDL GUS
1.5. Kształtowanie tożsamości kulturowej	Liczba imprez organizowanych przez instytucje kultury	95	Wzrost	BDL GUS
	Liczba uczestników imprez	1 686	Wzrost	BDL GUS
	Liczba podmiotów działających w sekcji R (Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją)	42	Wzrost	BDL GUS

⁵ Frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych w 2018 r.

Kierunek działania	Wskaźnik	Wartość bazowa wskaźnika (2021 r.)	Oczekiwana tendencja w 2030 r.	Źródło danych
1.6. Zapewnienie sprawnej pracy Urzędu Miejskiego	Liczba nowych e-usług	0	Wzrost	Urząd Miejski w Szczyrku
2.1. Zrównoważona turystyka	Liczba turystów zagranicznych odwiedzających Szczyrk	2 354	Wzrost	BDL GUS
	Liczba dostępnych całorocznych miejsc noclegowych	2 341 ⁶	Wzrost	BDL GUS
2.2. Budowanie marki Szczyrku i jego promocja	Liczba realizowanych projektów z zakresu promocji miasta	6	Wzrost	Urząd Miejski w Szczyrku
2.3. Wspieranie lokalnej przedsiębiorczości	Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców	2 006	Wzrost	BDL GUS
	Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców	1 626	Wzrost	BDL GUS
	Udział bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym	2,3%	Spadek	BDL GUS
3.1. Racjonalna gospodarka przestrzenna i utrzymanie ładu przestrzennego	Udział powierzchni objętej MPZP w ogólnej powierzchni miasta	46,9%	Wzrost	BDL GUS
3.2. Tworzenie sprawnego systemu transportowego	Liczba funkcjonujących połączeń komunikacji miejskiej	0	Wzrost	Urząd Miejski w Szczyrku
3.3. Wspieranie gospodarki komunalnej	Odsetek mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej	49,5%	Wzrost	BDL GUS
	Odsetek mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej	59,0%	Wzrost	BDL GUS
	Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów	53,3%	Wzrost	BDL GUS
3.4. Ochrona środowiska i wzmacniania odporności miasta na zmiany klimatu	Średnie roczne stężenie pyłu zawieszonego PM10	44 µg/m ³ ⁷	Spadek	GIOŚ

⁶ Stan na lipiec 2021 r.

⁷ Średnie roczne stężenie pyłu zawieszonego PM10 w 2018 r.

Część wdrożeniowa

Rozdział odnosi się do art. 10e. ust. 3. pkt 8) ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40) wskazującego, że strategia rozwoju gminy określa w szczególności *system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych, a także ramy finansowe i źródła finansowania* (art. 10e ust. 3. pkt 9).

System zarządzania strategią

W celu skutecznego wdrożenia założeń strategii i osiągnięcia wymiernych efektów realizowanych działań, niezbędne jest opracowanie systemu zarządzania strategią, na który składa się:

1.	Formułowanie i aktualizowanie strategii
2.	Wdrażanie strategii
3.	Monitoring i ewaluacja rezultatów strategii

Realizacja procesów wchodzących w skład systemu zarządzania strategią wymaga zaangażowania podmiotów i jednostek o różnych kompetencjach. Ze względu na różniący je zakres odpowiedzialności, konieczne jest określenie podziału zaplanowanych w strategii działań. Zapewni to ciągłość prowadzonych prac i maksymalizację ich efektywności.

Poniżej przedstawiono poszczególne etapy wdrażania strategii rozwoju gminy wraz z określeniem podmiotów odpowiedzialnych i uczestniczących w ich realizacji.

- Przygotowanie projektu Strategii lub zmian do Strategii – Burmistrz Szczyrk, eksperci zewnętrzni, Rada Miejska, organizacje społeczne, mieszkańcy;
- Wybór zadań do realizacji w ramach Strategii – Burmistrz Szczyrk we współpracy z Radą Miejską;
- Nawiązywanie współpracy z partnerami dla realizacji działań i projektów wymagających zaangażowania innych organizacji i instytucji – Burmistrz Szczyrk;
- Zabezpieczenie środków w budżecie na realizację zadań, umieszczenie poszczególnych zadań w budżecie - Skarbnik, Burmistrz Szczyrk, Rada Miejska;
- Przygotowanie projektów od strony technicznej – Urząd Miejski w Szczyrk, jednostki organizacyjne i interesariusze;
- Przygotowanie wniosków o dofinansowanie – Urząd Miejski w Szczyrk i jednostki podległe;
- Przeprowadzenie postępowań o udzielenie zamówienia publicznego – Urząd Miejski w Szczyrk;

- Nadzór nad realizacją projektów, przygotowanie rozliczeń, raportów - Burmistrz Szczyrku, merytoryczne komórki Urzędu Miejskiego w Szczyrku;
- Ewaluacja osiągania poszczególnych celów operacyjnych – Urząd Miejski w Szczyrku, Burmistrz Szczyrku, Rada Miejska, dyrektorzy jednostek podległych.

Odpowiedzialność za realizację zadań określonych w strategii ciąży przede wszystkim na Urzędzie Miejskim i jednostkach gminnych, jednak jej zapisy dotyczą całej społeczności lokalnej i podmiotów działających na terenie gminy. W system wdrażania strategii poza przedstawicielami sektora publicznego zaangażowani są zatem także przedstawiciele sektora biznesowego i społecznego, a więc m.in. przedsiębiorstwa, instytucje otoczenia biznesu, organizacje samorządowe, uczelnie oraz mieszkańcy.

Podmiotem odpowiedzialnym za koordynację systemu wdrożenia jest Burmistrz Szczyrku. Skuteczność realizacji poszczególnych działań będzie zależała od poziomu ich organizacji oraz od stopnia zaangażowania odpowiednich podmiotów. Niezwykle ważną kwestią jest ścisła współpraca między odpowiednimi jednostkami przy równorzędnym traktowaniu ich reprezentantów. Jedną z głównych zasad prowadzenia wspólnych działań jest także zapewnienie ich otwartości na przedstawicieli różnych środowisk.

Monitoring, ewaluacja i aktualizacja strategii

Sprawne wdrożenie założeń strategii i osiągnięcie zaplanowanych rezultatów możliwe jest wyłącznie dzięki bieżącemu monitoringowi i ewaluacji realizowanych działań. Niezbędne jest badanie postępów poszczególnych prac i analiza ich efektów, a także aktualizacja podejmowanych zadań.

Monitoring	Monitoring polega na analizie postępów realizowanych prac, na podstawie której stwierdza się stopień realizacji przyjętych założeń oraz konieczność ich aktualizacji. Podlegają mu wskaźniki zdefiniowane dla poszczególnych kierunków działań, przedstawione w rozdziale <i>Rezultaty planowanych działań</i>. Bieżący monitoring będzie przeprowadzany corocznie przez cały okres obowiązywania strategii, a jego wynikiem będą sprawozdania dotyczące poziomu realizacji poszczególnych zadań. Burmistrz Szczyrku, jako osoba odpowiedzialna za wdrażanie strategii, powinien złożyć sprawozdanie Radzie Miejskiej, która przyjmie je lub odrzuci na drodze uchwały. Dzięki bieżącemu monitoringowi możliwe jest odpowiednio wczesne wykrywanie ewentualnych problemów i modyfikacja planowanych działań zgodnie z aktualną sytuacją, co wpływa na efektywność wdrażania poszczególnych etapów strategii.
Ewaluacja	Ewaluacja umożliwia zapewnienie realizacji założeń strategii i osiągnięcia zdefiniowanych celów. Na jej drodze oceniana jest skuteczność, efektywność i użyteczność prowadzonych prac, a także trafność doboru celów wobec

	zidentyfikowanych potrzeb i wyzwań rozwojowych, co pozwala na podnoszenie jakości działań, udoskonalenie bieżącej interwencji czy podejmowanie decyzji dotyczącej aktualizacji/modyfikacji dokumentu. Rekomendowanymi terminami przeprowadzenia ewaluacji jest rok 2026 (ewaluacja mid-term) i rok 2030 (ewaluacja ex-post). Wynikiem ewaluacji będzie szczegółowe sprawozdanie obejmujące podsumowanie wyników monitoringu i ocenę poziomu realizacji poszczególnych celów. Zostanie ono przedstawione Radzie Miejskiej i uzupełnione o rekomendacje elementów podlegających aktualizacji i uzupełnieniom.
Aktualizacja	Aktualizacja zapisów <i>Strategii Rozwoju Miasta Szczyrk na lata 2023-2030</i> dokonywana będzie w uzasadnionych przypadkach, w szczególności w związku ze zmianami uwarunkowań rozwoju (m.in. społecznych, gospodarczych, prawnych, przestrzennych czy politycznych) na terenie miasta, bądź w jego otoczeniu. Aktualizacje Strategii Rozwoju będą dokonywane na drodze uchwał Rady Miejskiej na wniosek Burmistrza Szczyrku po wydaniu stosownej opinii przez komisję (komisje) odpowiednią dla danego typu zadania.

Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Strategia Rozwoju Miasta Szczyrk na lata 2023-2030 jest jednym z najważniejszych dokumentów obowiązujących w gminie ze względu na fakt, iż określa kompleksowo kierunki jej rozwoju społeczno-gospodarczego. Ogólny, interdyscyplinarny charakter strategii implikuje potrzebę uszczegółowienia zapisów w niej zawartych w dokumentach wykonawczych.

Jako dokumenty wykonawcze należy rozumieć plany i programy funkcjonujące w gminie, zarówno obowiązkowe, jak i fakultatywne. Znajdują się wśród nich m.in. dokumenty planistyczne (np. studium, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego), plany rozwoju i modernizacji infrastruktury sieciowej, programy ochrony środowiska, czy też gminne programy wspierania polityki społecznej.

Zawarte w strategii cele powinny zostać skonkretyzowane i realizowane przy pomocy dokumentów wykonawczych z uwzględnieniem następujących zasad:

- dokumenty wykonawcze powinny być napisane możliwie przejrzystym językiem, zrozumiałym dla osób niebędących specjalistami w danej dziedzinie oraz zawierać podstawowe informacje o dokumencie i wyjaśnienie trudnych pojęć,
- obowiązkowe jest oznakowanie dokumentu zgodnie z obowiązującymi zasadami sporządzania dokumentacji oraz wytycznymi systemu identyfikacji wizualnej miasta,
- obowiązkowo każdy dokument wykonawczy powinien zostać poddany konsultacjom,
- w każdym dokumencie wykonawczym powinno znaleźć się co najmniej odniesienie do konkretnego celu strategicznego i kierunku działań niniejszej Strategii,

- każdy dokument wykonawczy musi posiadać przypisaną komórkę organizacyjną jako wiodącą, odpowiadającą za całościową realizację.

Poniżej przedstawiono wybrane dokumenty wykonawcze obowiązujące w Szczyrku wraz z określeniem ich zgodności z przedstawioną Strategią lub rekomendacjami zmian.

Dokument	Data opracowania dokumentu	Ocena aktualności
Program Rewitalizacji Gminy Szczyrk	2016/2017 r.	Horyzont czasowy dokumentu kończy się w 2023 r. – wymaga aktualizacji
Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Szczyrk	2003 r. Ostatnia aktualizacja w 2020 r.	Aktualny, zgodny z założeniami Strategii
Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego	Lata 2006 – 2021	Aktualny, zgodny z założeniami Strategii
Program Ochrony Środowiska dla Gminy Szczyrk na lata 2018-2021 z perspektywą do 2025 roku	2017 r.	Aktualny, zgodny z założeniami Strategii
Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Szczyrk	2016 r.	Aktualny, zgodny z założeniami Strategii
Program Ograniczenia Niskiej Emisji dla Gminy Szczyrk na lata 2017-2019 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2020-2022	2019 r.	Aktualny, zgodny z założeniami Strategii

Finansowanie strategii

W celu skutecznej realizacji działań zaplanowanych w *Strategii Rozwoju Miasta Szczyrk na lata 2023-2030* i urzeczywistnienia zdefiniowanej w niej wizji, samorząd będzie poszukiwał wszelkich dostępnych źródeł finansowania poszczególnych zadań. Zasadnicze znaczenie dla sfinansowania realizacji założeń Strategii mają przede wszystkim:

- środki własne gminy,
- środki z budżetu państwa,
- środki z budżetu województwa śląskiego,
- Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027,
- Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko,
- Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki,
- Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027,
- Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy,
- Programy Komisji Europejskiej (m.in. LIFE, Horyzont 2020, EFIS),
- inne środki publiczne.

Ważnym elementem finansowania interwencji rozwojowych będą również środki prywatne, które mogą zostać wykorzystane do współfinansowania projektów realizowanych w ramach programów operacyjnych lub formule partnerstwa publiczno-prywatnego.

Podstawę do określenia ram finansowych działań strategicznych, zwłaszcza długookresowych, stanowić będzie budżet miasta oraz Wieloletnia Prognoza Finansowa.

Ewaluacja ex-ante

Rozdział odnosi się do art. 10a ust. 2. ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2023 r. poz. 225) wskazującego, że *podmiot opracowujący projekt strategii rozwoju przeprowadza uprzednią ewaluację trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji strategii rozwoju – przed jej przyjęciem.*

Jednym z obligatoryjnych elementów dokumentu jest przeprowadzenie ewaluacji ex-ante, czyli oceny jakości oraz wartości procesów i efektów wdrażania strategii, przed rozpoczęciem realizacji interwencji. Przeprowadzenie tego typu ewaluacji odgrywa ważną rolę w procesie wdrażania strategii i umożliwia dokonanie usprawnień oraz zmian w założeniach i treści dokumentu.

Celem ewaluacji jest ocena trafności wypracowanych założeń, ich spójności, a także planowanego sposobu realizacji strategii. Wnioski wyciągnięte z przeprowadzenia ewaluacji pozwalają na poprawę efektywności realizacji bieżącej oraz przyszłych interwencji. Na potrzeby opracowania niniejszej strategii wybrano wariant, jakim jest ewaluacja partycypacyjna. Badanie prowadzone było równolegle z procesem powstawania dokumentu, a ewaluator uczestniczył w procesie jego tworzenia od samego początku.

W przypadku ewaluacji ex-ante wyróżnić można cztery kluczowe kryteria oceny trafność i spójność założeń Strategii oraz przewidywaną skuteczność i efektywność zaplanowanych działań.

Trafność

W ramach opracowywania Strategii Rozwoju Miasta Szczyrk na lata 2023-2030 przeprowadzone zostało badanie ankietowe wśród mieszkańców Szczyрку, które służyło poznaniu ich potrzeb i oczekiwań wobec realizowanej polityki rozwojowej miasta. Ponadto, przeprowadzona diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej miasta pozwoliła na zidentyfikowanie jego mocnych i słabych stron oraz określenie potencjalnych barier i szans mających kluczowe znaczenie dla jego dalszego rozwoju. Określenie problemów oraz potrzeb Szczyрку pozwoliło na trafne wypracowanie misji miasta, zgodnie z którą jego głównym celem będzie zapewnienie wysokiej jakości życia w mieście poprzez zrównoważony rozwój funkcji turystycznych, mieszkaniowych i usługowych Szczyрку oraz ochronę środowiska. W związku z tym podjęto się realizacji 3 celów strategicznych, które uwzględniają wielokierunkowy rozwój miasta, zarówno pod względem społecznym, jak i gospodarczym oraz przestrzennym:

Cel strategiczny 1. Poprawa jakości życia Szczyrkowian

Cel strategiczny 2. Wzmocnienie lokalnej gospodarki poprzez rozwój funkcji turystycznych Szczyрку

Cel strategiczny 3. Zrównoważony rozwój przestrzenny Szczyрку i ochrona jego zasobów przyrodniczych

Zarówno założenia misji, jak i wypracowane cele strategiczne i kierunki działań odpowiadają zidentyfikowanym w diagnozie wyzwaniom i potencjałom miasta Szczyrk. Realizacja poszczególnych działań będzie miała wpływ na poprawę sytuacji

	gminy w sferze społecznej, gospodarczej oraz przestrzennej, co świadczy o ich trafnym zdefiniowaniu i dopasowaniu do obecnych barier i szans rozwojowych gminy.
Efektywność i skuteczność	Część wdrożeniowa strategii uwzględnia katalog wskaźników i oczekiwanych rezultatów w odniesieniu do planowanych kierunków działań. Poszczególne cele zostały sformułowane zgodnie z zasadą mierzalności – ich forma pozwala więc na ocenę stopnia ich osiągnięcia za pomocą danych liczbowych. Powiązanie wizji z celami wskazuje ponadto na zastosowanie poprawnego podejścia, które pozwala stwierdzić, że określone w strategii cele przyczynią się do osiągnięcia założonych rezultatów. Dzięki opracowaniu systemu wdrażania i określeniu odpowiedzialności za poszczególne jego etapy oraz zidentyfikowaniu potencjalnych źródeł finansowania, możliwe będzie osiągnięcie wymiernych rezultatów podejmowanych działań. Zdefiniowanie mierników i wskaźników dotyczących poszczególnych kierunków pozwoli na monitoring ich efektywności oraz ocenę stopnia oddziaływania na wielokierunkowy rozwój miasta.
Spójność	Strategia Rozwoju Miasta Szczyrk na lata 2023-2030 cechuje się wysoką spójnością wewnętrzną, jak i zewnętrzną. Poszczególne kierunki działań zostały wyznaczone w ramach uszczegółowienia celów strategicznych, co pozwoliło na określenie komplementarnych wobec siebie obszarów interwencji. Sprecyzowanie zarówno celów, jak i kierunków pokazuje, że ich zakres i zaplanowane w ich ramach przedsięwzięcia są ze sobą spójne i wzajemnie się uzupełniają, co wykazano również na schemacie interwencji. Ponadto, zapisy strategii są spójne z dokumentami strategicznymi na poziomie krajowym i regionalnym, wykazanymi w rozdziale Komplementarność. Szczególne znaczenie w tym przypadku ma Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” oraz wskazane w niej obszary strategicznej interwencji. W celu zapewnienia wysokiego poziomu spójności, wskazując cele i zakres działań, skupiono się na tym, by stanowiły one odpowiedź na kierunki działań dedykowane poszczególnym OSI, w które wpisuje się Szczyrk. Powiązania z nadrzędnymi dokumentami umożliwiają realizację założeń finansowania z funduszy Unii Europejskiej i ma duże znaczenie w kontekście możliwości realizacji celów rozwojowych.

Załącznik 1. Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej

Analiza danych statystycznych

Demografia

W latach 2012-2021 liczba ludności Szczyrku zmniejszyła się o 5,3% i w 2021 r. wyniosła 5 454 osób. Prognozy na 2030 r. nie są optymistyczne – przewiduje się, że nastąpi dalszy spadek liczby mieszkańców o kolejne 1,6%. Z miasta migrują szczególnie osoby młode, w wieku 20-35 lat, których liczba zmniejszyła się o 20,3% w okresie 2017-2021. Świadczy to o stopniowej depopulacji miasta, wynikającej z różnych przyczyn, np. braku atrakcyjnych miejsc pracy dla młodych osób, niskiej dostępności komunikacyjnej (problem zakorkowania miasta, brak rozwiniętej komunikacji publicznej), zmęczeniem mieszkańców wzmożonym ruchem turystycznym, niedostatecznej liczby mieszkań na wynajem czy wysokimi cenami działek i nieruchomości.

W 2021 r. udział ludności w wieku produkcyjnym wyniósł 58,8% - jest to wartość zbliżona do średniej dla powiatu bielskiego (58,6%) i województwa śląskiego (58,6%). We wszystkich trzech jednostkach porównawczych udział ludności w tym wieku uległ spadkowi w okresie 2017-2021, z czego najwyższą dynamikę odnotowano w Szczyрку (-4,0 pp.). W tym samym czasie odsetek mieszkańców w wieku poprodukcyjnym wyniósł w mieście 23,3% - więcej niż w powiecie bielskim (20,9%), lecz nieco mniej w porównaniu do województwa (23,9%). Dynamika zmian w latach 2017-2021 także była najwyższa w Szczyрку – wyniosła 3,0 pp. W przypadku powiatu i województwa dynamika osiągnęła mniej niż 2 pp. Odsetek osób w wieku 65 lat i więcej także wskazuje na starzenie się mieszkańców miasta – w 2021 r. wyniósł on 19,6%, a więc nieco mniej niż w województwie śląskim (20,1%) i więcej w porównaniu do powiatu bielskiego (17,4%). Dynamika zmian w analizowanym pięcioleciu była dodatnia i wyniosła 3,0 pp. Dane demograficzne świadczą zatem o starzeniu się lokalnej społeczności, na co wpływ ma także m.in. utrzymujący się ujemny przyrost naturalny.

W przeliczeniu na 1 000 mieszkańców przyrost naturalny w Szczyрку wyniósł -6,8 w 2021 r., co było najgorszym wynikiem w ostatnich pięciu latach. Na tle województwa (-7,2) miasto wypada lepiej, natomiast w porównaniu do powiatu bielskiego (-3,4) gorzej – mimo to w obu tych jednostkach porównawczych także notowane są niekorzystne wartości tego wskaźnika. Wskaźnik obrazujący atrakcyjność osiedleńczą gminy to saldo migracji w przeliczeniu na 1 000 osób – Szczyrk cechuje się ujemną wartością wskaźnika, który w 2021 r. wyniósł -2,2. Podobna sytuacja notowana jest w województwie śląskim (-1,0), natomiast na tle powiatu bielskiego miasto wypada szczególnie niekorzystnie – w powiecie od lat notowane jest dodatnie saldo migracji, co wskazuje na atrakcyjność osiedleńczą części gmin należących do powiatu. Co więcej, dodatnie saldo migracji charakteryzuje sąsiadujące ze Szczyrkem gminy wiejskie (Buczkowice, Wilkowice, Brenna i Lipowa), co świadczy o postępującym zjawisku suburbanizacji (odpływie mieszkańców miast na tereny wiejskie i podmiejskie).

DEMOGRAFIA

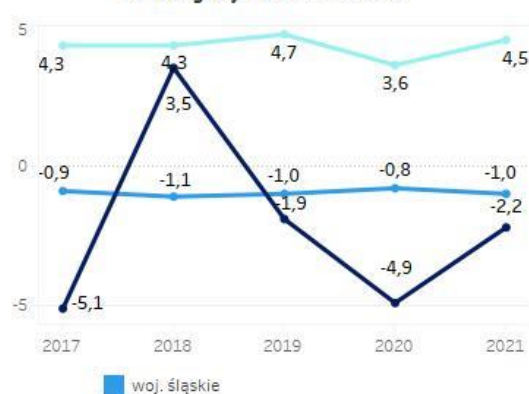
Liczba ludności w latach 2010-2030¹

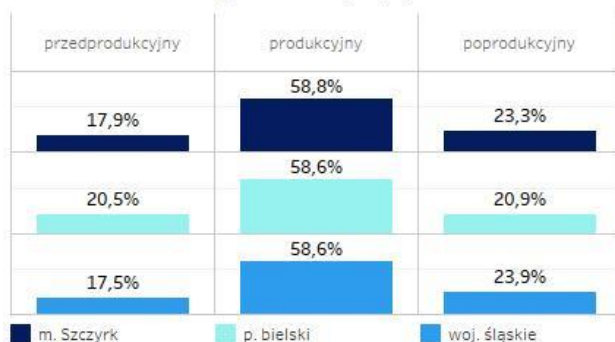
Przyrost naturalny na 1 000 ludności¹

Saldo migracji na 1 000 ludności¹

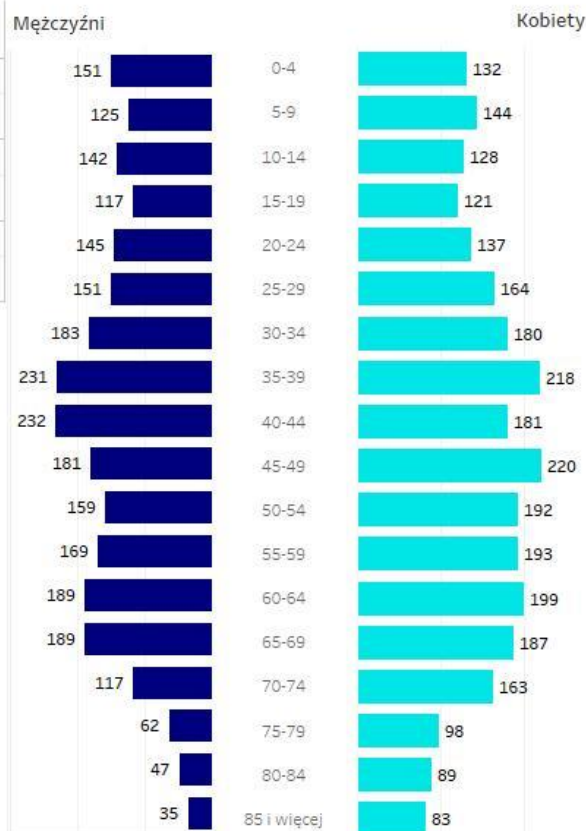
Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w 2021 r.¹

Odsetek osób w wieku 65 lat w liczbie mieszkańców ogółem¹

Źródło danych:
¹ GUS BDL

Edukacja i kultura

Obecnie na terenie Szczyrku nie działa ani jeden żłobek – funkcjonują natomiast dwie placówki przedszkolne: Przedszkole Publiczne w Szczyrku oraz Przedszkole Niepubliczne "Żyrafa". W 2021 r. odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym wyniósł 71,9%, a więc o 10,9 pp. mniej niż w 2017 r. To także mniej niż w powiecie bielskim (87,3%) i województwie śląskim (92,4%).

W Szczyrku funkcjonują dwie szkoły podstawowe: Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Heleny Marusarzówny oraz Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Królowej Jadwigi. Współczynnik skolaryzacji dla szkół podstawowych wyniósł 84,4% - o 4,1 pp. mniej niż w 2017 r., co oznacza, że część uczniów uczęszcza do szkół poza gminą. Współczynnik był niższy na tle powiatu bielskiego (90,9%) i województwa (97,2%). Średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2021 r. z języka polskiego były porównywalne do tych w powiecie i województwie, natomiast z języka angielskiego – wyższe, co wskazuje na stosunkowo dobry poziom nauczania w lokalnych szkołach. Natomiast egzamin z matematyki wypadł lepiej niż w województwie, lecz nieco gorzej niż w powiecie.

Zadaniami z zakresu upowszechniania kultury na terenie Szczyrku zajmuje się przede wszystkim Miejski Ośrodek Kultury Promocji i Informacji im. Jana Więzika (MOKPiI), w tym Szczyrkowskie Centrum Kultury. Ośrodek organizuje szereg zajęć dla osób w różnych grupach wiekowych, np. zajęcia językowe, z nauki gry na instrumentach (akordeon, skrzypce, gitara itp.), zajęcia taneczne, fitness. Prowadzone przez MOKPiI sekcje i zajęcia cieszą się dużym zainteresowaniem – w 2021 r. funkcjonowały sekcje takie jak: zespół Młody Ondraszek (60 osób), zespół Ondraszek (40 osób) i Teatr Kabaret Seniora Odskoknia (30 osób), a także zajęcia muzyczne w ramach Fundacji Braci Golec (20 osób). Ponadto, MOKPiI jest organizatorem wydarzeń cyklicznych takich jak „Przewodnik czeka” (wyjścia w góry z przewodnikiem), „Opowieści z beskidzkiego lasu” (warsztaty przyrodnicze w terenie), „Lasoterapia”. MOKPiI prowadzi również działalność wydawniczą (Gazeta Szczyrkowska), a także realizuje zadania z zakresu promocji miasta.

Na terenie miasta odbywa się szereg imprez kulturalnych, takich jak m.in.:

- Tydzień Kultury Beskidzkiej – coroczny festiwal folklorystyczny,
- Jakubowe Święto – jest imprezą kulturalno-rozrywkową organizowaną przez lokalną parafię, w trakcie której odbywają się koncerty, prezentacje orkiestr, kapel folklorystycznych itd.,
- Nuta idzie po Beskidzie – cykl koncertów terenowych na górskich szlakach, realizowanych w ramach projektu unijnego w 2021 r.

W 2021 r. na terenie miasta odbyło się 95 imprez kulturalnych organizowanych przez ośrodek kultury, w których udział wzięło 1 686 osób. W porównaniu do 2017 r. liczba imprez wzrosła, lecz były to głównie wydarzenia zrzeszające niewielką liczbę osób – liczba uczestników imprez kulturalnych zmalała

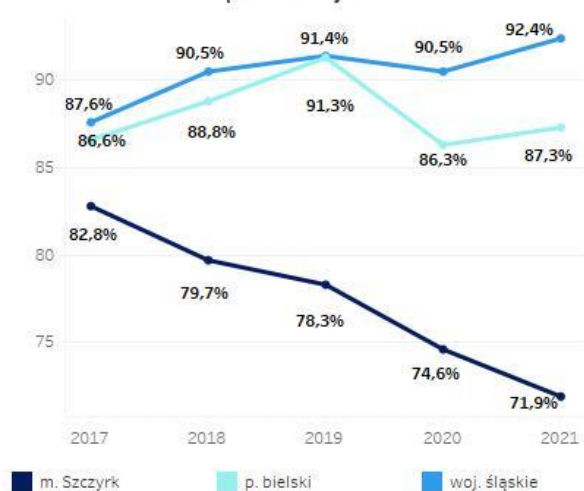
w tym czasie o niemal 97%. W latach 2017-2019 liczba uczestników przekraczała 50 tys. – gwałtowny spadek nastąpił w 2020 r., co spowodowane było wybuchem pandemii COVID-19.

Jednym z najistotniejszych wydarzeń organizowanych w mieście jest Zlot Mieszkańców Szczyrku Na Szczycie, podczas którego Szczyrkowanie mają możliwość bezpłatnego wjazdu koleją linową na szczyt Skrzycznego, gdzie odbywa się integracja z udziałem władz miasta. Organizatorem wydarzenia są: Miasto Szczyrk oraz Centralny Ośrodek Sportu w Szczyrku, a warunkiem udziału w Zlocie jest posiadanie Karty Górala. Jest to program zniżkowy dla mieszkańców Szczyrku ze stałym zameldowaniem, który umożliwia otrzymanie rabatów na usługi lub towary u partnerów, którzy przystąpili do programu.

Drugą najważniejszą instytucją kultury w mieście jest Biblioteka Miejska w Szczyrku (działająca w strukturach MOKPiI), w której organizowane są zajęcia dla dzieci, m.in. lekcje biblioteczne. Liczba czytelników biblioteki w przeliczeniu na 1 000 ludności wyniosła 104 w 2021 r. – to o 11% mniej niż w 2017 r. Wskaźnik był także znacznie niższy na tle powiatu (164) i województwa (135), co świadczy o mniejszym zainteresowaniu mieszkańców czytelnictwem. Miasto cechuje się także stosunkowo niewielkim księgozbiorem przypadającym na 1 000 ludności – w 2021 r. było to 2 440 woluminów, gdy w powiecie wskaźnik był równy 4 011, a w województwie 3 480. Wśród wydatków budżetu gminy na kulturę, w 2021 r. dominowały wydatki na ośrodki kultury (1,3 mln zł), a następnie na biblioteki (niecałe 100 tys. zł).

KULTURA I EDUKACJA

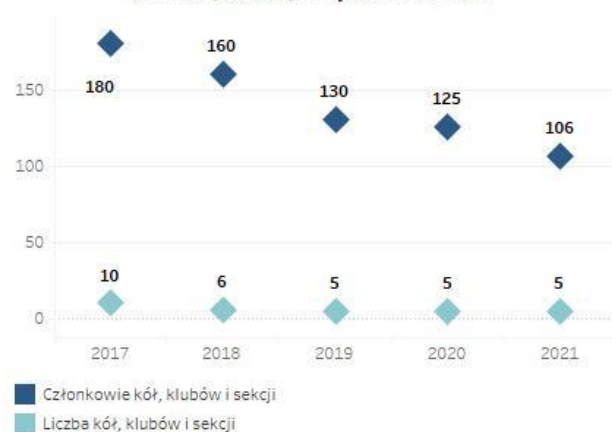
Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym¹

Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach¹

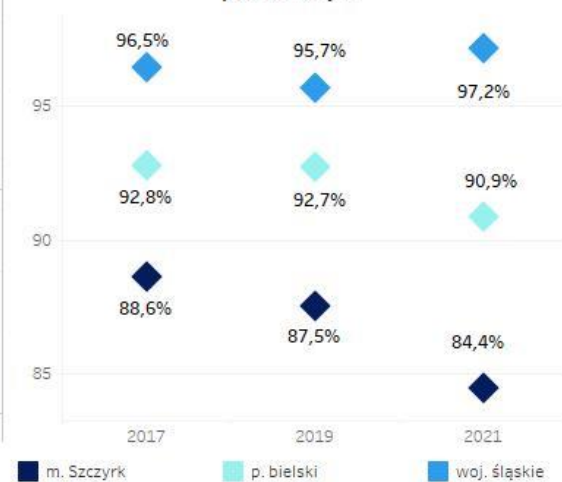
Liczba kół, klubów, sekcji i ich członkowie¹

Czytelnicy bibliotek na 1 000 mieszkańców¹

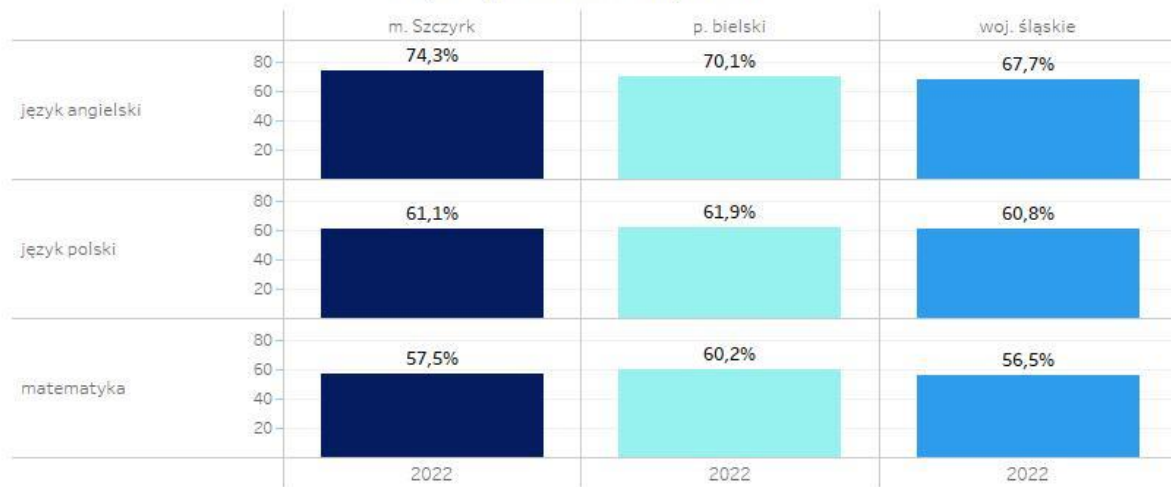
Współczynnik skolaryzacji brutto w szkołach podstawowych¹

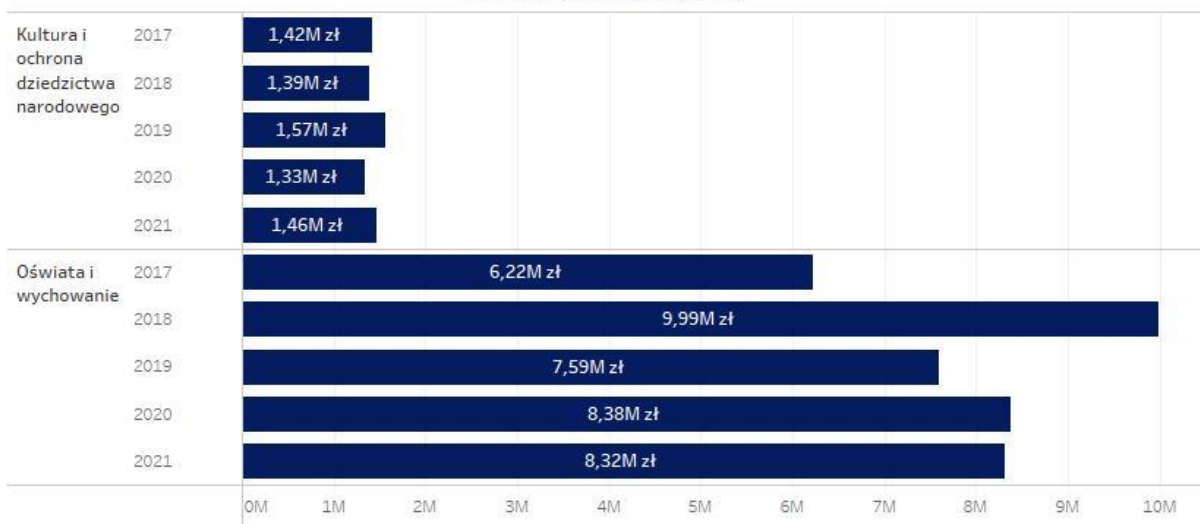
Źródło danych:
¹ GUS BDL

KULTURA I EDUKACJA

Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2022 r.²

Wydatki budżetu gminy (mln zł)¹

Źródło danych:

¹ GUS BDL

² <https://mapa.wyniki.edu.pl/MapaEgzaminow/>

Pomoc społeczna i ochrona zdrowia

Według danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szczyrku w 2021 r. pomocą objętych było 201 rodzin – to o 2% mniej niż w 2017 r. Liczba osób w rodzinach potrzebujących pomocy zmniejszyła się w tym czasie o 9,1%, co wskazuje na zmianę w strukturze tych rodzin. W 2021 r. zauważono zwiększenie udziału rodzin emerytów i rencistów korzystających z pomocy (o 6,0 pp.), natomiast odnotowano spadek liczby rodzin z dziećmi (o 2,9 pp.). W 2021 r. ze świadczeń pieniężnych korzystało 68 rodzin, a niepieniężnych – 31.

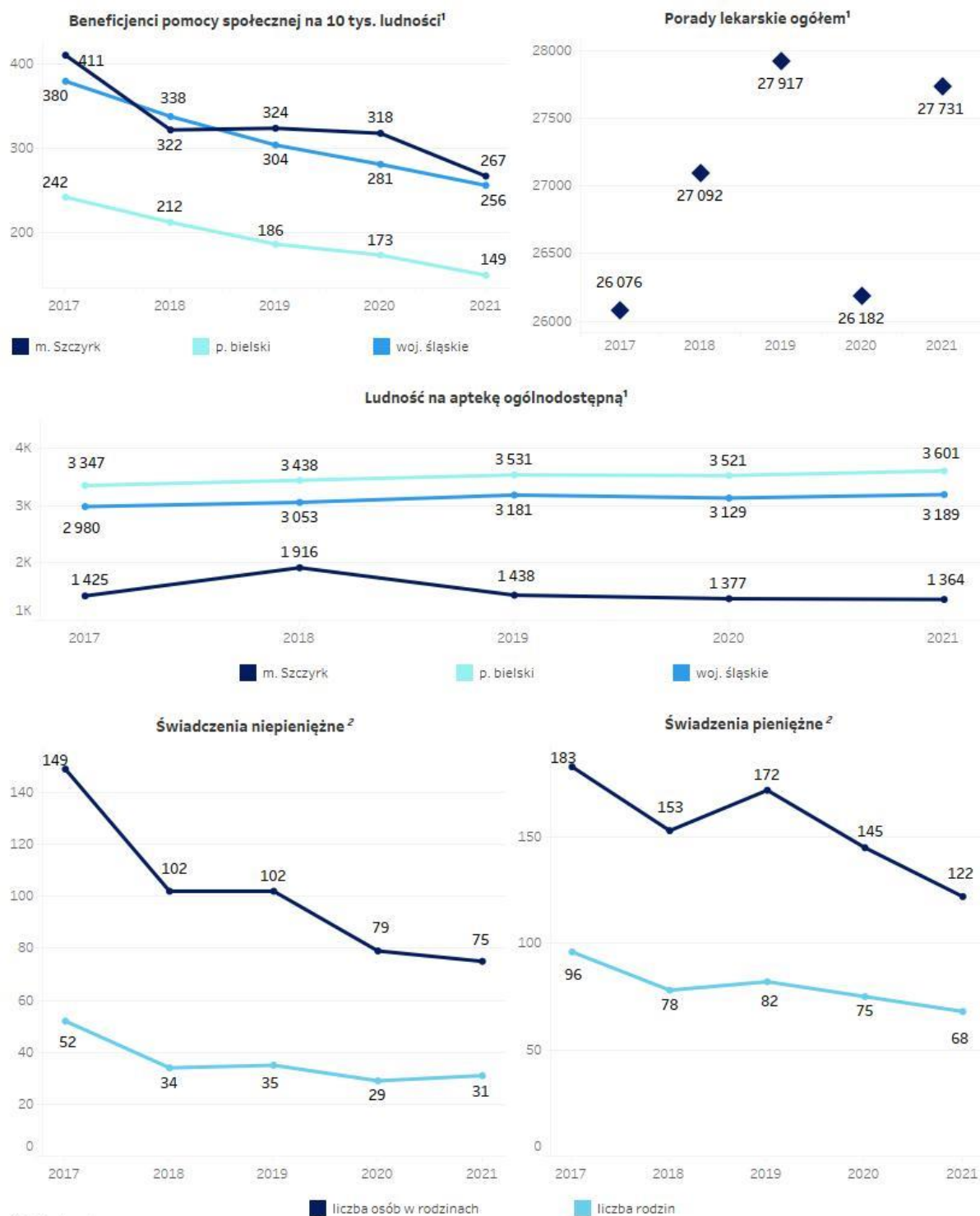
W latach 2017-2021 najbardziej zmniejszyła się kwota przyznawanych zasiłków okresowych – o 49,0%. Także liczba osób pobierających świadczenie uległa zmniejszeniu o niemal 41%. Liczba beneficjentów zasiłków stałych także uległa zmniejszeniu (o 23,1%), a kwota tych świadczeń niemal nie uległa zmianie – odnotowano niewielki spadek na poziomie 0,8%. Zwiększyła się natomiast liczba i kwota świadczeń celowych – kolejno o 23,1% oraz 77,7%.

Ogólna kwota przeznaczana na świadczenia w 2021 r. wyniosła 285,4 tys. zł – to o niemal 17% mniej niż w 2017 r. Liczba beneficjentów pomocy społecznej w przeliczeniu na 10 tys. ludności w tym samym czasie zmalała o 35% do poziomu 267 w 2021 r. Mimo to wskaźnik ten był wyższy w porównaniu do powiatu bielskiego (149) i województwa śląskiego (256).

Na terenie Szczyrku działa Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Lekarz Rodzinny" oraz prywatna poradnia dentystyczna. Zgodnie z danymi GUS w 2021 r. na terenie miasta udzielono łącznie ponad 27 tys. porad podstawowej opieki zdrowotnej – o 6,3% więcej niż w 2017 r. W 2021 r. w Szczyrku działały 4 apteki – liczba ludności przypadająca na jedną aptekę wyniosła 1 364. To mniej niż w powiecie (3 601) i województwie (3 189), co wskazuje na wyższą dostępność do aptek na terenie Szczyrku.

Ze względu na starzenie się społeczności, w przyszłości konieczne będzie podejmowanie działań związanych ze zwiększeniem dostępu do opieki instytucjonalnej i pozainstytucjonalnej, w tym także do opieki lekarskiej. Obecna sytuacja nie jest zadowalająca – na terenie miasta występuje problem z dostępnością lekarzy rodzinnych, a także specjalistów.

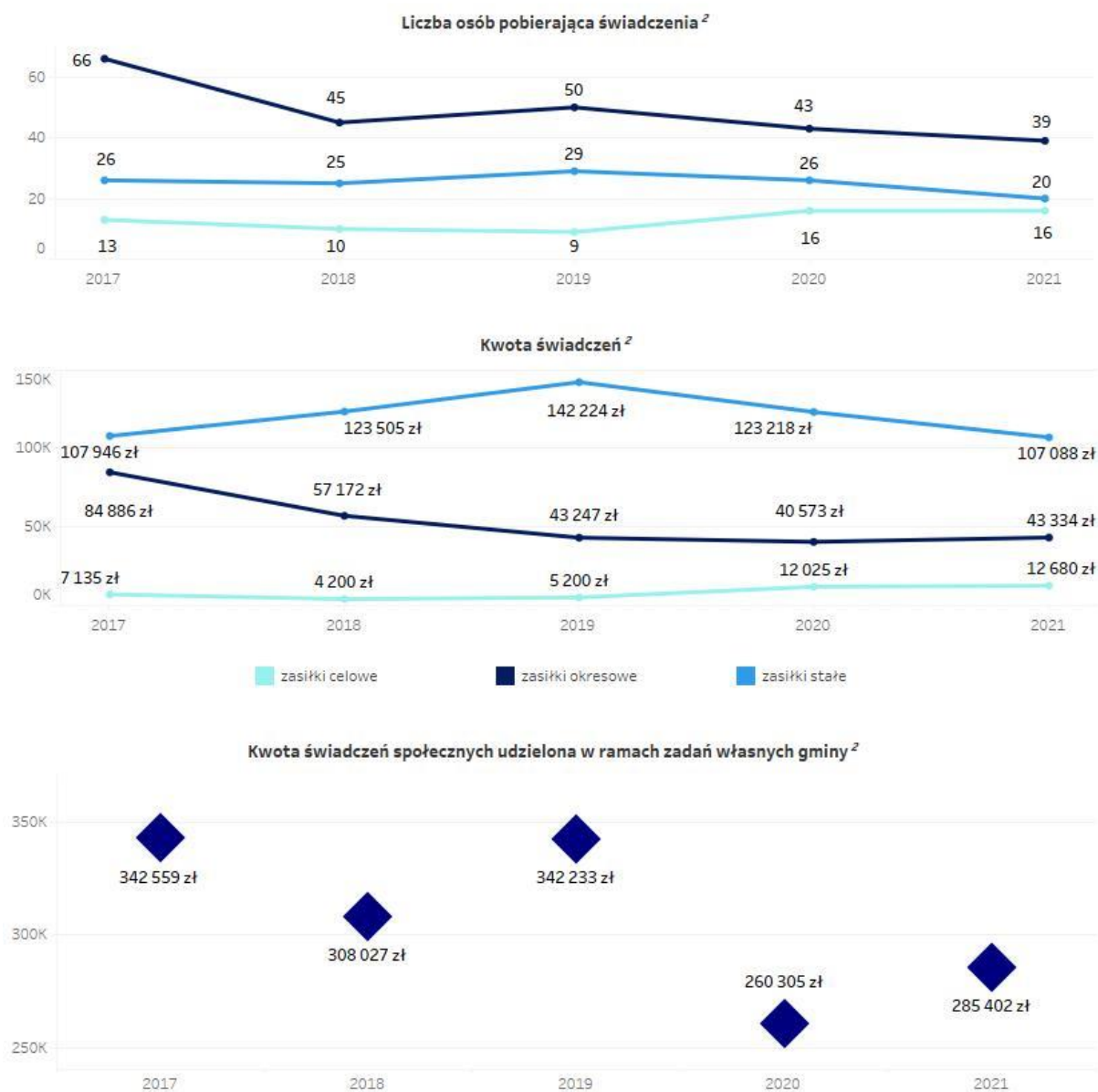
POMOC SPOŁECZNA I OCHRONA ZDROWIA

Źródło danych:

¹ GUS BDL² MQPS w Szczyrku

POMOC SPOŁECZNA I OCHRONA ZDROWIA

źródło danych:

¹ GUS BDL

² MOPS w Szczyrku

Turystyka

Szczyrk jest miejscowością o charakterze turystyczno-wypoczynkowym. Bogata infrastruktura sportowo-rekreacyjna miasta sprzyja wypoczynkowi o każdej porze roku. Szczyrk jest przede wszystkim jednym z najpopularniejszych w regionie centrum narciarstwa biegowego i zjazdowego dzięki odpowiednio przygotowanym trasom zjazdowym, a także kompleksowi trzech skoczni narciarskich „Skalite”. Osoby zainteresowane narciarstwem mogą korzystać z blisko 50 kilometrów czynnych tras narciarskich o różnym stopniu trudności – od bardzo łatwych dla początkujących, po trudniejsze, wymagające znacznych umiejętności. Wspólny SKIPASS trzech ośrodków narciarskich w Szczyрку zabezpiecza przepustowość dla 22 tys. osób/h. Uruchomione zostały darmowe SkiBusy, a kultowe Apres-Ski przyciągają rzeszę narciarzy i snowboardzistów.

W Szczyрку znajduje się Centrum Rekreacji obejmujące crossowy tor rowerowy i trasy narciarstwa biegowego – o łącznej długości około 1,8 km. Niewątpliwym atutem miasta jest obecność Ośrodka Przygotowań Olimpijskich będącego jednym z najnowocześniejszych kompleksów sportowych w kraju. Ośrodek zarządza wieloma obiektami sportowymi takimi jak np. korty tenisowe, skocznia narciarska, pływalnia. Na terenie kompleksu świadczone są także usługi z zakresu rehabilitacji i odnowy biologicznej (np. krioterapia, sauna, hydromasaże) oraz seanse w tężni solankowej.

Ponadto, dzięki położeniu pomiędzy masywem Klimczoka a Skrzycznem stanowi doskonałą bazę wypadową dla wycieczek pieszych i wypraw rowerowych, a także nadaje się do uprawiania sportów lotniczych takich jak paralotniarstwo. W mieście działają dwie szkoły związane z paralotniarstwem, organizujące szkolenia: Szkoła Bezpiecznego Latania oraz Szkoła Paralotniowa BESKID-PARAGLIDING. Jedną z atrakcji turystycznych jest także zwiedzanie pobliskich jaskiń takich jak: Jaskinia w Trzech Kopcach, Jaskinia Salmopolska, Jaskinia w Jaworzynie, Jaskinia Malinowska, Jaskinia Lodowa. Część jaskiń może być zwiedzana przez osoby bez doświadczenia. Warto wspomnieć także o turystyce konnej – w Szczyрку działa jedna stadnina oferująca naukę jazdy oraz grupowe wycieczki w teren.

Co więcej, wśród atrakcji turystycznych znajdują się zabytkowe sanktuaria i kapliczki, a także organizowane liczne imprezy kulturalno-rozrywkowe. Zarówno uprawianiu sportu, jak i biernemu wypoczynkowi sprzyja duże nasycenie hoteli i pensjonatów oraz lokali gastronomicznych.

Zgodnie z danymi GUS, w 2021 r. na terenie miasta działało 35 obiektów noclegowych oferujących około 2,3 tys. miejsc noclegowych. Oferta noclegowa miasta obejmuje zarówno pokoje wynajmowane przez osoby prywatne, jak i luksusowe hotele. W latach 2017-2021 najwięcej noclegów turystom zagranicznym udzielono w 2018 r. – blisko 16,7 tys. W 2020 r. liczba ta uległa spadkowi ze względu na pandemię COVID-19 i związane z tym obostrzenia w branży turystycznej.

Od kilku lat w mieście rozwija się prężnie również turystyka ślubna. Miasto promuje produkt pod hasłem „Najpiękniejszy ślub tylko w Szczyrku”. Pary młode mają możliwość organizacji ceremonii ślubnej na szczycie Skrzycznego, co cieszy się dużym zainteresowaniem. Śluby odbywają się właściwie przez cały tydzień niemal w każdym obiekcie w Szczyrku. W 2021 r. w szczyrkowskim Urzędzie Stanu Cywilnego zarejestrowano 419 ślubów, z czego 56 ślubów udzielono poza Urzędem.

Przedsiębiorczość

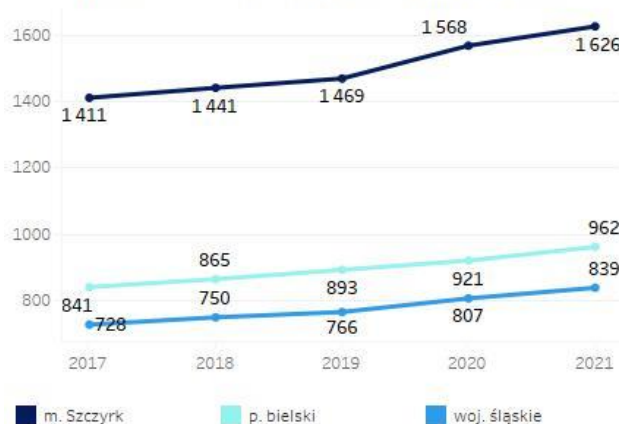
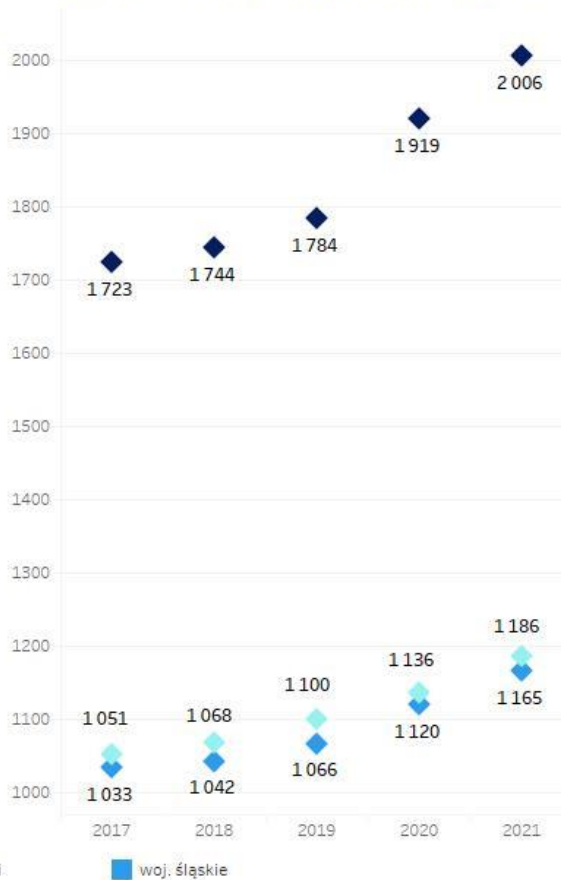
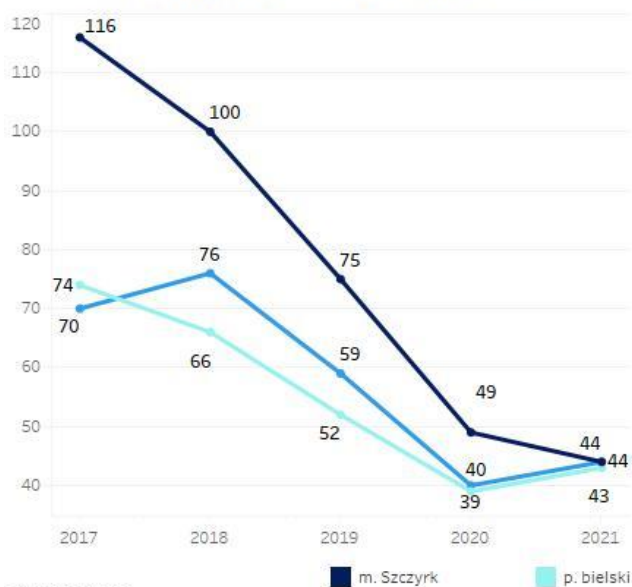
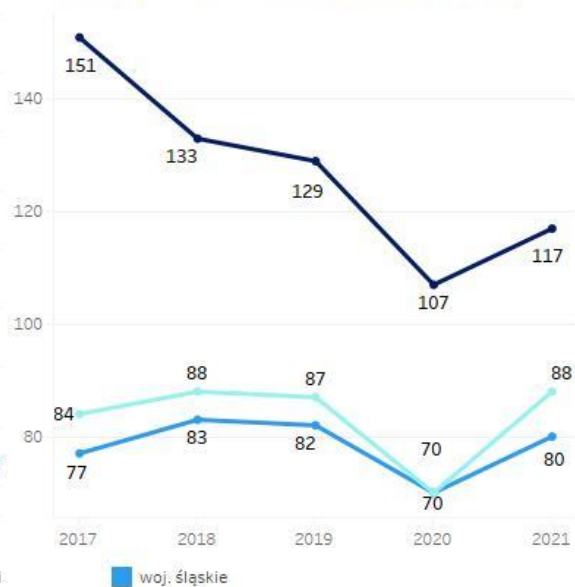
W 2021 r. na terenie Szczyrku działały 1 094 podmioty gospodarcze – o 11,4% więcej niż w 2017 r. W strukturze lokalnych przedsiębiorstw dominuje sektor prywatny, który stanowi blisko 98% wszystkich firm działających w mieście. Zdecydowanie najwięcej podmiotów prowadzi działalność w sekcji I - Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi, które w 2021 r. stanowiły blisko 27% wszystkich podmiotów. Druga największa grupa podmiotów to firmy prowadzące działalność związaną z handlem oraz naprawą pojazdów samochodowych (15,8%). Trzeci filar lokalnej gospodarki stanowią natomiast podmioty związane z budownictwem (14,3%). Blisko 6% podmiotów dotyczy przetwórstwa przemysłowego, w tym także tego związanego z wyrobami rzemieślniczymi.

Liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w 2021 r. wyniosła w Szczyrku 2 006, a zatem znacznie więcej niż w powiecie bielskim (1 186) i województwie (1 165). Świadczy to o wysokim poziomie przedsiębiorczości miejscowej społeczności. Wskazuje na to także liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 10 tys. ludności – w Szczyrku liczba ta wyniosła 1 626 w 2021 r. Na tle powiatu (962) i województwa (839) miasto wypada zatem szczególnie korzystnie.

W 2021 r. liczba nowo zarejestrowanych podmiotów w rejestrze REGON na 10 tys. ludności wyniosła 117, a liczba wyrejestrowanych 44. Wskaźnik nowo rejestrowanych firm był zatem wyższy niż ten w powiecie (88) i województwie (80). Analizie poddano również liczbę i rodzaj wniosków zrealizowanych w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej. Z zebranych danych wynika, że w ostatnich pięciu latach liczba wniosków wahała się, przy czym rokrocznie przeważały wnioski o założenie lub zawieszenie działalności. W 2022 r. złożono 93 wnioski o założenie działalności, 112 o zawieszenie oraz 39 o zakończenie działalności. Świadczy to o stosunkowo dobrej sytuacji gospodarczej Szczyrku i dogodnych warunkach do prowadzenia działalności gospodarczej, szczególnie tej związanej z turystyką i rekreacją.

Na terenie miasta w 2021 r. działały 2 fundacje i 31 stowarzyszeń i organizacji społecznych. To dość dużo w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców – 61. Wskaźnik dla powiatu i województwa był o mniej więcej połowę niższy i wyniósł kolejno 22 i 31. Szczyrk wyróżnia się zatem stosunkowo wysoką aktywnością podmiotów w obszarze społecznym.

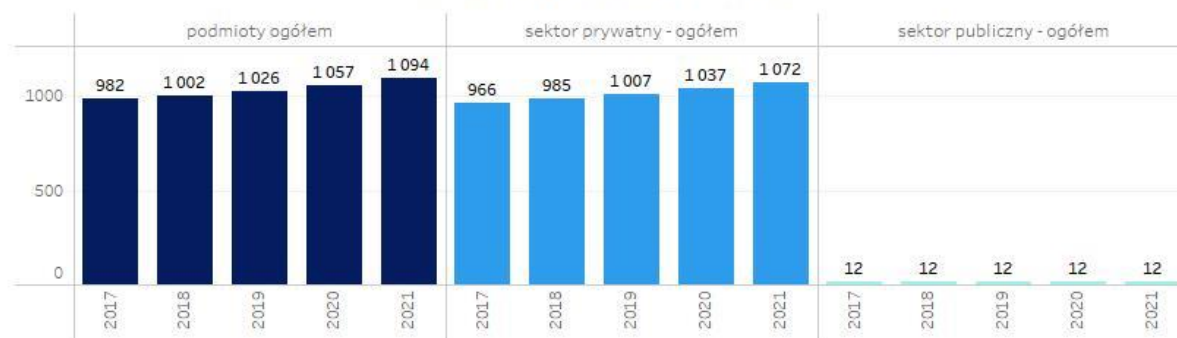
GOSPODARKA

Osoby prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. ludności¹Podmioty zarejestrowane w REGON na 10 tys. ludności¹Fundacje, stowarzyszenia, organizacje na 10 tys. ludności¹Podmioty wykreślone z REGON na 10 tys. ludności¹Podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności¹

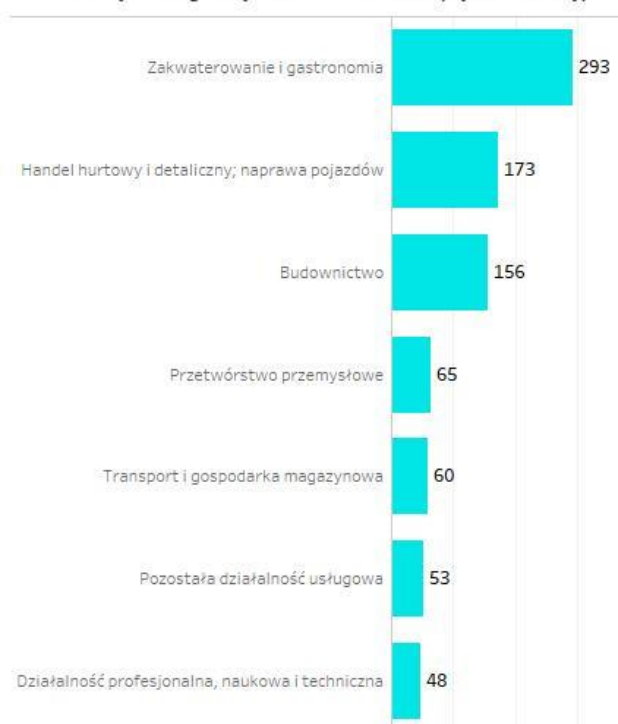
Źródło danych:
¹ GUS BDL

GOSPODARKA

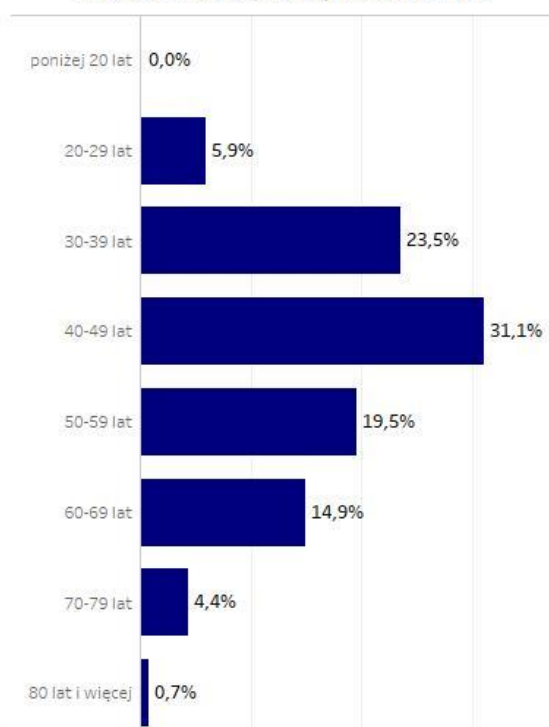
Podmioty według sektorów własnościowych¹

Podmioty według sekcji PKD 2007 w 2021 r. (wybrane działy)¹

Struktura wiekowa przedsiębiorców w 2022 r.²

Wnioski zrealizowane w CEIDG²

Źródło danych:

¹ GUS BDL

² Hurtownia Danych Biznes.gov.pl

Rynek pracy

Liczba pracujących⁸ ogółem wyniosła 1 057 osób w 2021 r., z czego nieco ponad połowę stanowiły kobiety (51%). W stosunku do 2017 r. liczba pracujących zwiększyła się o 7,2%. W przeliczeniu na 1 000 ludności ich liczba wyniosła 194, a więc mniej w porównaniu do powiatu bielskiego (218) i województwa śląskiego (282). Lokalny rynek pracy jest dość słabo zdywersyfikowany – zatrudnienie można znaleźć głównie w branży hotelarskiej i gastronomicznej. Należy jednak zaznaczyć, że Szczyrk jest położony w pobliżu dwóch większych miast (Bielsko-Biała, Żywiec), w których mieszkańcy także mają szansę znaleźć pracę. Według danych GUS przeciętne miesięczne wynagrodzenie⁹ w powiecie bielskim, w którego skład wchodzi Szczyrk, wyniosło w 2021 r. 5 205 zł – to mniej niż w województwie śląskim (5 908 zł). Wynagrodzenie to stanowiło około 87% średniej krajowej (6 001 zł).

Według Barometru Zawodów w 2023 r. najbardziej poszukiwanymi pracownikami w powiecie bielskim¹⁰ będą osoby w zawodach takich jak kierowcy autobusów, samochodów ciężarowych, elektrycy, elektrycy, elektromonterzy, robotnicy budowlani, opiekunowie osób starszych, pielęgniarki, psychologowie, mechanicy, pracownicy fizyczni w produkcji, magazynierzy oraz specjaliści z obszaru IT. Ze względu na specyfikę regionu, oprócz wymienionych zawodów poszukiwani są także kucharze, kelnerzy oraz recepcjoniści, a więc pracownicy branży hotelowej i gastronomicznej, związanej z turystyką.

Ogólna liczba osób bezrobotnych wyniosła 75 – to o 29,9% mniej niż w 2017 r. Skok liczby tych osób odnotowano w 2020 r. ze względu na pandemię COVID-19, która uderzyła szczególnie w branżę gastronomiczną i turystyczną, które stanowią główny sektor gospodarki miasta. W analizowanych latach większość bezrobotnych stanowiły kobiety (54,7% w 2021 r.). Udział bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym utrzymuje się na stosunkowo niskim poziomie. W 2021 r. wyniósł on w Szczyrku 2,3% - nieco więcej niż w powiecie (2,2%) lecz mniej niż w województwie (3,0%).

Udzielaniem świadczeń dla osób bezrobotnych zajmuje się Powiatowy Urząd Pracy w Bielsku-Białej. Zgodnie z informacjami udostępnianymi przez PUP największą grupę bezrobotnych w 2021 r. stanowiły osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (29,3%) oraz podstawowym (24,0%). W przedziałach wiekowych nieznacznie dominowały osoby w wieku 35-44 lata (25,3%). Najwięcej bezrobotnych posiada staż pracy 1-5 lat (22,7%) oraz pozostaje bez pracy około 6-12 miesięcy (22,7%).

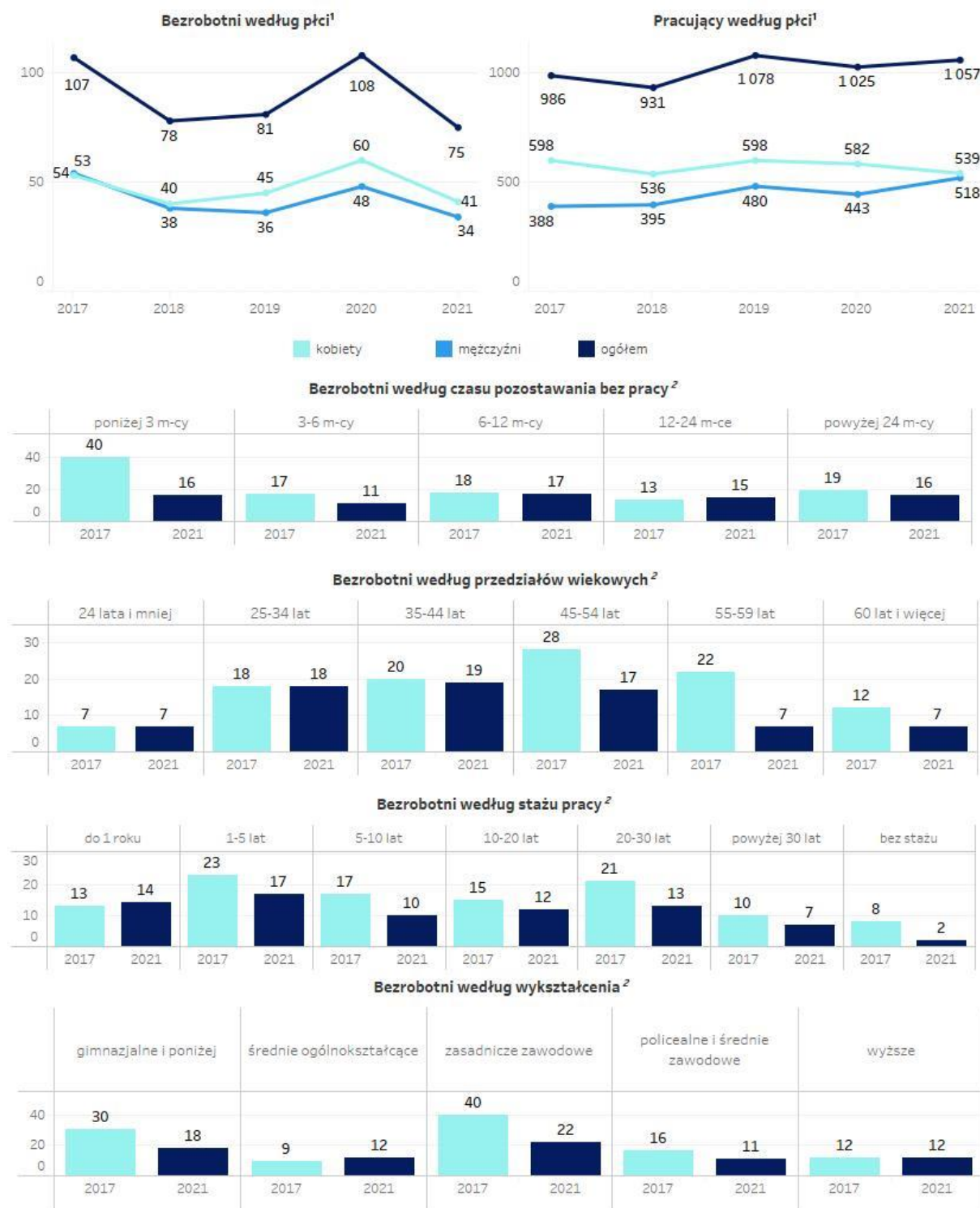
⁸ Dane dotyczą podmiotów gospodarki narodowej o liczbie pracujących 10 i więcej oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących. Dane nie obejmują pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w fundacjach, stowarzyszeniach i innych organizacjach społecznych.

⁹ Dotyczy wyłącznie podmiotów zatrudniających co najmniej 10 pracowników, brak danych dla gmin.

¹⁰ Brak danych dla gmin.

W porównaniu do 2017 r. zmniejszył się m.in. odsetek bezrobotnych osób w wieku 55 lat i więcej oraz osób krótkotrwale bezrobotnych (pozostających bez pracy do 3 miesięcy).

RYNEK PRACY

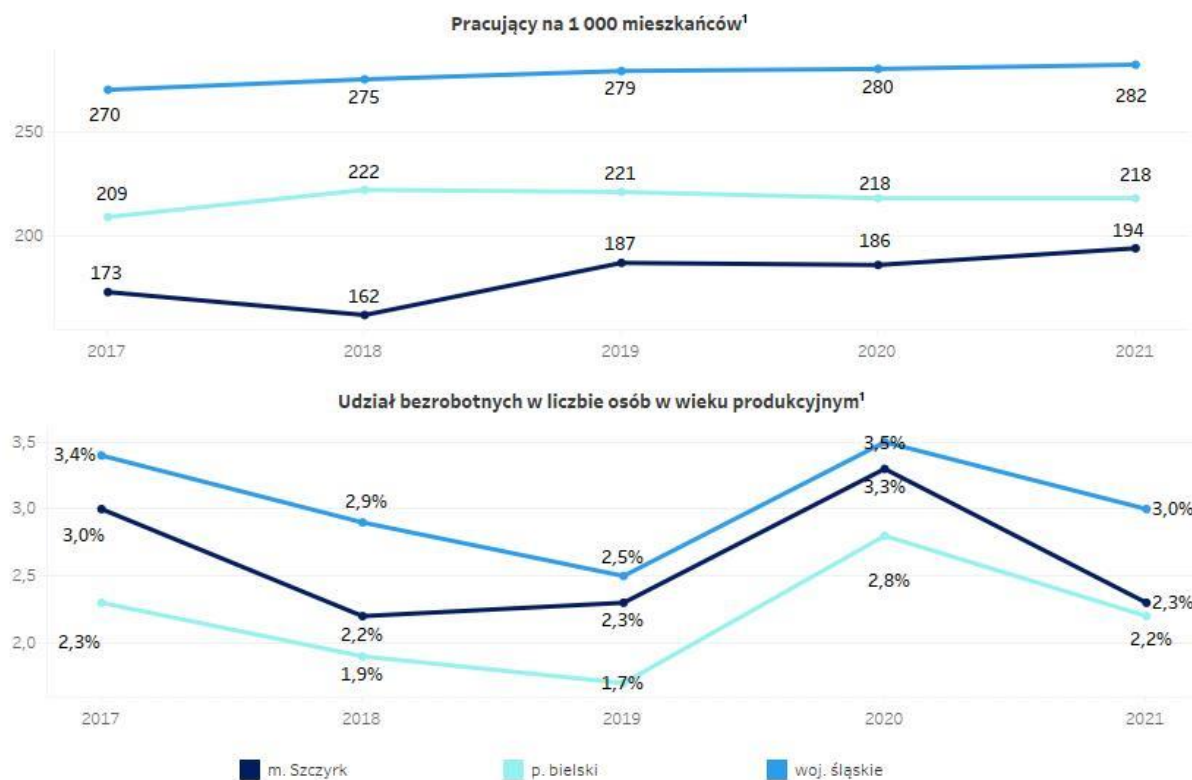

źródło danych:

¹ GUS BDL

² PUP w Bielsku-Białej

RYNEK PRACY

Źródło danych:

¹ GUS BDL

Finanse samorządowe

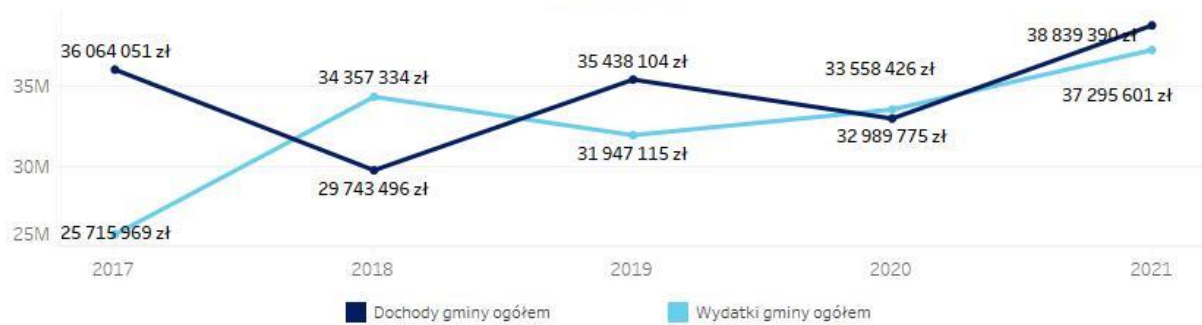
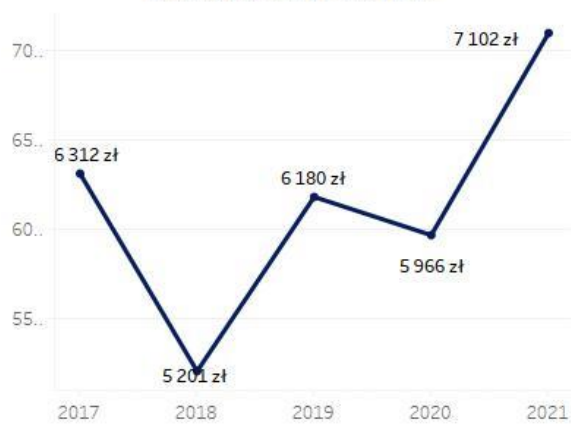
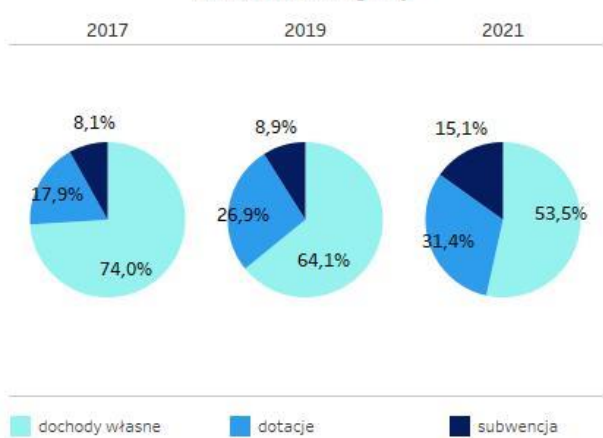
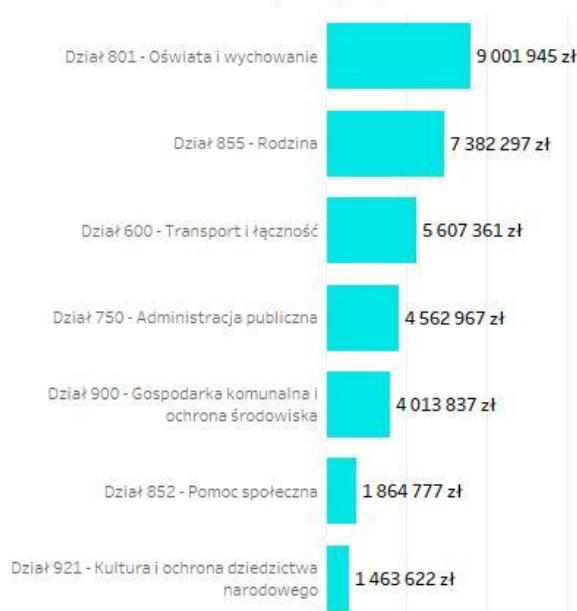
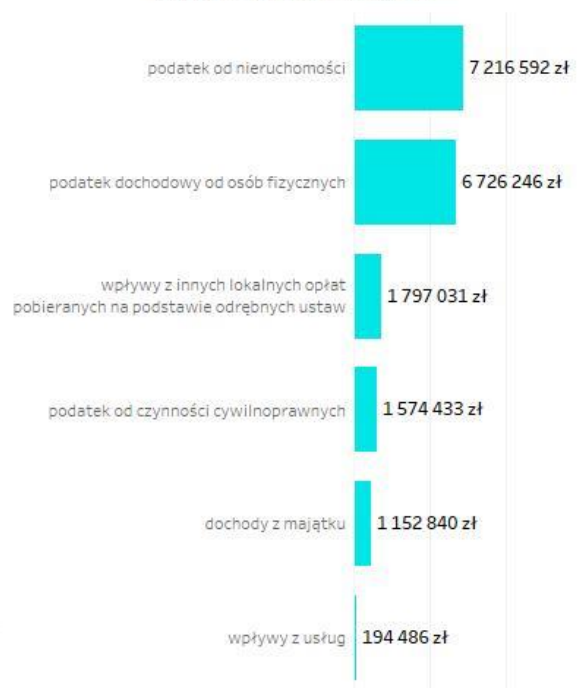
Sytuacja finansowa Miasta Szczyrk była zróżnicowana w latach 2017-2021. W 2018 r. oraz 2020 r. odnotowano niekorzystne zjawisko deficytu budżetowego. W 2021 r. dochody Szczyrku wyniosły ponad 38 mln zł, czyli o 7,7% więcej niż w 2017 r. Wzrosły także wydatki – aż o 45% w analizowanym okresie, wynosząc ponad 37 mln zł w 2021 r. Patrząc na strukturę dochodów miasta, zauważyć można niekorzystną tendencję zmniejszania się udziału dochodów własnych w dochodach budżetu ogółem. W okresie 2017-2021 udział ten zmniejszył się aż o 20 pp. – z 74% do 53,5%. W tym samym czasie wzrosła rola subwencji i dotacji – ich udział w dochodach wzrósł kolejno o 7,0 pp. i 13,5 pp.

W 2021 r. wśród źródeł dochodów własnych dominowały podatki od nieruchomości (34,7%), podatki dochodowe od osób fizycznych (32,4%) oraz od czynności cywilnoprawnych (7,6%). Dochody Szczyrku w przeliczeniu na jednego mieszkańca wyniosły 7 102 zł w 2021 r. – była to najwyższa wartość w ostatnich pięciu latach. Najniższe dochody miasto osiągnęło natomiast w 2018 r. (5 229 zł na 1 mieszkańca).

Wydatki Miasta Szczyrk w tym samym czasie były zróżnicowane – najwyższe kwoty przeznaczono na oświatę i wychowanie, co stanowiło 24,1% wszystkich wydatków. Dużo przeznaczono także na rodzinę (19,8%), transport i łączność (15,0%) oraz administrację publiczną (12,2%). Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w 2021 r. osiągnął 17,0% - to więcej niż w latach poprzednich za wyjątkiem 2018 r., w którym udział ten był najwyższy (23,3%). W latach 2019-2020 udział tych wydatków był mniejszy niż w powiecie i województwie, natomiast w 2021 r. był wyższy. Warto zaznaczyć, iż wydatki inwestycyjne są swoistym wyznacznikiem poziomu rozwoju jednostki samorządowej, gdyż dzięki nim możliwa jest analiza wzrostu jakości życia na danym terenie. Odpowiednia alokacja wydatków inwestycyjnych w gminie powinna prowadzić bowiem m.in. do przyciągania inwestorów, ograniczania bezrobocia oraz zmniejszenia odpływu ludności.

W obszarze finansów samorządowych pod uwagę wzięto także wskaźniki opracowane przez Ministerstwo Finansów. Udział nadwyżki operacyjnej w dochodach ogółem (WB3) w 2020 r. był stosunkowo niski (2,8%). Obciążenie wydatków bieżących wydatkami na wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń (WB5) wyniosło 36,5% w 2020 r. – nieco mniej niż w 2018-2019. Wskaźnik samofinansowania (WB7) utrzymywał się na wysokim poziomie – w 2019 r. osiągnął aż 206,4%. Może to wskazywać na wysoki poziom możliwości samofinansowania działań o charakterze inwestycyjnym lub na zbyt niskim poziomie realizowanych inwestycji w stosunku do własnych możliwości. W 2020 r. wartość wskaźnika znacząco jednak spadła (do poziomu 76,3%). Obciążenie dochodów własnych obsługą zadłużenia (WZ5) w latach 2018-2020 uległo natomiast zmniejszeniu z 15,6% do poziomu 2,5%.

FINANSE SAMORZĄDOWE

Budżet gminy¹Dochody gminy na 1 mieszkańca¹Źródła dochodów gminy¹Główne wydatki gminy¹Główne źródła dochodów gminy¹

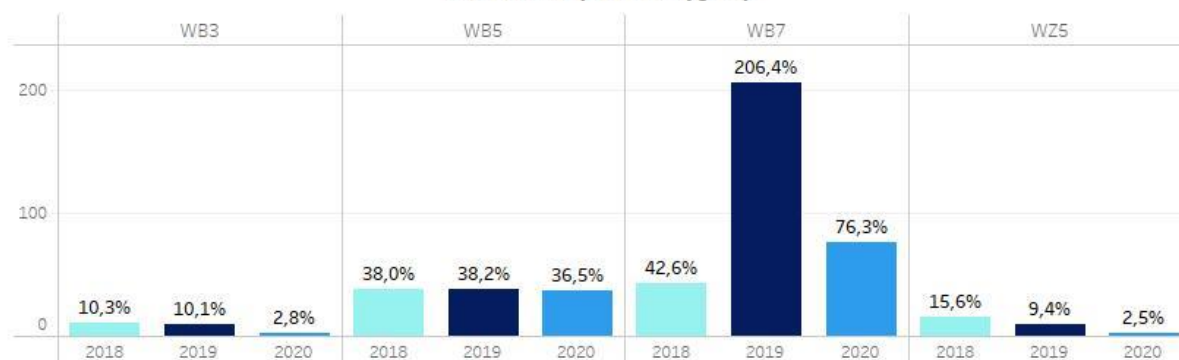
Źródło danych:
¹ GUS BDL

FINANSE SAMORZĄDOWE

Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem¹

Wskaźniki oceny finansowej gminy²

Źródło danych:

¹ GUS BDL

² Ministerstwo Finansów

Środowisko i infrastruktura

Głównym szlakiem komunikacyjnym przebiegającym przez miasto jest droga wojewódzka nr 942 łącząca Bielsko-Białą z Wisłą. W odległości kilku kilometrów od miasta Szczyrk znajduje się zjazd na drodze ekspresowej S1. Przez teren miasta przebiega także kilka dróg powiatowych. Ze względu na położenie w górskiej dolinie, możliwości rozwoju sieci dróg są ograniczone, przez co pojawiają się problemy związane z niską przepustowością poszczególnych dróg. Miejscowość jest dostępna wyłącznie połączeniami drogowymi, przez co drogi te są zatłoczone – szczególnie gdy do miasta przyjeżdża duża liczba turystów (np. w sezonie narciarskim).

Na terenie miasta Szczyrk i kilku okolicznych gmin działa Komunikacja Beskidzka S.A., będąca przewoźnikiem publicznym. Spółka dysponuje około 80 autobusami. Ponadto, przez miasto przejeżdżają także prywatni przewoźnicy. Mimo to, oferta przewozowa miasta nadal nie jest wystarczająco konkurencyjna w stosunku do indywidualnych środków transportu, szczególnie dla turystów przyjeżdżających do Szczyrku. Wraz ze zwiększającą się liczbą samochodów problem zatłoczonych ulic nadal będzie się pogłębiał.

Miasto położone jest w malowniczym Beskidzie Śląskim, w dolinie rzeki Żylicy, będącej dopływem rzeki Soły. Od północy i północnego zachodu jest to grupa góriska Klimczoka – Magura (1109 m n.p.m.), Klimczok (1117 m n.p.m.), Trzy Kopce (1082 m n.p.m.), w kierunku zachodnim od Przełęczy Karkoszczonka: Beskid (860 m n.p.m.), Kotarz (974 m n.p.m.), Grabowa (907 m n.p.m.) do Przełęczy Salmopol, a na południu: Malinów (1115 m n.p.m.), Malinowska Skała (1152 m n.p.m.), Małe Skrzyczne (1211 m n.p.m.), Skrzyczne (1257 m n.p.m.), Hala Jaworzyna, Skaliste (864 m n.p.m.). Takie ukształtowanie terenu powoduje zamknięcie przestrzenne, hamujące rozprzestrzenianie się zainwestowania Szczyrku oraz sąsiednich jednostek osadniczych.

Na obszarze miasta znajdują się różne formy skalne, w tym jaskinie np. jaskinia Malinowska. Lesistość wynosi 67% - znacznie więcej niż w powiecie bielskim (27,3%) i województwie śląskim (32,2%). Na terenie Miasta Szczyrk występują różne siedliska leśne np. buczyna karpacka, buczyna górską. W strukturze lasów dominuje świerk stanowiący ponad 70% drzewostanu, a następnie buk, jodła i grab. Lasami państwowymi administruje Nadleśnictwo Bielsko. Wśród siedlisk nieleśnych można wymienić m.in. łąkę górską i ziołorośle. Łąki występują często na terenach wilgotnych, na których spotkać można różne gatunki rzadkich roślin chronionych. Okolica cechuje się także bogactwem fauny – spotkać tu można różne gatunki zwierząt, także tych będących pod ochroną (np. salamandry). Dużą część miasta obejmuje Park Krajobrazowy Beskidu Śląskiego. Ponadto występuje tu specjalny obszar ochrony Natura 2000 Beskid Śląski oraz niewielka część zespołu przyrodniczo-krajobrazowego Dolina Wapienicy. Udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem wyniósł 82,5% w 2021 r.

To znacznie więcej w porównaniu do całego powiatu bielskiego (24,3%) i województwa śląskiego (22,1%).

Wywóz odpadów komunalnych należy do zadań Przedsiębiorstwa Komunalnego Sp. z o.o. w Szczyrku. Podmiot zajmuje się także m.in.: wywozem nieczystości płynnych, utrzymaniem terenów zieleni i prowadzeniem Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK). Odpady gromadzone w PSZOK transportowane są do Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych w Bielsku-Białej, a zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny przekazywany jest firmom odbierającym tego typu odpady. W 2021 r. na terenie miasta zebrano łącznie 1 495 ton odpadów z gospodarstw domowych. W tym samym roku na jednego mieszkańca przypadało 174,1 kg zmieszanych odpadów z gospodarstw domowych. To o 36,2% mniej niż w 2017 r. Wskaźnik ten dla Szczyrku jest wyższy niż dla powiatu bielskiego (116,7 kg), natomiast na tle województwa (223,7 kg) jest niższy. Udział odpadów zebranych selektywnie w stosunku do ogółu odpadów z gospodarstw domowych wyniósł 66,1% w 2021 r. – to niemal 33 pp. więcej niż w 2017 r. Podobną wartość wskaźnika odnotowano w powiecie bielskim (67,9%), natomiast znacznie niższą w województwie (48,1%).

Poza prowadzeniem PSZOK, Przedsiębiorstwo Komunalne zajmuje się również utrzymaniem dróg i chodników. W sezonie zimowym 2020/2021 Przedsiębiorstwo odpowiedzialne było za utrzymanie dróg powiatowych (łącznie 56,4 km), z czego odśnieżanie 20,6 km dróg zlecono 4 firmom zewnętrznym.

Jednym z zadań Przedsiębiorstwa Komunalnego w Szczyrku jest również świadczenie usług w zakresie administrowania Cmentarzem Komunalnym w imieniu Gminy Szczyrk. W 2021 r. na Cmentarzu Komunalnym w Szczyrku dokonano 85 pochówków, przy czym ze względu na brak miejsc na chwilę obecną nie ma możliwości pochówku metodą tradycyjną (wyłącznie urnową).

Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej wyniósł 49,5% w 2021 r. – niewiele więcej niż w 2017 r. (1,6 pp.). To także mniej niż w powiecie (86,7%) i województwie (95,9%). Słabe rozwinięcie sieci spowodowane jest m.in. ukształtowaniem terenu miasta. Ponad połowa mieszkańców korzysta zatem z własnych ujęć wody takich jak przydomowe studnie głębinowe. W 2021 r. zużycie wody z wodociągów na jednego korzystającego wyniosło 28,6 m³ – mniej w porównaniu do powiatu (32,2 m³) oraz województwa (32,3 m³). Sieć kanalizacyjna także nie jest dobrze rozwinięta – tylko 59% mieszkańców miało do niej dostęp w 2021 r. Podobny odsetek odnotowano w powiecie bielskim (56,5%), a wyższy w województwie śląskim (79,2%). Pozostała część mieszkańców używa przydomowych zbiorników na nieczystości. Problem niskiej dostępności do infrastruktury wodno-kanalizacyjnej dotyka przede wszystkim osób zamieszkujących w wyższych partiach miasta (Szczyrk Górny), gdzie górzyste ukształtowanie terenu ogranicza możliwości jej rozbudowy.

Na terenie Miasta Szczyrk najlepiej rozwiniętą infrastrukturą cechuje się sieć gazowa – w 2021 r. korzystało z niej 71% mieszkańców. Na tle województwa (65,3%) Szczyrk wypada lepiej, natomiast gorzej w porównaniu do powiatu (84,4%). Długość czynnej sieci gazowej ogółem wyniosła w tym czasie 59,5 km. Duża część mieszkańców używa gazu do celów grzewczych – w 2021 r. było to 1 227 gospodarstw domowych. Większość mieszkańców używa paliw stałych do ogrzewania swoich domów. Niestety często są to paliwa niskiej jakości, a użytkowane kotły grzewcze nie zawsze spełniają najnowsze normy. Z tego względu na terenie miasta występuje zjawisko smogu spowodowanego tzw. niską emisją pochodzącą głównie z ogrzewania gospodarstw domowych, a także z nadmiernego ruchu samochodowego.

W *Rocznej ocenie jakości powietrza w województwie śląskim za 2021 r.* prowadzonej przez GIOŚ, Miasto Szczyrk zostało zaliczone do strefy śląskiej. W tej strefie odnotowane zostały przekroczenia dopuszczalnych stężeń dwutlenku azotu, pyłu PM_{2,5}, pyłu PM₁₀ i zawieszonego w nim benzo(a)pirenu. Odnotowano także przekroczenia stężeń ozonu. Większość zanieczyszczeń pochodzi z oddziaływania niskiej emisji związanej z indywidualnym ogrzewaniem budynków. Sprzyja temu także ukształtowanie terenu – miasto położone jest w dolinie, w której gromadzą się zanieczyszczenia powietrza. Zgodnie z danymi GIOŚ, Szczyrk cechuje się niską jakością powietrza. Z tego względu konieczne jest przede wszystkim kontynuowanie programów związanych z wymianą źródeł ciepła, termomodernizacją budynków oraz zwiększaniem poziomu korzystania z odnawialnych źródeł energii. Ważny jest także rozwój niskoemisyjnych środków transportu, w tym ograniczenie ruchu samochodowego.

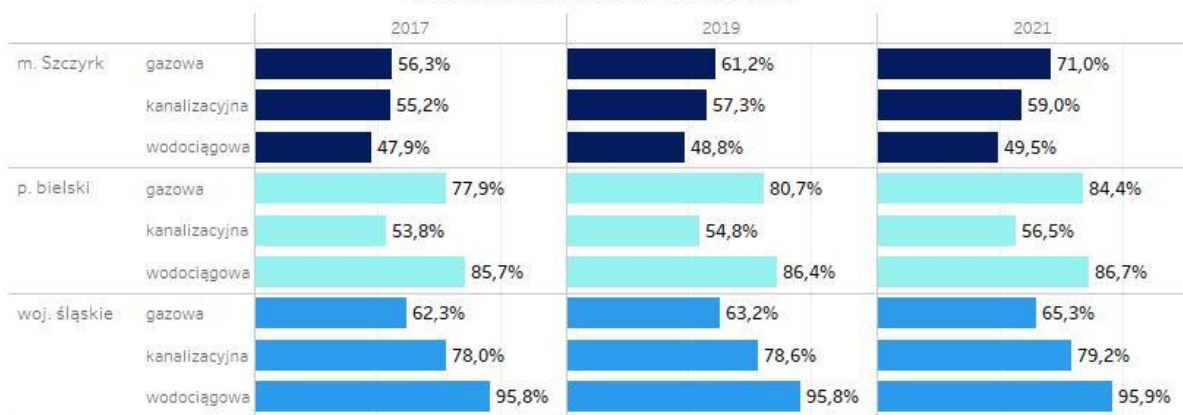
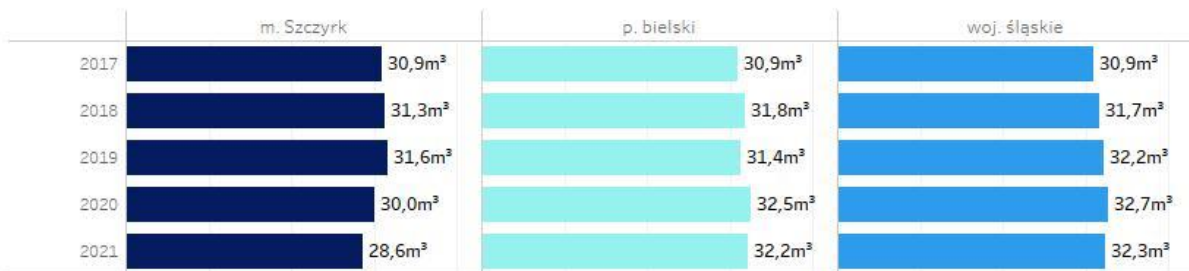
ŚRODOWISKO I INFRASTRUKTURA

Źródło danych:

¹ GUS BDL

ŚRODOWISKO I INFRASTRUKTURA

Sieć na 100 km²¹Odsetek mieszkańców korzystających z sieci¹Zużycie wody z wodociągów na 1 korzystającego¹

Źródło danych:

¹ GUS BDL

Mieszkalnictwo

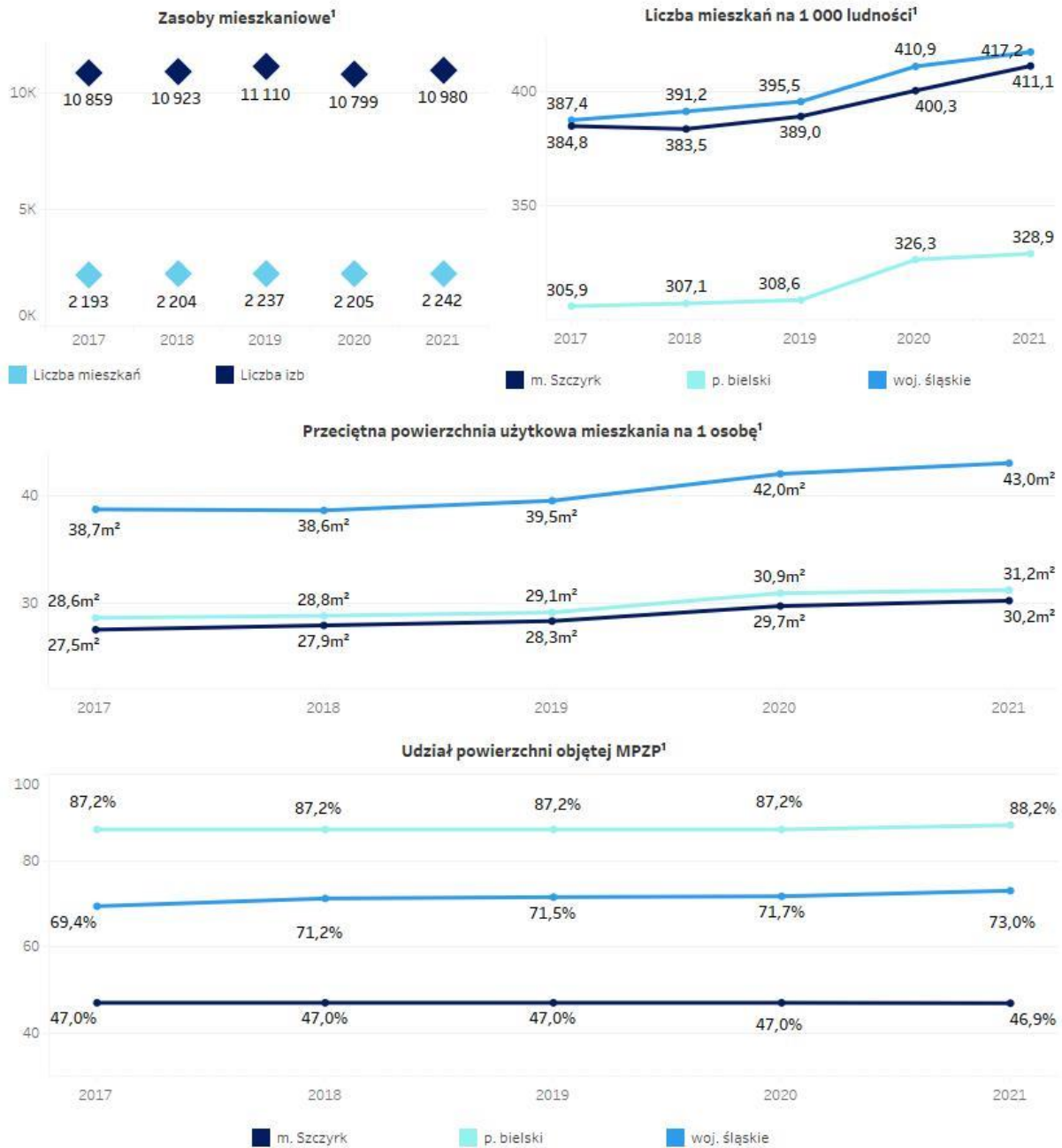
W latach 2017-2021 zasób mieszkaniowy miasta zwiększył się o 2,2% - osiągnął poziom 2 242 mieszkań. W przeliczeniu na 1 000 mieszkańców liczba mieszkań wyniosła 411 w 2021 r. – to więcej, niż w 2017 r. (385). Wskaźnik ten był wyższy niż w powiecie bielskim, w którym wyniósł 329, lecz mniejszy niż średnia dla województwa śląskiego (417). Warto zaznaczyć, że wzrost wartości wskaźnika w Szczyrku w analizowanym okresie wynika m.in. ze spadku liczby ludności.

Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę także uległa zwiększeniu w latach 2017-2021 o 9,8%, osiągając 30,2 m² w 2021 r. Powierzchnia ta była mniejsza w porównaniu do powiatu (30,9 m²) i województwa (43,0 m²). Ze względu na atrakcyjność turystyczną Szczyrku, ceny mieszkań w tym mieście są stosunkowo wysokie. W 2021 r. do użytkowania oddano 39 mieszkań, z czego większość przeznaczona na sprzedaż lub wynajem (26). W latach 2017-2021 oddano łącznie 121 mieszkań, lecz nie wpłynęło to na zwiększenie liczby mieszkańców Szczyrku – wynika to z przeznaczenia inwestycji na wynajem dla turystów. W przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w 2021 r. oddano 7,1 mieszkań – znacznie więcej niż w powiecie bielskim (4,0) i województwie śląskim (3,9).

Działalność deweloperów jest w mieście silnie widoczna - duża część mieszkańców nie jest z tego powodu zadowolona. Zabudowa hotelowa i apartamentowa powstaje pomiędzy istniejącą zabudową jednorodzinną, na przekształconych działkach rolnych, obowiązuje przepisy zagospodarowania przestrzennego są obchodzone przez deweloperów, co skutkuje m.in. nadmierną „betonozą”. Wiele tego typu inwestycji jest lokowaniem kapitału lub pełni funkcję bazy wypadowej dla turystów przyjeżdżających regularnie do Szczyrku – przez większość dni w roku budynki stoją puste. Coraz większa liczba apartamentowców generuje konflikty społeczne na linii turyści-mieszkańcy. Część turystów przyjeżdża do Szczyrku na imprezy organizowane w prywatnych apartamentach – jest to szczególnie uciążliwe dla mieszkańców mających domy w pobliżu hoteli i apartamentowców.

Udział powierzchni miasta objętej miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego wynosi około 47%. To niewiele, patrząc na pokrycie MPZP powiatu bielskiego (88,2%) i województwa śląskiego (73,0%). Miasto posiada *Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego*, w którym zawarto kluczowe informacje dotyczące kształtowania wysokiej jakości przestrzeni publicznych – jednakże jest to za mało aby ograniczyć nadmierną ekspansję inwestycji deweloperskich. Warto zaznaczyć, że większość powierzchni miasta zajmują lasy, a ze względu na ukształtowanie terenu, duża część miasta nie nadaje się w ogóle pod zabudowę mieszkaniową czy tereny inwestycyjne.

MIESZKALNICTWO

Źródło danych:

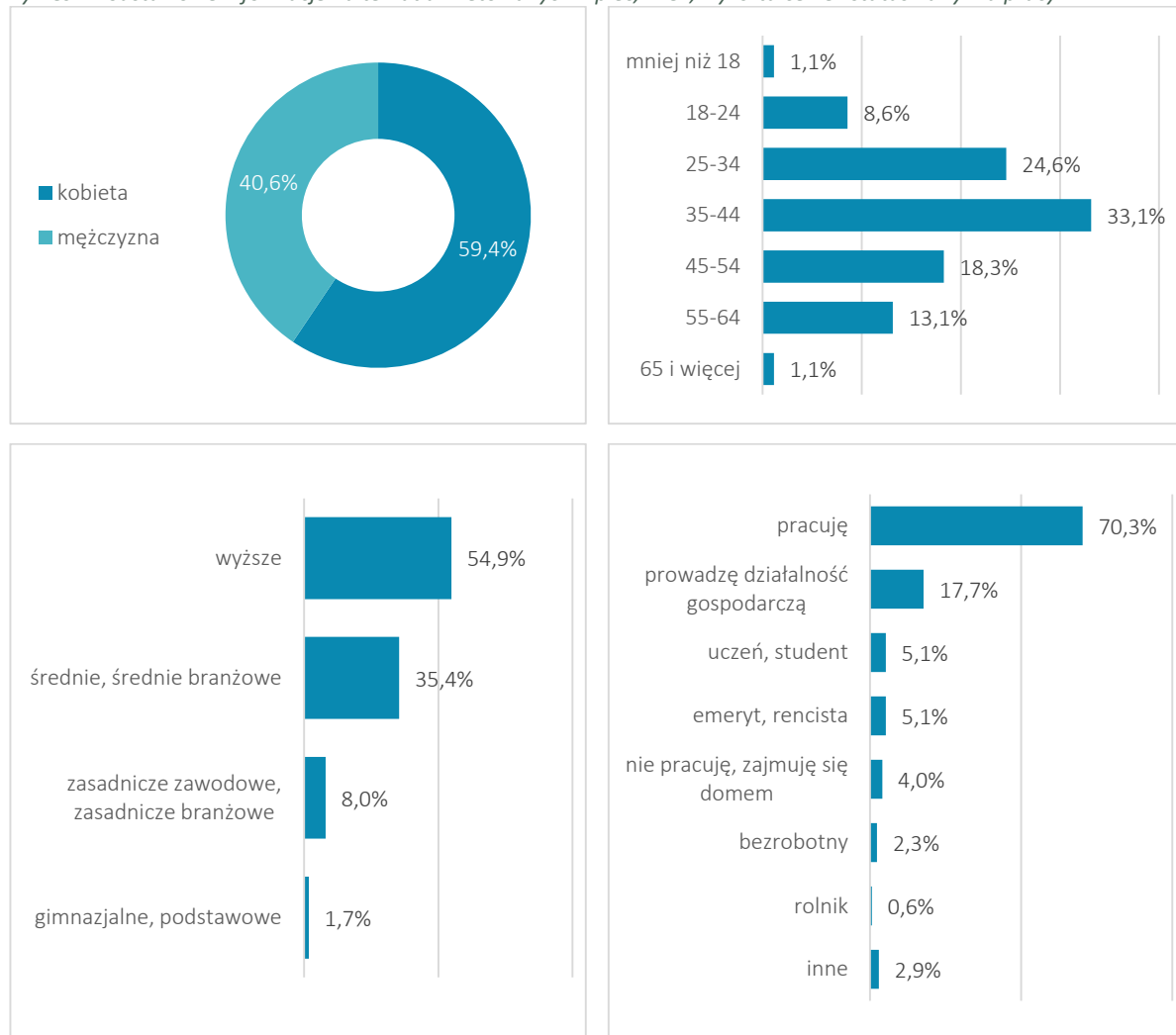
¹ GUS BDL

Gmina oczami mieszkańców

Strategia rozwoju gminy jest projektem silnie uspołecznionym – z tego względu przeprowadzono ankietę elektroniczną wśród mieszkańców Miasta Szczyrk. Ankieta składała się z kilkunastu pytań, w których respondenci wyrazili opinię na temat elementów dotyczących funkcjonowania miasta. Badanie zostało przeprowadzone na przełomie grudnia 2022 r. i stycznia 2023 r. Udział w ankiecie wzięło 175 osób, z czego blisko 60% stanowiły kobiety.

Wśród ankietowanych dominowały osoby z wykształceniem wyższym (54,9%), a następnie ze średnim (35,4%). Większość respondentów to osoby pracujące (70,3%), a niektórzy prowadzą działalność gospodarczą (17,7%). Najniższy odsetek stanowili rolnicy (0,6%) oraz osoby bezrobotne (2,3%). Najwięcej respondentów mieściło się w przedziale wiekowym 35-44 lata (33,1%). Najmniejszy odsetek stanowiły osoby w wieku senioralnym (65 lat i więcej – 1,1%) oraz osoby poniżej 18. roku życia (1,1%).

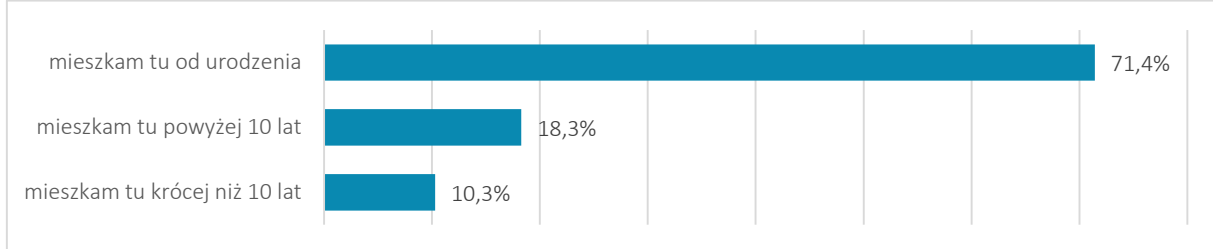
Wykres 1 Podstawowe informacje na temat ankietowanych – płeć, wiek, wykształcenie i status na rynku pracy

Źródło: opracowanie własne, n=175.

Większość ankietowanych zamieszkuje Szczyrk od urodzenia (71,4%), zatem można podejrzewać, że osoby te bardzo dobrze znają problemy występujące na terenie miasta. Osoby zamieszkujące Szczyrk krócej niż 10 lat stanowiły najmniejszą grupę respondentów (10,3%).

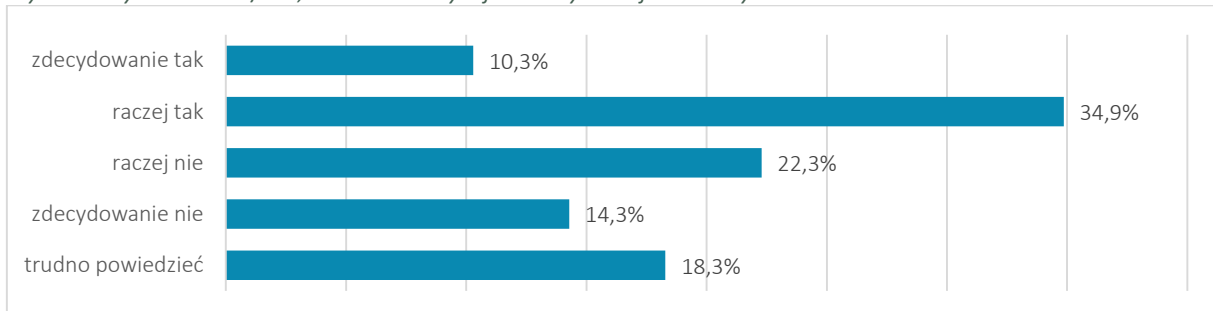
Wykres 2 Od jak dawna zamieszkuje Pani/Pan na terenie Szczyrku?

Źródło: opracowanie własne, n=175.

Mieszkańców biorących udział w badaniu poproszono o wyrażenie opinii dotyczącej tego, czy Szczyrk jest dobrym miejscem do życia. Tylko 45,1% respondentów pozytywnie ocenia Szczyrk jako miejsce odpowiednie do życia, a niemal 37% ma negatywne zdanie o mieście. Warto zaznaczyć stosunkowo duży odsetek odpowiedzi „trudno powiedzieć” (18,3%), wskazujących na trudności w jednoznacznej ocenie Szczyrku.

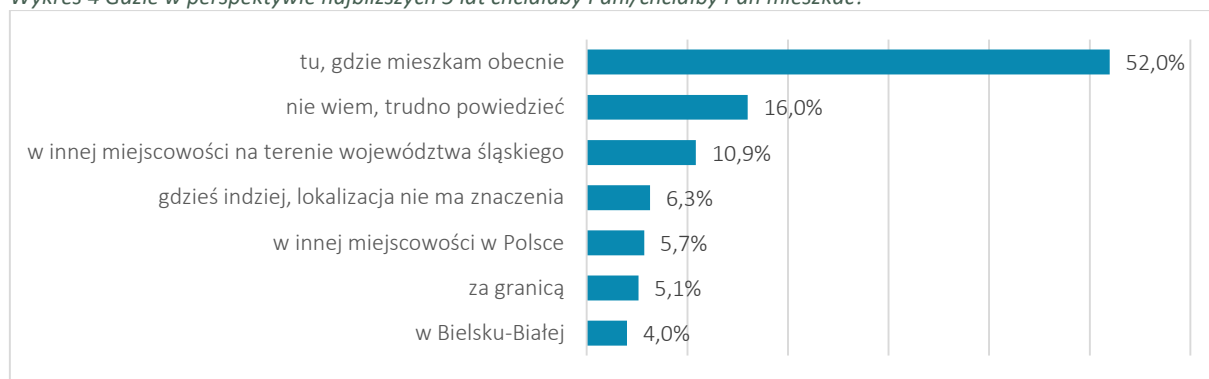
Wykres 3 Czy uważa Pani/Pan, że Miasto Szczyrk jest dobrym miejscem do życia?

Źródło: opracowanie własne, n=175.

Tylko połowa mieszkańców Szczyrku biorących udział w badaniu chce nadal w nim mieszkać w perspektywie najbliższych pięciu lat. Drugie tyle planuje wyprowadzkę do innej miejscowości – najczęściej respondenci chcą pozostać na terenie województwa śląskiego (łącznie 14,9%). Niektórzy z nich chcą wyjechać gdziekolwiek (6,3%), a około 16% jest nie wie jeszcze czy zostanie w Szczyrku czy wyjedzie. Takie odpowiedzi mogą wskazywać na ogólne niezadowolenie respondentów ze swojego miejsca zamieszkania, co mniej więcej pokrywa się z odpowiedziami dotyczącymi tego, czy Szczyrk jest dobrym miejscem do życia.

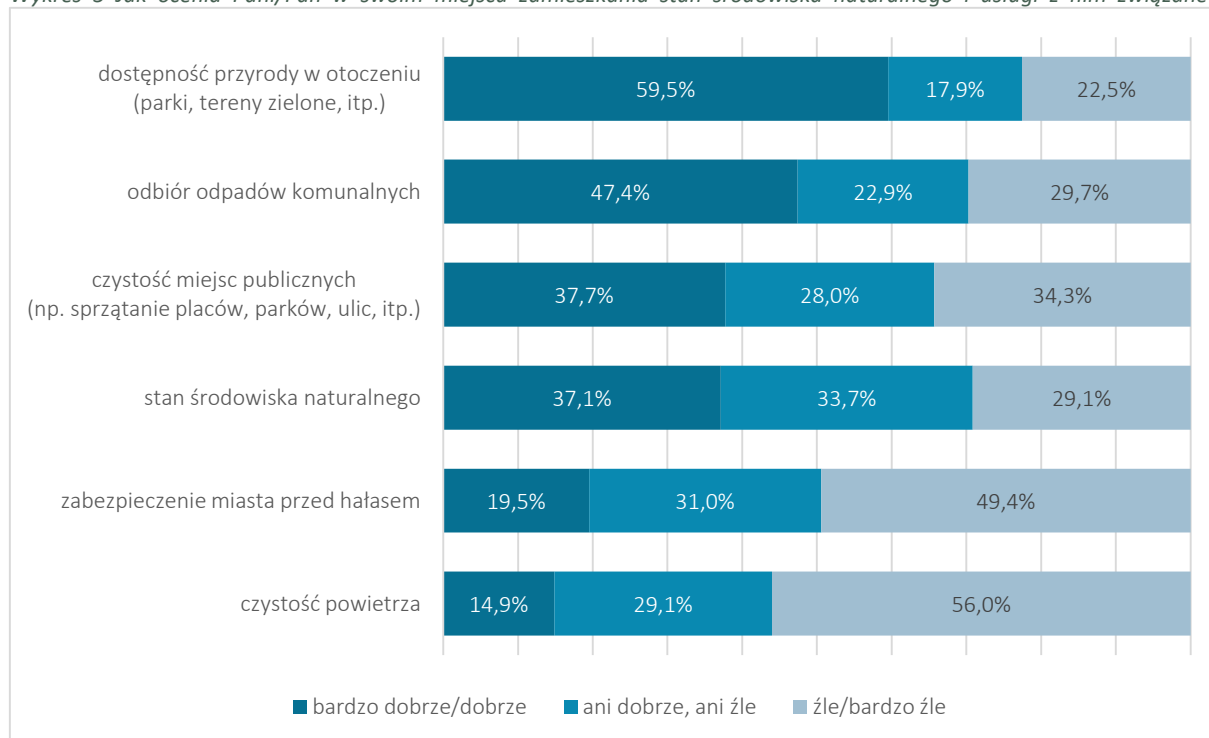
Wykres 4 Gdzie w perspektywie najbliższych 5 lat chciałaby Pani/chciałby Pan mieszkać?

Źródło: opracowanie własne, n=175.

Ankietowanych zapytano o stan środowiska naturalnego – blisko 60% pozytywnie ocenia dostępność przyrody w miejscu zamieszkania. Dość dobrze oceniany jest także odbiór odpadów komunalnych. Podzielone opinie dotyczą czystości miejsc publicznych i stanu środowiska naturalnego – zbliżony odsetek respondentów ocenia te aspekty dobrze lub źle. Negatywne oceny dominują w przypadku zabezpieczenia miasta przed hałasem (blisko 50% odpowiedzi negatywnych) oraz czystości powietrza (ponad połowa źle ocenia ten aspekt miasta). Hałas generowany jest m.in. przez nadmierny ruch samochodowy w sezonie turystycznym, natomiast na zanieczyszczenie powietrza wpływa przede wszystkim ogrzewanie domów przestarzałymi kotłami i niskiej jakości paliwem.

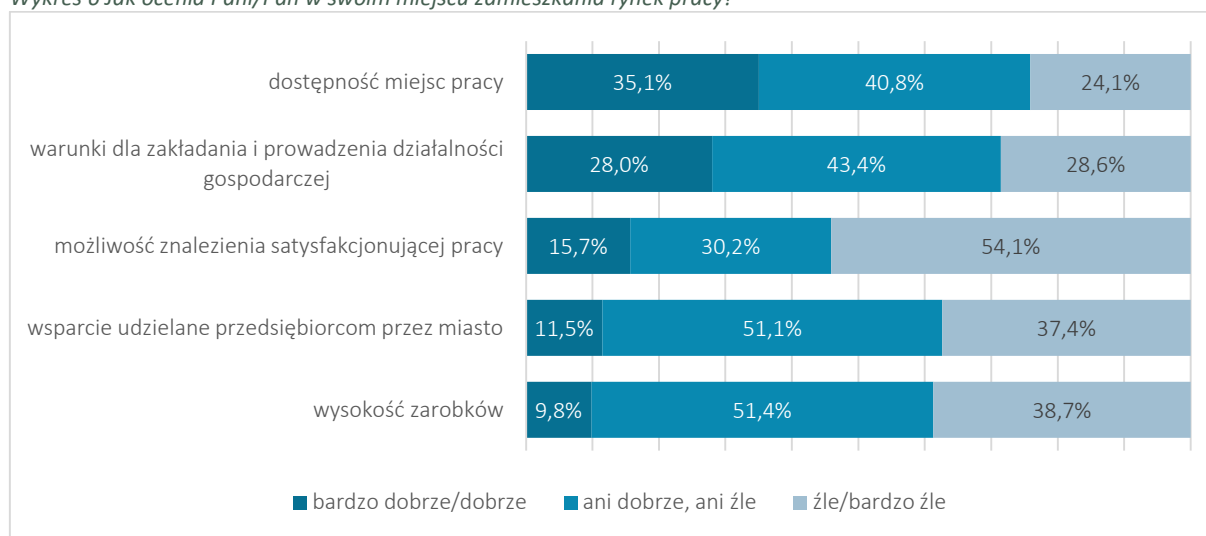
Wykres 5 Jak ocenia Pani/Pan w swoim miejscu zamieszkania stan środowiska naturalnego i usługi z nim związane?

Źródło: opracowanie własne, n=175.

W ocenie lokalnego rynku pracy przeważają odpowiedzi typu „ani dobrze, ani źle”. Wyjątkiem jest możliwość znalezienia satysfakcjonującej pracy – ponad połowa respondentów ocenia ten aspekt źle bądź bardzo źle. Sama dostępność miejsc pracy nie jest aż tak źle oceniana. Patrząc na specyfikę miasta można zakładać, że większość miejsc pracy dotyczy branży turystycznej lub gastronomicznej, które dla dużej części mieszkańców nie są atrakcyjnymi miejscami pracy. Dużo odpowiedzi negatywnych dotyczy także wysokości oferowanych zarobków (blisko 39%) oraz wsparcia udzielanego przedsiębiorcom przez miasto (37,4%).

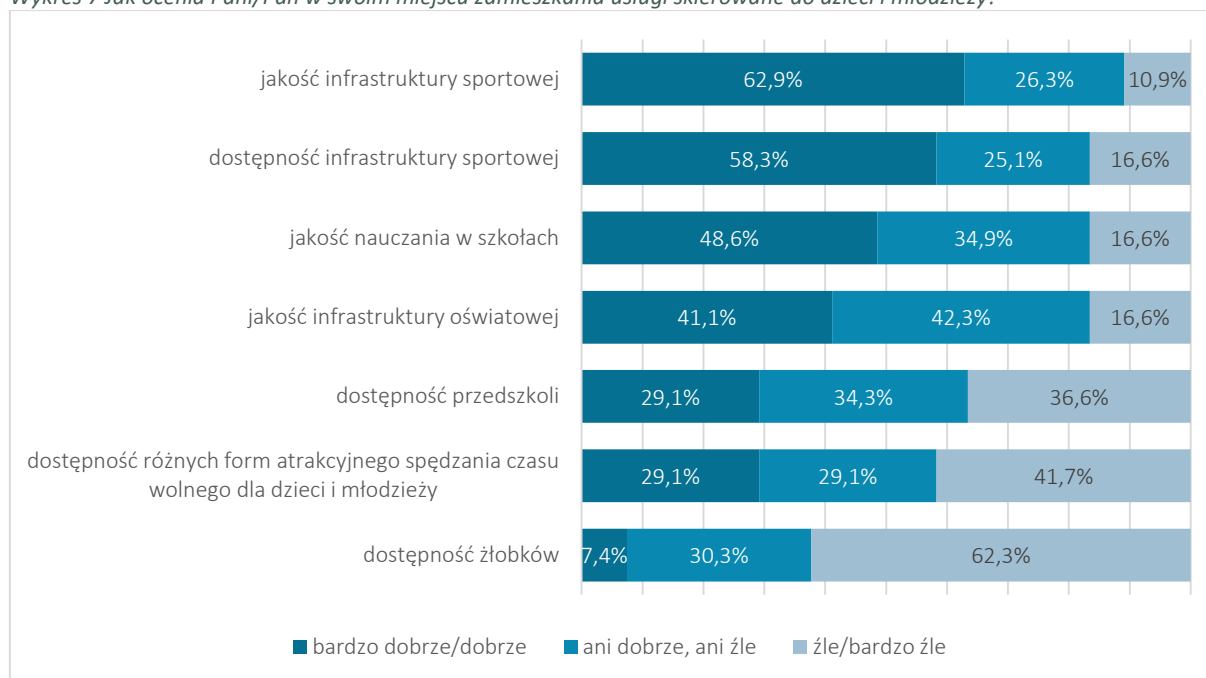
Wykres 6 Jak ocenia Pani/Pan w swoim miejscu zamieszkania rynek pracy?

Źródło: opracowanie własne, n=175..

W obszarze usług związanych z wychowaniem i edukacją, ankietowani najgorzej oceniają dostępność żłobków – 62,3% odpowiedzi „źle” lub „bardzo źle”. Wskazuje to na konieczność poprawy w tym obszarze. Dość negatywnie oceniana jest także dostępność różnych form atrakcyjnego spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież (41,7% odpowiedzi negatywnych). Na temat dostępności przedszkoli zdania są podzielone, natomiast najlepiej oceniana jest jakość infrastruktury sportowej na terenie miasta (62,9% ocen dobrze/bardzo dobrze). Sama dostępność infrastruktury sportowej także jest raczej oceniana pozytywnie, podobnie jak jakość nauczania i infrastruktura oświatowa.

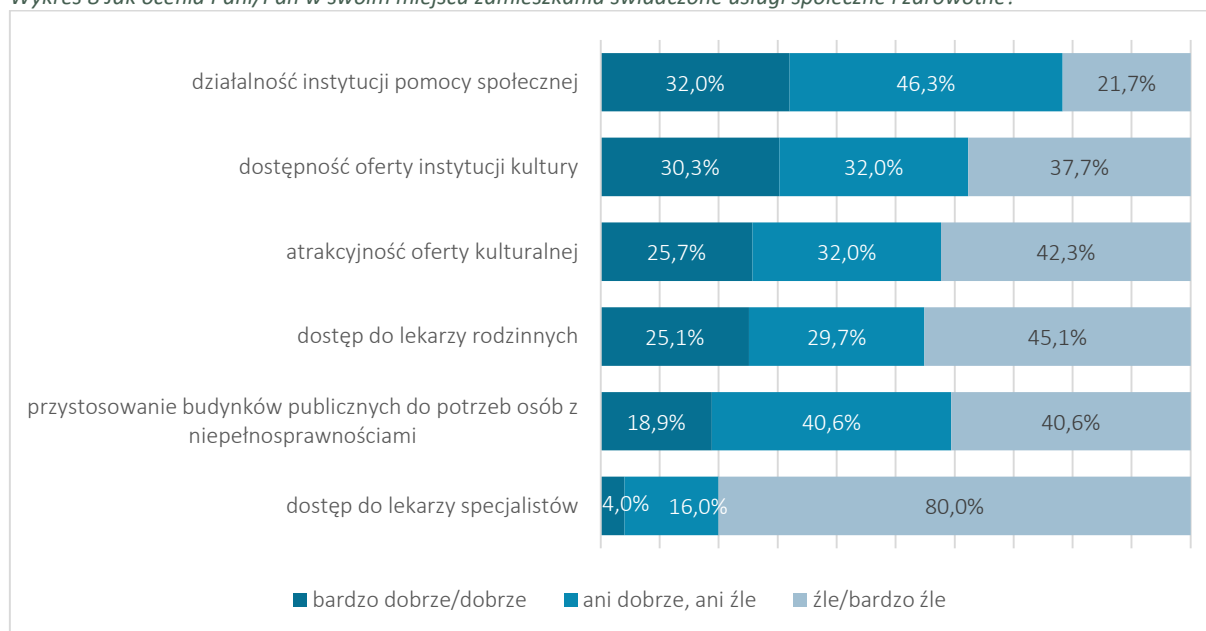
Wykres 7 Jak ocenia Pani/Pan w swoim miejscu zamieszkania usługi skierowane do dzieci i młodzieży?

Źródło: opracowanie własne, n=175..

Szczyrk cechuje się bardzo niskim dostępem do lekarzy specjalistów, na co wskazują także odpowiedzi ankietowanych – aż 80% ocenia ten aspekt negatywnie. Także dostęp do lekarzy pierwszego kontaktu jest utrudniony, o czym świadczy 45,1% odpowiedzi typu „źle” lub „bardzo źle”. Miasto wymaga przystosowania budynków publicznych pod kątem niepełnosprawności – 40,6% ocenia ten element źle. Opinie na temat działalności instytucji pomocy społecznej, dostępności i atrakcyjności oferty kulturalnej są różne – każdy z tych aspektów uzyskał mniej niż $\frac{1}{3}$ odpowiedzi pozytywnych.

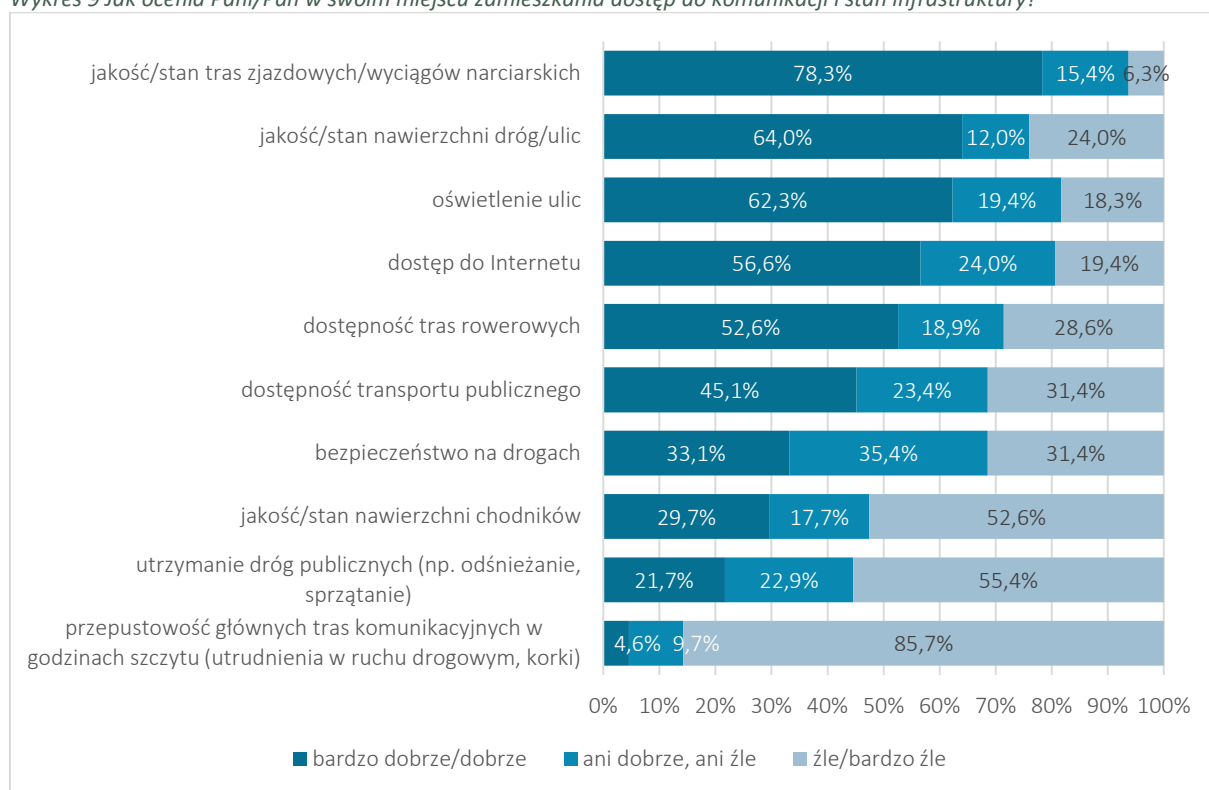
Wykres 8 Jak ocenia Pani/Pan w swoim miejscu zamieszkania świadczone usługi społeczne i zdrowotne?

Źródło: opracowanie własne, n=175.

Wśród elementów infrastruktury bardzo dobrze oceniana jest jakość tras zjazdowych i wyciągów narciarskich (78,3%). Stan dróg, oświetlenie ulic i dostępność tras rowerowych także jest z reguły pozytywnie oceniane. Najgorzej oceniana jest przepustowość dróg w godzinach szczytu – niemal 86% respondentów negatywnie ocenia ten aspekt. Oznacza to realny problem wynikający m.in. z nadmiernego ruchu samochodowego. Wiąże się to ze stosunkowo niską dostępnością transportu publicznego – około $\frac{1}{3}$ ocenia to źle/bardzo źle. Warto jednak zaznaczyć, że część ankietowanych nie korzysta na co dzień z komunikacji publicznej, dlatego trudno ocenić im dostępność tego typu transportu. Źle oceniana jest jakość chodników oraz utrzymanie dróg publicznych – ponad połowa odpowiedzi negatywnych.

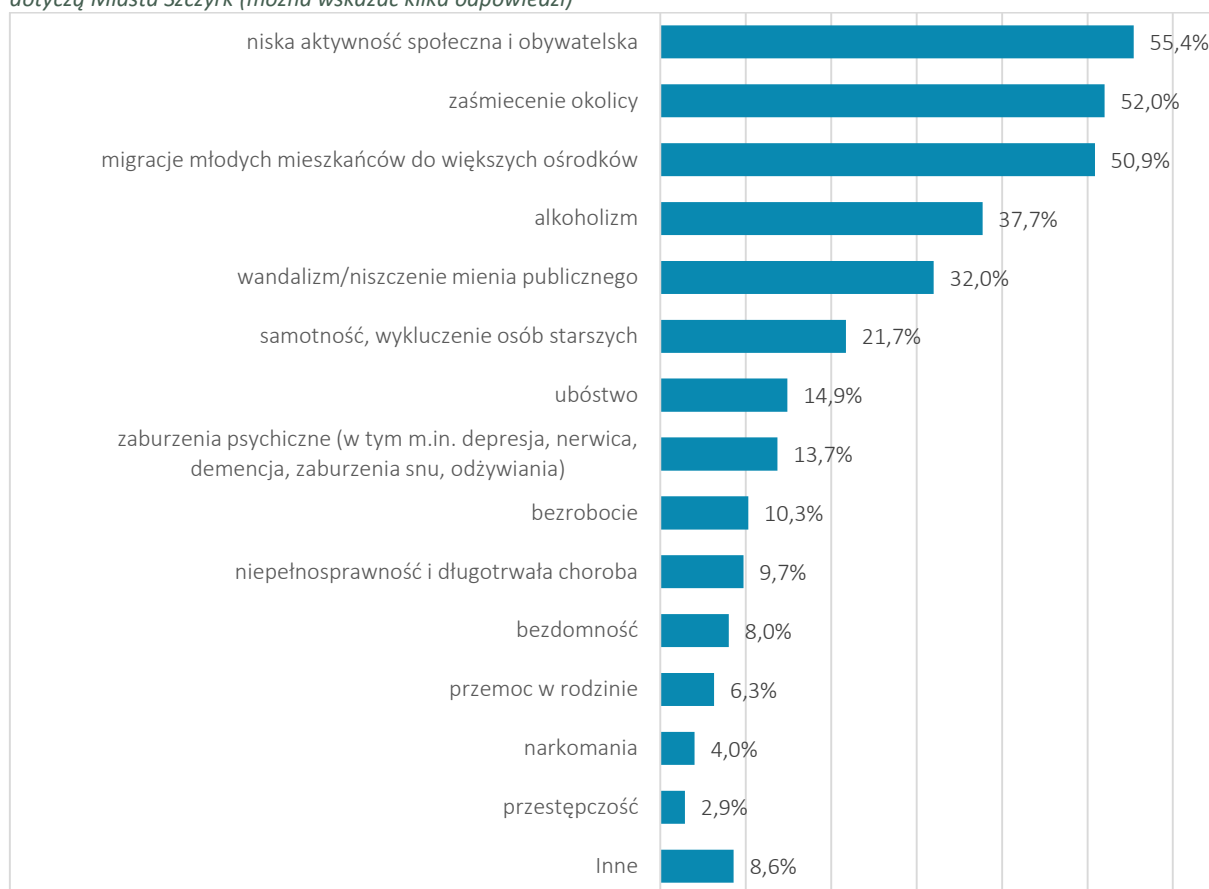
Wykres 9 Jak ocenia Pani/Pan w swoim miejscu zamieszkania dostęp do komunikacji i stan infrastruktury?

Źródło: opracowanie własne, n=175.

Wśród głównych problemów społecznych wskazywanych przez ankietowanych znajduje się niska aktywność społeczna i obywatelska, zaśmiecanie okolicy oraz migracje młodych osób – te problemy zaznaczyła ponad połowa badanych. Także alkoholizm i wandalizm wskazało stosunkowo dużo respondentów (ponad 30%). W Szczyрку dominują zatem różne problemy społeczne, wśród których największym jest niska aktywność społeczna mieszkańców.

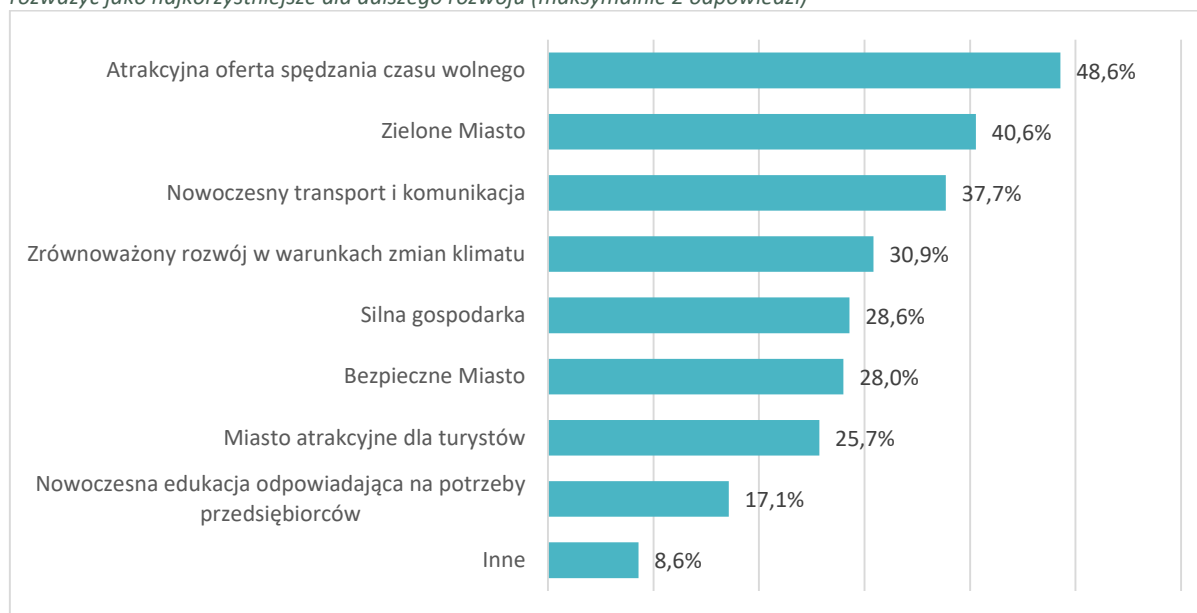
Wykres 10 Z poniższego katalogu problemów społecznych, proszę wskazać te, które Pani/Pana zdaniem w istotny sposób dotyczą Miasta Szczyrk (można wskazać kilka odpowiedzi)

Źródło: opracowanie własne, n=175..

Ankietowani mieszkańcy jako najkorzystniejszy kierunek rozwoju gminy wybrali atrakcyjną ofertę spędzania czasu wolnego (48,6%) oraz miasto zielone (40,6%). Na trzecim miejscu znalazł się nowoczesny transport i komunikacja (37,7%), co wskazuje na konieczność rozwoju w tym obszarze. Dość wysoko ulokował się także zrównoważony rozwój w warunkach zmian klimatu – w innych miejscowościach jest to zazwyczaj rzadko wskazywany aspekt, w Szczyрку wskazało go 30,9% respondentów. Dla miejscowości turystycznej jaką jest Szczyrk, utrzymanie wysokiej jakości środowiska jest szczególnie ważne, ponieważ stanowi to jeden z głównych atutów przyciągających turystów.

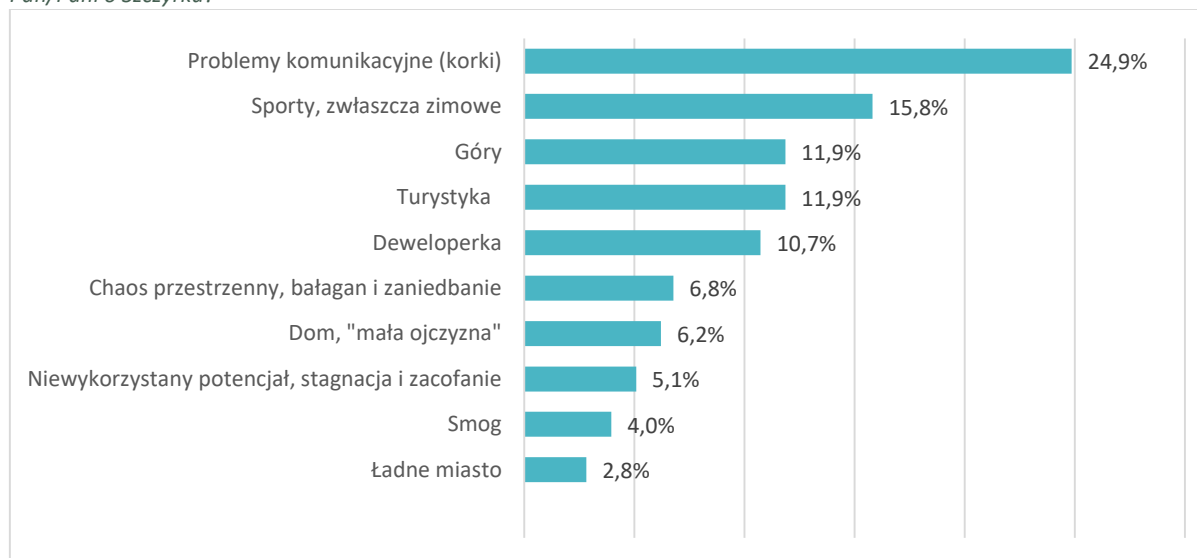
Wykres 11 Z zaproponowanych poniżej możliwych kierunków rozwoju Szczyrk proszę wybrać te, które władze miasta powinny rozważyć jako najkorzystniejsze dla dalszego rozwoju (maksymalnie 2 odpowiedzi)

Źródło: opracowanie własne, n=175.

Niemal ¾ ankietowanych zapytanych o skojarzenie ze Szczyrk wskazało na problemy komunikacyjne, w tym głównie korki. Częściej wymieniane były jednak pozytywne skojarzenia – przede wszystkim związane z wysoką atrakcyjnością turystyczną wynikającą z bogatej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej i bliskości gór. Niemal 11% kojarzy miasto z deweloperami i ich działalnością, ze względu na wiele nowych inwestycji mieszkaniowych przeznaczonych głównie na cele turystyczne (hotele, apartamenty itd.).

Wykres 12 Proszę wskazać skojarzenie (jedna odpowiedź), które jako pierwsze przychodzi Panu/Pani do głowy, gdy myśli Pan/Pani o Szczyrk?

Źródło: opracowanie własne, n=175.

Największą zaletą Szczyrku jest infrastruktura sportowa (zwłaszcza rowerowa i narciarska) – wskazuje na to 28,2% ankietowanych. Drugą najczęściej wskazywaną zaletą jest bliskość gór i dostępne w ich obszarze szlaki piesze (24,4%), a następnie atrakcyjna lokalizacja i dostępność komunikacyjna (12,9%).

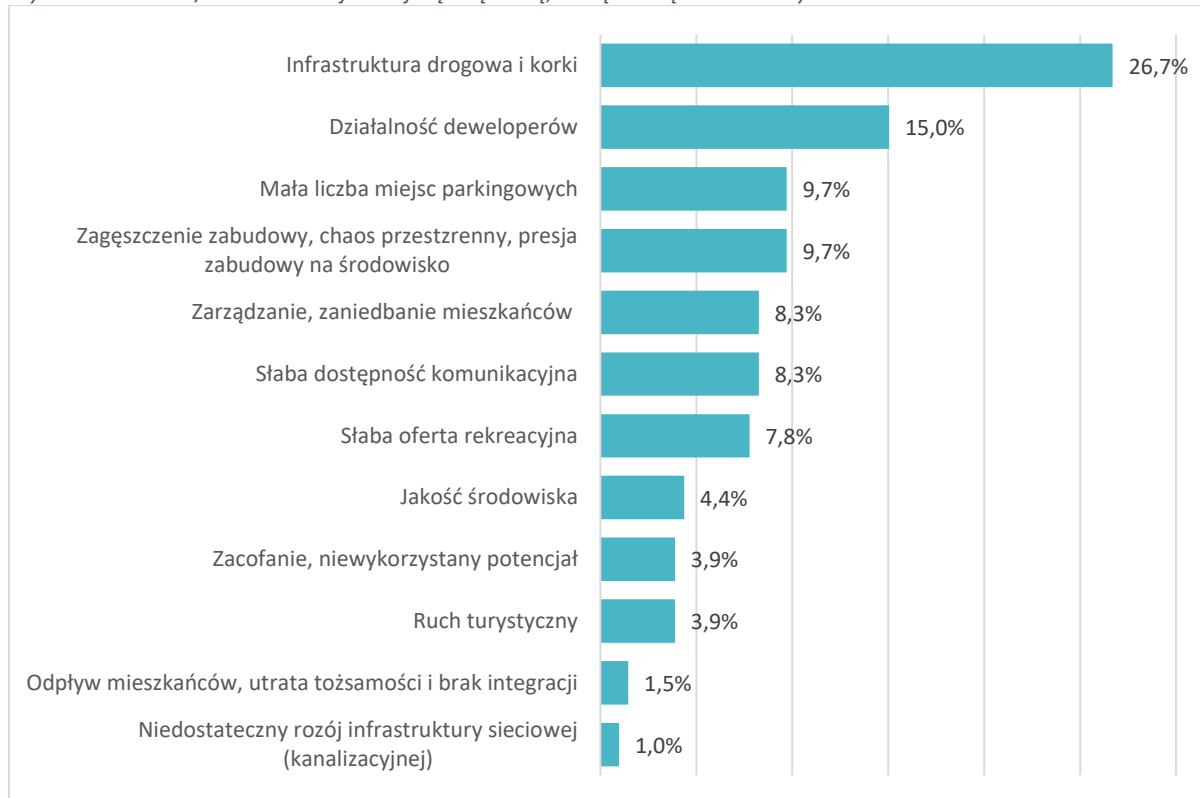
Wykres 13 Co Pana/Pani zdaniem jest największą zaletą, mocną stroną, atutem Miasta Szczyrk?

Źródło: opracowanie własne, n=175.

Zdecydowanie najczęściej wskazywaną wadą miasta jest infrastruktura drogowa i problemy komunikacyjne (26,7%). Nadmierne zakorkowanie miasta wynika m.in. z braku atrakcyjnej komunikacji publicznej dostosowanej do potrzeb mieszkańców, a także z dużej liczby turystów przyjeżdżających do Szczyrku własnym samochodem. Na drugim miejscu uplasowała się obecność deweloperów (15,0%), których działalność jest negatywnie oceniana przez mieszkańców. Wskazują oni na tzw. samowolę budowlaną deweloperów, degradację środowiska naturalnego oraz obniżenie jakości przestrzeni spowodowanej nowymi inwestycjami budowlanymi, co związane jest również z nieefektywną polityką przestrzenną miasta (9,7%). Blisko 10% ankietowanych wskazuje także na niską dostępność miejsc parkingowych.

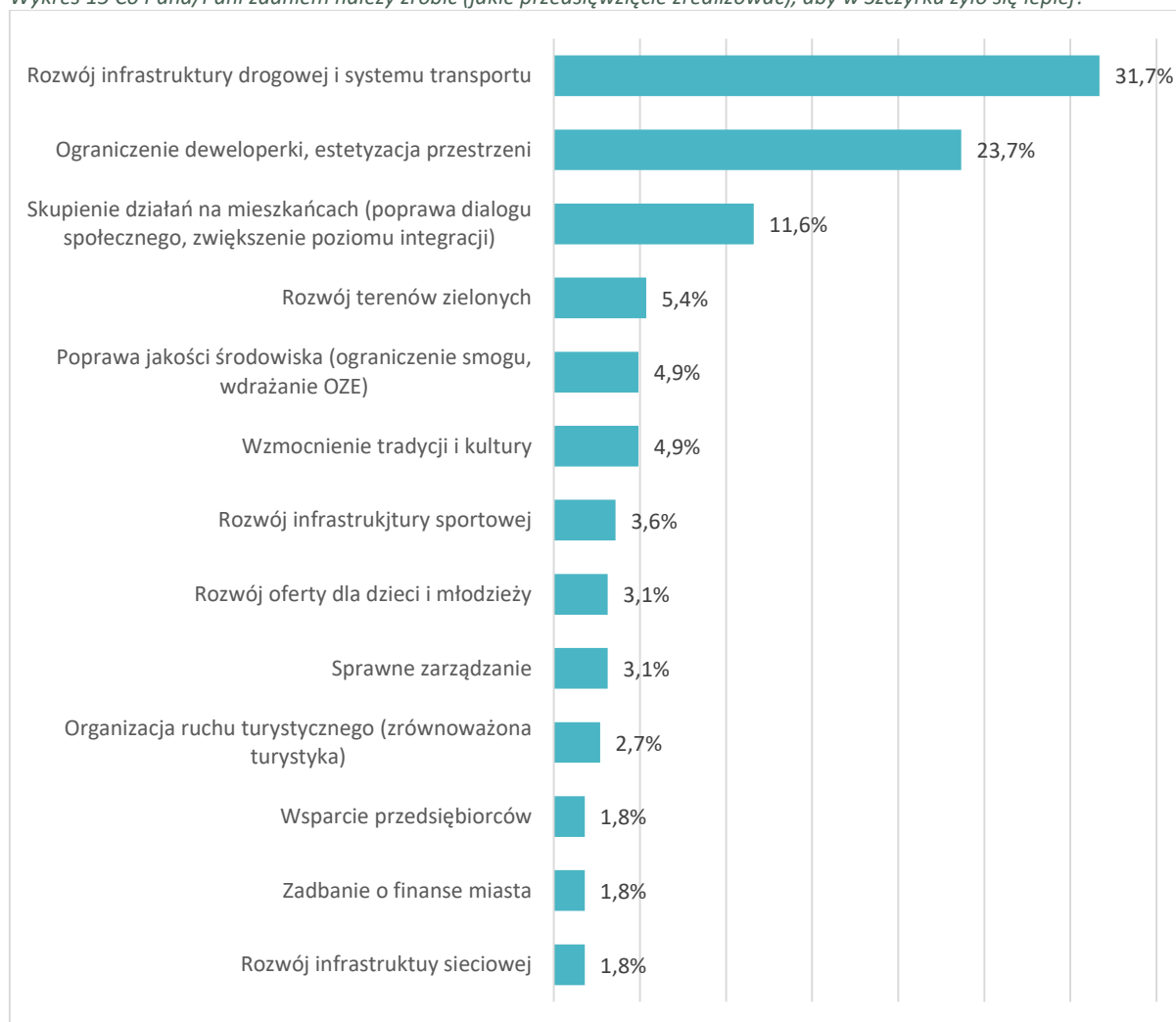
Wykres 14 Co Pana/Pani zdaniem jest największą wadą, słabą stroną Miasta Szczyrk?

Źródło: opracowanie własne, n=175.

Na koniec zapytano mieszkańców biorących udział w badaniu o proponowane przedsięwzięcia mające polepszyć jakość życia w Szczyрку. Najwięcej wskazań dotyczyło poprawy w zakresie infrastruktury drogowej i systemu transportowego (31,7%). Znaczący odsetek respondentów wskazał również ograniczenie działalności deweloperów i poprawę estetyki przestrzeni (23,7%). Wśród najczęściej wymienianych propozycji znalazło się także skupienie działań na mieszkańcach, w tym poprawienie dialogu społecznego i zwiększenie poziomu integracji (11,6%).

Wykres 15 Co Pana/Pani zdaniem należy zrobić (jakie przedsięwzięcie zrealizować), aby w Szczyrku żyło się lepiej?

Źródło: opracowanie własne, n=175.

Załącznik 2. Analiza oddziaływania na środowisko realizacji Strategii Rozwoju

Potencjalne zmiany istniejącego stanu środowiska w przypadku braku realizacji dokumentu

Strategia Rozwoju Gminy Szczyrk na lata 2023-2030 stanowi nadrzędny dokument planistyczny i jest podstawową deklaracją i zobowiązaniem samorządu. W dokumencie sformułowano misję i wizję w długookresowej perspektywie wraz z określeniem podstawowych kierunków rozwoju. Wypracowane założenia oraz zaplanowane do realizacji przedsięwzięcia skupiają się na poprawie jakości życia mieszkańców oraz rozwiązania problemów i wyzwań zidentyfikowanych w gminie. Dokument ma charakter kompleksowy, stanowi odpowiedź na zidentyfikowane w Szczyrku problemy i wyzwania oraz wspomaga zarządzanie gminą. Umożliwia również ubieganie się o środki finansowe w ramach Funduszy Europejskich. Dokument przyczyni się również do uzyskania w gminie sukcesywnego ograniczenia degradacji środowiska, ochrony i rozwoju jego walorów. Odstąpienie od realizacji zapisów projektowanego dokumentu będzie wiązało się z odstąpieniem od obowiązku realizacji strategicznych celów ochrony środowiska w kontekście szerszej perspektywy postrzegania tej problematyki. W przypadku braku wdrażania zapisów strategii, przeprowadzona analiza i ocena istniejącego stanu środowiska może sugerować, iż może nastąpić pogorszenie stanu środowiska.

Brak realizacji zapisów strategii rozwoju może doprowadzić m.in. do:

- pogorszenia stanu i jakości powietrza atmosferycznego;
- pogorszenia stanu klimatu akustycznego;
- pogorszenia jakości i zasobności wód powierzchniowych i podziemnych;
- pogorszenia stanu gospodarki wodno-ściekowej;
- pogorszenia jakości i zasobności gleb i powierzchni ziemi;
- pogorszenia systemu gospodarowania odpadami, w tym ograniczenia powstawaniu odpadów;
- pogorszenia stanu zasobów przyrodniczych, różnorodności biologicznej, obszarów cennych przyrodniczo, w tym obszarów objętych ochroną prawną;
- pogorszenia walorów krajobrazowych;
- pogorszenia jakości życia mieszkańców z uwagi na przekroczenia standardów ochrony środowiska.

Pozytywnym skutkiem środowiskowym, w przypadku zaniechania realizacji założeń strategii rozwoju, będzie wyeliminowanie negatywnego, krótkotrwałego wpływu występującego podczas działań typowo inwestycyjnych m.in. budowy, rozbudowy i modernizacji sieci wodociągowej, kanalizacyjnej,

rozbudowy i modernizacji ujęć wody oraz stacji uzdatniania wody, czy budowy, rozbudowy i przebudowy ciągów komunikacyjnych.

W przypadku braku realizacji powyższych zamierzeń nie dojdzie do zajęcia nowych powierzchni biologicznie czynnych, wzrostu emisji hałasu oraz gazów i pyłów do powietrza w miejscach dotąd nieprzekształconych antropogenicznie. Brak realizacji zamierzeń inwestycyjnych wiąże się z mniejszą ingerencją w komponenty środowiska tj.: wody, gleby, środowisko przyrodnicze oraz krajobraz lokalny. Zaniechanie założeń dokumentu wiąże się z mniejszym prawdopodobieństwem zniszczenia siedlisk przyrodniczych oraz naruszenia funkcjonowania korytarzy migracyjnych czy też obszarów chronionych. Realizacja zadań ingerujących w stan środowiska wiąże się z niedogodnościami na etapie wdrażania, jednak skutkuje szeregiem korzyści po zakończeniu inwestycji (poprawa stanu powietrza, poprawa efektywności energetycznej, poprawa mobilności, szczelny system wodociągowy).

Analiza rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu

Negatywne oddziaływanie na środowisko inwestycji, szczególnie tych związanych m.in. budową, rozbudową i modernizacją sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, rozbudową i modernizacją ujęć wody oraz stacji uzdatniania wody, czy budową, rozbudową i przebudową ciągów komunikacyjnych można ograniczyć do racjonalnego poziomu poprzez dobrze przemyślany wybór lokalizacji, ponieważ skala wywoływanych przez nie przekształceń środowiska zależeć będzie w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań.

Wykaz zadań zamieszczonych w Strategii Rozwoju powinien być realizowany zgodnie z zaleceniami wynikającymi z wydanych decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach (dotyczy działań, dla których taka decyzja jest konieczna). Podczas podejmowania nowych działań inwestycyjnych należy brać pod uwagę lokalizację form ochrony przyrody, zakazy i nakazy wynikające z aktów prawa miejscowego, uchwał powołujących dane formy ochrony przyrody lub planów zadań ochronnych i planów ochrony ww. obszarów. Każdorazowe podjęcie działań inwestycyjnych, mogących negatywnie oddziaływać na środowisko, wymaga przeprowadzenia postępowania określającego wpływ na środowisko w drodze odrębnej procedury (decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach).

Do ogólnych działań ograniczających oddziaływanie należą:

- w czasie realizacji inwestycji prawidłowe zabezpieczenie techniczne sprzętu i placu budowy, w tym zwłaszcza w miejscach styku z ekosystemami szczególnie wrażliwymi na zmiany warunków siedliskowych;
- stosowanie odpowiednich technologii, materiałów i rozwiązań konstrukcyjnych;
- maskowanie elementów dysharmonijnych dla krajobrazu;

- odpowiedni wybór lokalizacji inwestycji, uwzględniający zapisy dokumentów lokalnych oraz wyższego szczebla.

W przypadku, gdy całkowite uniknięcie danego oddziaływania jest niemożliwe i istnieje niebezpieczeństwo nieodwracalnego zniszczenia szczególnie cennych elementów przyrody, konieczne jest podjęcie odpowiednio wcześniej działań kompensacyjnych. Należy m.in. zapewnić odtworzenie zniszczonych siedlisk w miejscach zastępczych, sztuczne zasilanie osłabionych populacji, tworzenie alternatywnych połączeń przyrodniczych i różnorodnych tras migracji zwierząt.

W wyniku realizacji strategii rozwoju może potencjalnie dojść do oddziaływania na obszary chronione, dlatego ważne jest, aby wszelkie przedsięwzięcia były przeprowadzone zgodnie z przepisami dotyczącymi gospodarowania na obszarach objętych prawną formą ochrony przyrody.

Minimalizacja negatywnego wpływu na środowisko możliwa jest m.in. poprzez prowadzenie świadomej polityki przestrzennej popartej stosownymi zapisami w dokumentach prawa lokalnego oraz zachowanie walorów przyrodniczych w mieście.

Poniżej przedstawiono propozycje zapobiegania, łagodzenia negatywnego wpływu na środowisko, będącego konsekwencją realizacji działań ujętych w strategii rozwoju na poszczególne komponenty środowiska:

Ochrona powierzchni ziemi i wód:

- Na etapie projektowania należy rozważać koncepcje organizacji placu budowy i jego zaplecza z uwzględnieniem zasady minimalizacji zajęcia terenu i przekształcenia jego powierzchni;
- Po zakończeniu prac budowlanych, w razie konieczności, należy przeprowadzać rekultywację;
- W projekcie i wykonawstwie należy minimalizować zakres robót powodujących zdejmowanie warstw próchnicznych gleby, a także zaplanować wykorzystanie nadmiarów ziemi pochodzącej z wykopów;
- W opisach technicznych projektów budowlanych należy zaplanować miejsca przeznaczone do składowania substancji podatnych na migrację wodną;
- Prawidłowe przechowywanie substancji ropopochodnych oraz innych materiałów;
- Opracowanie procedury na wypadek wystąpienia awarii na placu budowy, by nie doprowadzić do zanieczyszczenia środowiska gruntowo-wodnego;
- Właściwe postępowanie z odpadami;
- Prowadzenie selektywnej zbiórki odpadów nadających się do odzysku lub unieszkodliwiania, a odpady niebezpieczne gromadzić w szczelnych, oznakowanych pojemnikach, w wydzielonym miejscu;

- Powstające podczas realizacji inwestycji oraz eksploatacji obiektu odpady należy przekazywać tylko wyspecjalizowanym jednostkom posiadającym zezwolenie na odzysk, utylizację, zbieranie i transport tych odpadów;
- Materiał pozostały po robotach ziemnych w miarę możliwości należy wykorzystywać na miejscu;
- Ograniczenie uszczelniania zlewni, np. poprzez planowanie rezerw terenu, które ma służyć zapewnieniu możliwości swobodnej infiltracji wód do ziemi;
- Uregulowanie gospodarki wodami opadowymi - oczyszczenie ich oraz możliwość ich retencjonowania w celu ograniczenia spływu powierzchniowego, należy przy tym brać pod uwagę nie tylko dany obszar, ale i obszar położony niżej w zlewni (jest to szczególnie ważne w miastach);
- Prowadzenie robót budowlanych w sposób zapewniający ochronę wód.

Ochrona powietrza:

- Wykonawcy wybierani do realizacji poszczególnych zadań powinni używać nowoczesnego sprzętu i wykazać się dbałością o prawidłową eksploatację i właściwą konserwację sprzętu i środków transportu. Takie zapisy mogą znaleźć się na odpowiednich etapach procedur przetargowych;
- Niedopuszczalne jest palenie na terenie budowy papy, opon, rozpuszczalników, farb oraz innych materiałów;
- Pogłębiona analiza lokalizacji przedsięwzięcia;
- Zminimalizowanie ryzyka awarii poprzez stosowanie sprawdzonych rozwiązań i nowoczesnego sprzętu;
- Prowadzenie prac budowlanych poza okresem lęgowym ptaków, rozrodu płazów;
- Prowadzenie prac budowlanych i rozbiórkowych w porze dziennej;
- Stosowanie przepisów BHP;
- Zastosowanie do budowy nowoczesnego sprzętu, który emituje mniejsze ilości spalin;
- Na etapie eksploatacji - prowadzenie monitoringu powietrza.
- Unikanie emisji głównie substancji pyłowych na etapie budowy, rozbudowy czy modernizacji obiektów;
- Przestrzeganie zastrzonych zapisów pozwoleń budowlanych.

Różnorodność biologiczna (w tym fauna, flora, obszary chronione):

- Minimalizacja negatywnych oddziaływań inwestycji infrastrukturalnych wymaga (oczywiście nie jest to konieczne w przypadku każdej inwestycji) wcześniejszych terenowych inwentaryzacji zasobów środowiska przyrodniczego. Inwentaryzacja pozwoli na precyzyjne

dostosowanie ogólnych zaleceń do realiów danego zadania inwestycyjnego i uniknięcie spowodowania znaczących szkód w środowisku przyrodniczym i wiążących się z tym komplikacji w trakcie realizacji poszczególnych inwestycji;

- W przypadku prac termomodernizacyjnych budynków czy remontów elewacji bądź pokrycia dachowego budynków należy przeprowadzić inwentaryzację ornitologiczną i chiropterologiczną;
- Wykorzystanie rozwiązań technologicznych umożliwiających zachowanie istniejących stosunków wodnych;
- Ograniczenie na etapie planowania i wykonawstwa wycinki drzew i krzewów oraz naruszania cennych siedlisk;
- Wycinkę drzew i krzewów należy ograniczyć do niezbędnego minimum wynikającego z bezpośredniej kolizji z przedmiotowym przedsięwzięciem.
- Za wycinkę drzew i krzewów należy dokonać nasadzeń zastępczych. Do nasadzeń należy wykorzystać jedynie rodzime gatunki drzew i krzewów. Oszacowanie ilości drzew i krzewów do wycinki oraz wskazanie lokalizacji nasadzeń zastępczych należy uzgodnić po sporządzeniu operatu dendrologicznego.
- Wycinkę drzew i krzewów należy prowadzić poza sezonem wegetacyjnym.
- Drzewa i krzewy nieprzeznaczone do wycinki, a które znajdują się w sąsiedztwie prac budowlanych należy zabezpieczyć przed uszkodzeniem pni, korzeni i konarów;
- Wykopy wykonywane w strefie korzeniowej drzew będą wykonywane wyłącznie ręcznie.
- Roboty ziemne w obrębie korzeni drzew i krzewów nie powinny być prowadzone w okresie wegetacji roślin, a szczególnie w okresie letnim. Najkorzystniejszym okresem do wykonania tych robót są miesiące od października do końca marca.
- Wykopy w obrębie drzew nie powinny trwać dłużej niż dwa tygodnie, a przy wietrznej, wilgotnej pogodzie trzy tygodnie. W celu niedopuszczenia do przesuszenia systemu korzeniowego, wykopy przy drzewach i krzewach powinny być zasypywane w jak najkrótszym czasie.
- Powstałe wykopy w sąsiedztwie drzew i krzewów należy zasypać warstwą kompostu lub ziemi urodzajnej.
- W przypadku kolizji konarów drzew z pracą sprzętu budowlanego w wyniku, którego może dojść do uszkodzenia mechanicznego, gałęzie zagrożone uszkodzeniem należy podwijać do gałęzi położonych powyżej. Jeżeli jest to zabieg niewystarczający w ostateczności należy usunąć lub skrócić kolidujące gałęzie, a rany po cieniach należy zabezpieczyć środkiem impregnującym z dodatkiem środka grzybobójczego.

- W przypadku braku możliwości nienaruszenia siedlisk rzadkich/chronionych gatunków, należy wziąć pod uwagę możliwość przeniesienia populacji;
- Nie należy prowadzić robót budowlanych w okresie lęgowym, jeśli na obszarze inwestycji lub w jej pobliżu gniazdują ptaki;
- W przypadku istotnego zagrożenia hałasem, mogącego płoszyć chronione gatunki zwierząt w okresie rozrodczym (i/lub powodujące ponadnormatywną emisję na terenach mieszkaniowych), należy rozważyć zastosowanie ekranów;
- Stosowanie technologii w jak najmniejszym stopniu wpływającej na środowisko (ograniczającej emisję zanieczyszczeń i hałasu);
- Uwzględnianie wariantu lokalizacyjnego w sposób zgodny z dokumentami planistycznymi, przepisami i aktami prawnymi obowiązującymi dla poszczególnych form ochrony przyrody, a także biorąc pod uwagę potrzeby ochrony siedlisk przyrodniczych, siedlisk zwierząt i roślin oraz korytarze migracyjne i łączność ekosystemów;

Ochrona przed hałasem i drganiami:

- Ograniczenie prac związanych z wykorzystaniem głośnego sprzętu, do pory dziennej między 7:00 a 20:00;
- W miejscach szczególnie wrażliwych obok zabudowy mieszkaniowej należy ograniczyć prędkość pojazdów dowożących materiały budowlane ze względu na drgania przenoszące się na konstrukcje budynków oraz wpływ na klimat akustyczny otoczenia;
- Projektanci powinni zwrócić uwagę na propozycję lokalizacji baz zaplecza technicznego budowy tak, aby planować je możliwe z dala od okien budynków mieszkalnych;
- Na terenach zwartej zabudowy mieszkaniowej należy tak planować roboty budowlane w ramach poszczególnych zadań by prowadzić prace związane z emisją hałasu w tym samym czasie tylko po jednej stronie budynku, aby w mieszkaniu były pomieszczenia nienarażone na emisję hałasu;
- Organizacja pracy, ograniczająca liczbę osób i czas ekspozycji na hałas;
- Stosowanie harmonogramów prac, ograniczających narażenie na hałas;
- Stosowanie tzw. cichych nawierzchni;
- Ograniczenie do minimum strefy bezpośredniej ingerencji w środowisko;
- Racjonalna gospodarka materiałami i minimalizacja powstawania odpadów;
- Sprawne przeprowadzenie prac;
- Ograniczenie do niezbędnego minimum usuwania drzew i krzewów będących w kolizji z planowaną inwestycją;

- Dobór gatunków roślin pełniących rolę dźwiękochronną dostosowanych do wymogów siedliska;
- Stosowanie barier akustycznych na etapie realizacji konkretnych inwestycji drogowych (szczególnie w miejscach przejścia dróg uciążliwych przez tereny mieszkaniowe i usług chronionych);
- Zastosowania odpowiednio szerokich pasów zieleni o zróżnicowanej wysokości tak, aby zapewnić maksymalne wartości pochłaniania i odbijania fali akustycznej.

Propozycja działań alternatywnych

Art. 51. ust. 2. pkt 3b ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2022 r. poz. 1029 z późn. zm.) nakłada obowiązek przedstawienia rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie.

Dla zadań zawartych w Strategii Rozwoju Miasta Szczyrk na lata 2023-2030 można zaproponować następujące działania alternatywne:

- Zmiana lokalizacji danego działania,
- Zmiana technologii realizacji zadania,
- Wybór alternatywnych materiałów do realizacji zadania,
- Rozważenie różnych wariantów organizacyjnych realizacji zadania i dobór odpowiedniego,
- Modyfikacja zakresu zadania, częściowe lub całkowite odstępianie od realizacji zadania, jeśli decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach dla danego zadania będzie wskazywać na taką potrzebę.

W przypadku Strategii Rozwoju Miasta Szczyrk na lata 2023-2030 nie ma możliwości precyzyjnego określenia działań alternatywnych dla wskazanych działań ze względu na wysoki stopień ogólności dokumentu. Dokument jest koncepcją rozwoju i przebudowy społecznej, infrastrukturalnej i przestrzennej obszaru gminy, która jako wizja całościowa i spójna pozwoli osiągnąć zamierzone efekty. Dlatego też wprowadzanie na tym etapie rozwiązań alternatywnych zaburzałoby spójność wspomnianej wizji. Należy jednak podkreślić, że istnieją duże możliwości w doborze najlepszych pod względem oddziaływania na środowisko wariantów lokalizacyjnych, technologicznych czy organizacyjnych.

Podkreślając charakter dokumentu o wysokim stopniu ogólności oraz brak możliwości precyzyjnego wskazania działań alternatywnych należy w przypadku wszystkich przedsięwzięć przeanalizować działania alternatywne na etapie wydawania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgodnie

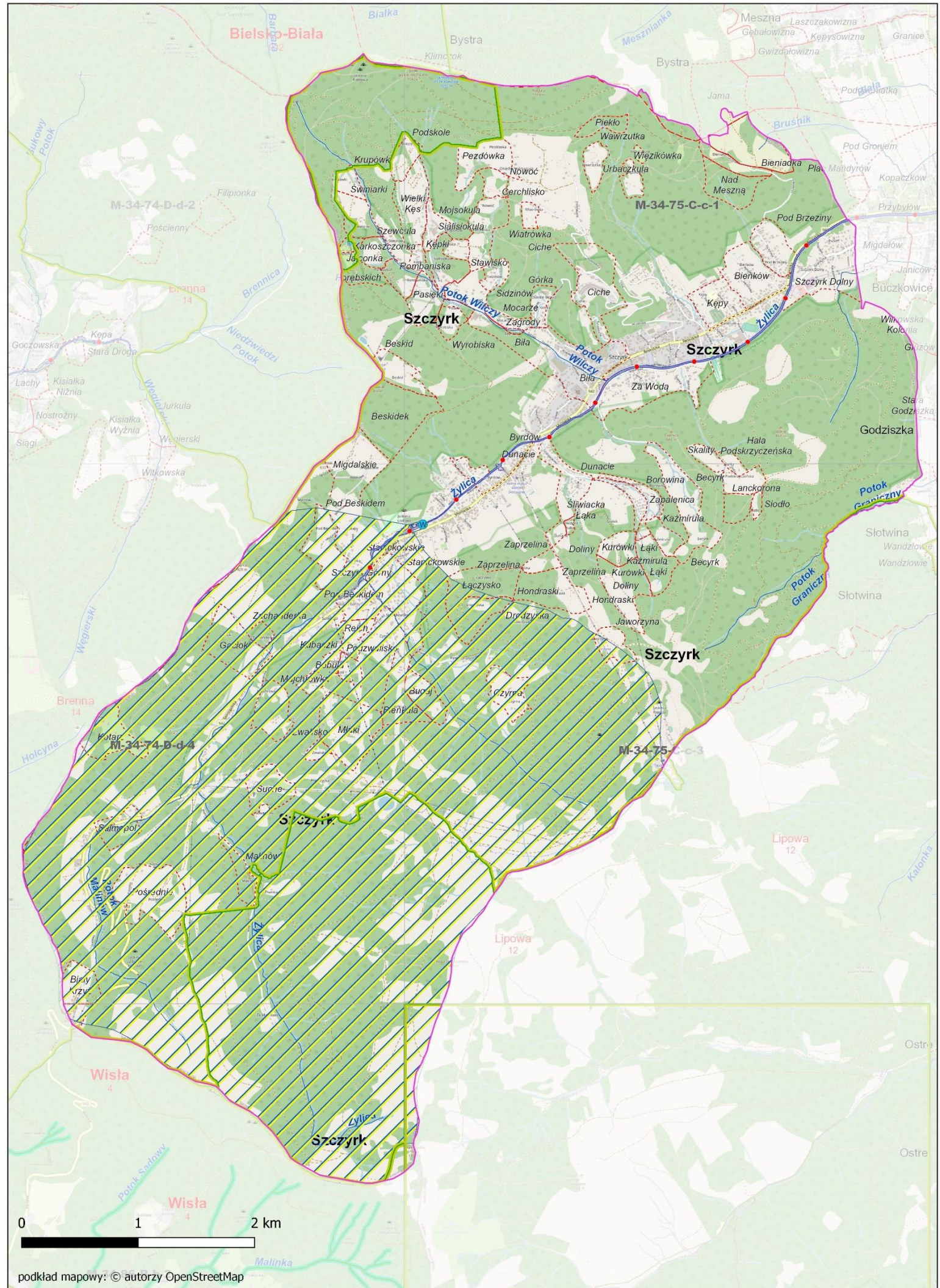
z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

W związku z ciągłym rozwojem gospodarczym regionu oraz wzrostem poziomu konsumpcji brak realizacji zapisów strategii rozwoju prowadzić będzie do pogorszenia wszystkich elementów środowiska.

Załącznik 3. Mapy ryzyka powodziowego

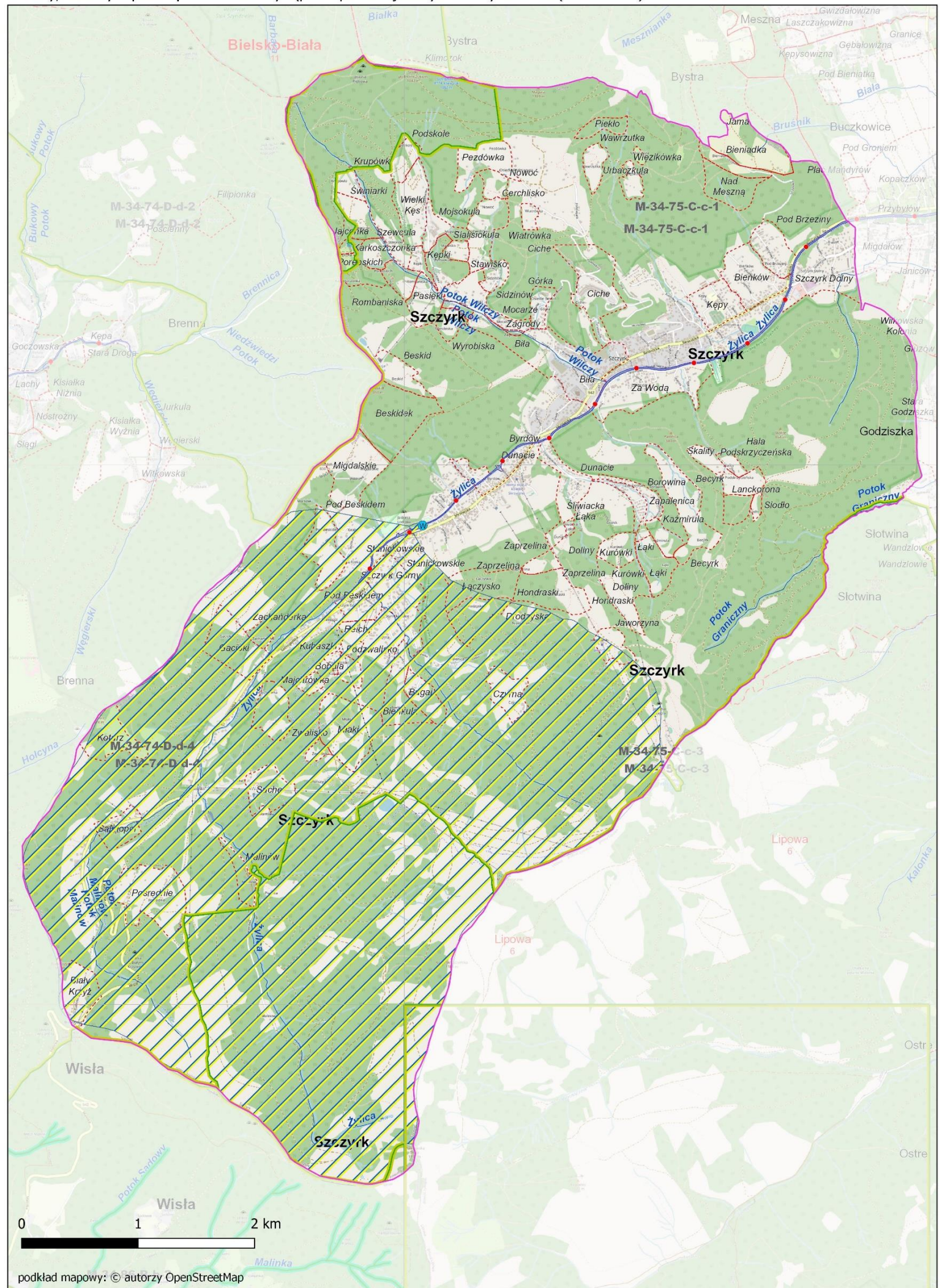
Mapa ryzyka powodziowego

Obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% (raz na 100 lat)

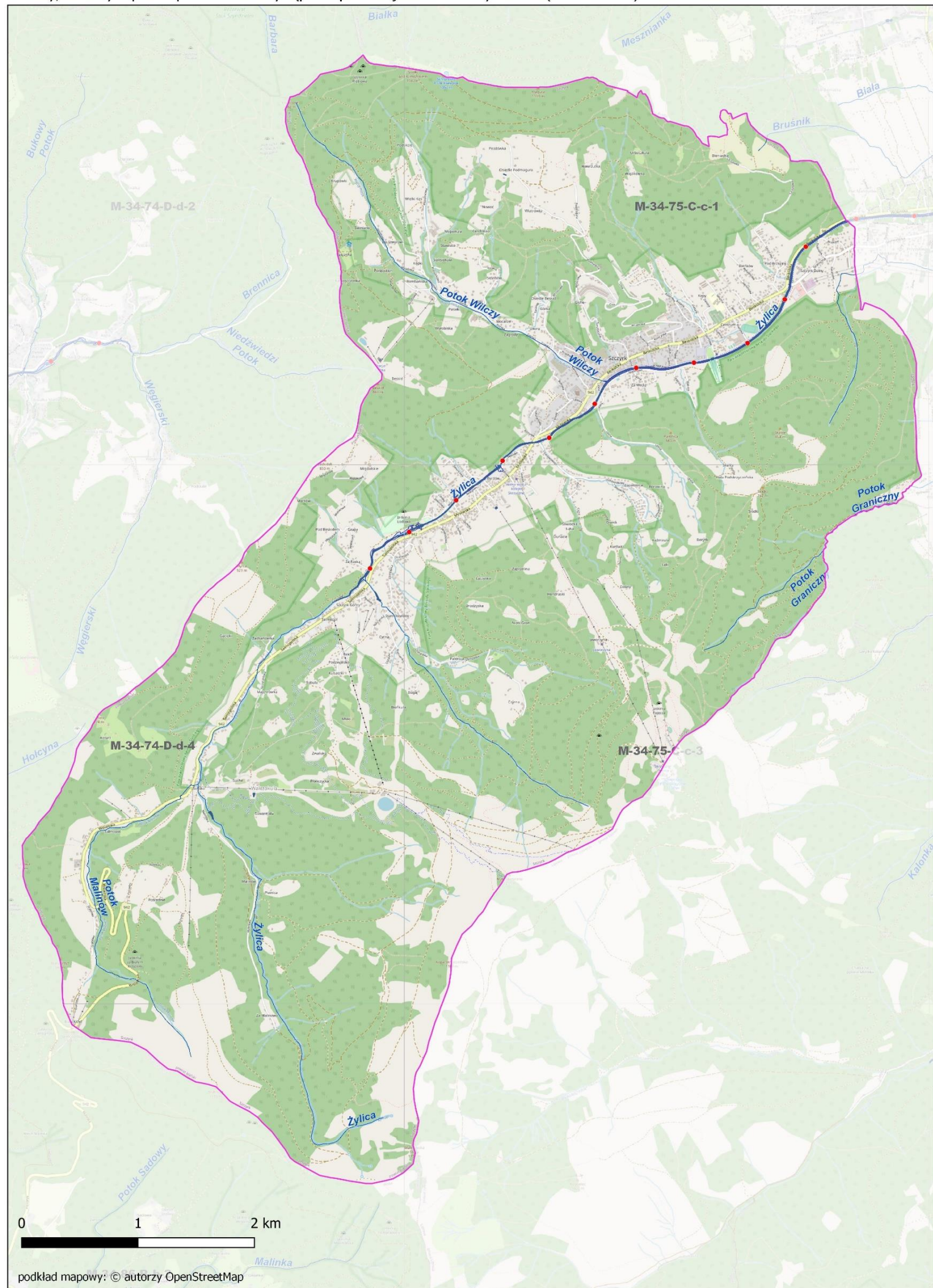
Mapa ryzyka powodziowego

Obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10% (raz na 10 lat)

Mapa zagrożenia powodziowego

Obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% (raz na 100 lat)

Mapa zagrożenia powodziowego

Obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10% (raz na 10 lat)

